

ගොවිතැනෙහි හෙළි දැනුම

රෝපණ, පෝෂණ,
උපවන, විධාන

ගොවිතැනෙහි හෙළි දැනුම

රෝපණ පෝෂණ උපවන විධාන දක්වන පාරම්පරික දැනුම
දිස්ත්‍රික්ක පහක සිදු කරන ලද විමර්ශනයක්

මතුගම සෙනෙවිරුවන්

සංස්කරණය - ආචාර්ය පී.බී. ධර්මසේන

ප්‍රකාශනය

ජාතික විද්‍යා සභාවේ පාරම්පරික දැනුම සිසිලය විද්‍යාඥාගාර කළුතර

© ජාතික විද්‍යා පදනම

ප්‍රථම මුද්‍රණය - 2017

ගොවිතැනෙහි හෙළ දැනුම

රෝපණ, පෝෂණ, උපවන, විධාන දක්වන පාරම්පරික දැනුම

සම්පාදනය : මතුගම සෙනෙවිරුවන්

සංස්කරණය - ආචාර්ය පී.බී. ධර්මසේන

පරිගණක පිටු සැකසුම - එච්.ඩී. ලක්ෂිත

චිත්‍ර නිර්මාණය - ජනන්ද ජයසේකර

ග්‍රැෆික් නිර්මාණය - උදාර කුමුදිත

ISBN - 978-355-590-126-0

මුද්‍රණය - ඇම්.ඩී.ගුණසේන මුද්‍රණකරුවෝ සහ (පුද්ගලික) සමාගම

සභාපති තුමියගේ පණිවුඩය

අප රටේ සෞභාග්‍යයෙන් පිරුණු පෞඩ ඉතිහාසයකට මූලික වූයේ අපගේ පැරැන්නන් සතු වූ දේශීය දැනුම් සම්භාරය බව නොරහසකි. එම දැනුම් සම්භාරය උපයෝගී කොට ගොඩනැගූ වාරිමාර්ග, වෙහෙර විහාර ඇතුළු බොහෝ නිර්මාණ හා දේශීය වෙදකම වසර දහස් ගණනක් පරපුරින් පරපුරට සවිමත් ආර්ථික සහ සමාජීය පදනමක් දායාද කර ඇත්තේ එහි ගැබ්වී ඇති තිරසාර භාවයයි.

එය එසේ වුවද අවාසනාවකට විටින් විට ඇති වූ විදේශීය ආක්‍රමණ හා අවසාන සියවස් කිහිපයේ පැවති බටහිර පාලනය සමග මෙම දැනුම ක්‍රමයෙන් භාවිතයෙන් ඉවත් වීමට මූලික වූයේ එම මහඟු දැනුම ග්‍රන්ථ කිරීමට එම අවධියේ හුරුවක් නොවූණු හෙයිනි. මෙම ඥාන සම්භාරයේ ගැබ් වූ සංකල්ප සහ පරිසර හිතකාමී විදුහුරු පිළිවෙත දැනට ගැටළු රැසකට මුහුණපා ඇති තිරසාර සංවර්ධනයට යොදා ගැනීමට හැකි බව අපගේ විශ්වාසයයි.

මෙම අදහස් පෙරදැරි කොට ගෙන දේශීය තාක්ෂණික දැනුම එක් රැස් කර සංරක්ෂණය කර භාවිතය පිණිස සකස් කිරීමේ මූලික පියවරක් ලෙස ජාතික විද්‍යා පදනම විසින් 2013 වසරේදී දේශීය දැනුම පිළිබඳ කමිටුව පත් කරන ලදී.

මෙම කමිටුව විසින් ලංකාවේ විවිධ ප්‍රදේශ වලදී එක්රැස් කර ගන්නා ලද දේශීය කෘෂිකර්මාන්තය පිළිබඳ තොරතුරු මෙම කෘතියේ දැක්වේ.

දේශීය දැනුම පිළිබඳ කරුණු සොයා සංරක්ෂණය කිරීමත්, ඒ පිළිබඳ බටහිර විද්‍යාත්මක තතු සෙවීමත්, සිංහල, දෙමළ සහ ඉංග්‍රීසි භාෂා වලින් ඉදිරිපත් කර තිරසාර සංවර්ධනය සඳහා යොදා ගැනීමට මං පෙත් විවර කිරීමත් ජාතික විද්‍යා පදනමේ අරමුණයි.

මහාචාර්ය සිරිමලී ප්‍රනාන්දු

සභාපතිනිය

ජාතික විද්‍යා පදනම

සංස්කාරක ගෙන්

වසර දහස් ගණනක් තිස්සේ කටුක අත්දැකීම හා බැම් වලින් පන්තරය ලබා ගත් ලාංකේය කෘෂිකර්මය විරාත් කාලයක් තුළ විකාශනය වෙමින් පැවත ගෙන ආයේ එහි අන්තර්ගත දැනුම් සම්භාරය නිසාවෙනි. දැනුම හා අත්දැකීම් නොනැසී පරපුරෙන් පරපුරට සන්නයනය වීමට හේතු පාදක වූයේ ද ඔවුන්ගේම වහරින් පැවසෙන පරිද්දෙන්ම "කෙම් පහන් දැනගත් සනුහරේ රැකගත්" වැනි උපදේශාත්මක පණිවිඩ වලිනි. විදේශීය ආක්‍රමන මඟින් වඩාත්ම පහර වැදුනේද අප සතු මේ දැනුම් සම්භාරයටමය.

මේ වනවිට අපගේ සම්ප්‍රදායික කෘෂිකාර්මික ඥානය ඉතා දරුණු ලෙස පිරිහෙමින් පවතී. සුළුවෙන් හෝ එය දන්නා අය ද දැන්දැන් සුළුතරයක් බවට පත් වී ඇත. මෙම දැනුම ගවේෂණය කරන්නෙකුට මැදීමෙන් දිදුලන රන් පතක්සේ එහි ජීවමාන වන සත්‍යයන් මනසට සත්‍යාවබෝධය ලබා දෙයි. එවන් ගවේෂකයන් විසින් එය පිරික්සන්නා සේම අන් අයට ද අවබෝධ කොට දෙනු ලබති.

ජාතික විද්‍යා පදනම පාරම්පරික ඥාණය ඉදිරි පරපුර සඳහා දායක කිරීමේ අරමුණින් ස්ථාපිත කරන ලද ක්‍රියාකාරී කමිටුව සුළු කලක් තුළ දිවයිනේ විවිධ ප්‍රදේශවල වැඩ මුළු පවත්වා ඒකරාශී කරගත් කෘෂිකාර්මික දැනුම සාපේක්ෂව ඉතා අල්ප වුව ද එය සනිටුහන් කරන්නේ එවන් කටයුත්තක ආරම්භක පියවරය. තව බොහෝ දුර යා යුතුය. අපහසුතා ද අභියෝග ද එමට විය හැකිය. එහෙත් ඒ වාරිකාව ඉටු කල යුතුමය. අපේ පරිසරය, මානව නිරෝගී බව, සමාජ සංහිදියාව පැවතෙන්නට පදනම ඇත්තේ එතැනම පමණි. පාරම්පරික දැනුම පිළිබඳ ලියැවුණු මෙම අත්පොත සංස්කරණය කිරීමට ලැබීම ද භාග්‍යයක් කොට සලකමි.

ආචාර්ය පී.බී. ධර්මසේන

පෙරවදන

පාරම්පරික ගොවිතැනේ රෝපණ, පෝෂණ, උපවන හා විධාන විමසීමට ලක් කෙරෙන මෙම වාර්තාව සැකසීම සිදු වූනේ ජාතික විද්‍යා පදනමේ දේශීය දැනුම පිළිබඳ ක්‍රියාකාරී කමිටුවේ මූල පිරිමෙනි. ජාතික අවශ්‍යතාවන් සපුරා ගැනීම සඳහා දේශීය දැනුම ගවේෂණය, සංරක්ෂණය හා ප්‍රවර්ධනය, ක්‍රියාකාරී කමිටුවේ දැක්ම හා අරමුණ වෙයි. මෙම වාර්තාවද එම අපේක්ෂාව මුදුන්පත් කර ගැනීම සඳහා දරන උත්සාහයේ එක් පියවරක් ලෙස පෙන්වා දිය හැකිය. මෙවැනි ප්‍රයත්නයක් මඟින් දේශීය දැනුම ප්‍රධාන සංවර්ධන ප්‍රවාහයට ඇතුළු කිරීම සඳහා අනුබලයක් ලැබෙනු ඇත.

දිස්ත්‍රික්ක පහක (ගම්පහ, බදුල්ල, රත්නපුර, අනුරාධපුර හා කෑගල්ල) ගොවි සමිති සාමාජිකයන්ගේ සහභාගීත්වයෙන් පැවැත් වූ වැඩමුළු වලින් ලබාගත් තොරතුරු මෙම වාර්තාවේ ඇතුළත් වේ. කොටස් හයකින් සකසා ඇති මෙහි හැඳින්වීම (පළමු කොටස) දේශීය දැනුමේ ඥාන දර්ශනය කෙරෙහි අවධානය යොමු කරමින් පාරම්පරික කෘෂිකාර්මික ක්‍රම හා ව්‍යවහාරයන් කෙරෙහි නැවත යොමුවීමේ වැදගත්කම පැහැදිලි කරයි. දෙවන හා තුන්වන කොටස්වලින් පාරම්පරික ගොවිතැන හා බැඳුණු ප්‍රගුණතාන් කෙරෙහි අවධානය යොමුවේ. මෙහිදී පාරම්පරික කෘෂිකර්මයේ වැදගත් අංගයක් වන ස්වභාවික පළිබෝධ මර්දන ක්‍රම හා වත්පිළිවෙත් ගැන අවධානය යොමුකර තිබීම ප්‍රායෝගිකව වැදගත්වේ. හතරවන කොටසින් මෙතෙක් වැඩි අවධානයට ලක් නොවූ කාලගුණ පෙරනිමිති පිළිබඳ ගැමි දැනුම හා භාවිතය ගැන කෙටියෙන් කරුණු දැක්වේ. පස්වන කොටසින් අවධානය යොමුවන්නේ අධ්‍යයනයට පාදක වූ දිස්ත්‍රික්කවල අවකාශීය ප්‍රභේදනයන් පිළිබඳවය. දිස්ත්‍රික්ක පහ ඇසුරින් සපයා ගත් පාරම්පරික ගොවිතැනට අදාළ දත්ත සංවිතය හයවන කොටසේ ඇතුළත් වෙයි. පාරම්පරික ගොවිතැන මඟින් පෙන්නුම් කරන ප්‍රාදේශීය විවිධත්වය පිළිබඳ ආශ්‍රේයයක් හැටියට එය සැලකිය හැකිය. නිගමනයන් දැක්වෙන අවසාන කොටසින් වාර්තාවෙන් මතුවන කරුණු හා අනුමිතීන් සංක්ෂිප්තව ඉදිරිපත් කෙරේ. සිතියම්, ඡායාරූප හා වගු මඟින් කරුණු නිරූපනයද පැසසිය යුතු අංගයක් බව කිව යුතුය.

මෙම වාර්තාව සම්බන්ධයෙන් විශේෂයෙන් සඳහන් කළ යුතු කරුණක් වෙයි. මෙමගින් මූලික වශයෙන් අපේක්ෂා කරන්නේ විද්වතුන් ඇමතීමට වඩා ගොවි ජනතාව ඇමතීමයි. සමීක්ෂණ හෝ වෙනත් මාර්ගවලින් ගැමි ජනතාවගෙන් උකහා ගනු ලබන දැනුම නව මුහුණුවරකින් ඔවුන් වෙත ආපසු ගලා නොයෑම ශ්‍රී ලංකාවේ සංවර්ධන ක්‍රියාදාමයේ පවතින එක් උග්‍රතාවකි. බොහෝවිට එම දැනුම ප්‍රතිපත්ති සම්පාදකයින්, සැලසුම් කරුවන් හා විද්වතුන් අවශ්‍යතා පිරිමසාගැනීම සඳහා යොදාගැනේ. ගැමි ජනතාව වෙත ප්‍රතිලාභ ගලා යෑම සිදුවන්නේ කාන්දු වීමෙන් පමණි. මෙම තත්වය ආපසු හැරවීම දේශීය දැනුම පිළිබඳ ක්‍රියාකාරී කමිටුවේ අපේක්ෂාවයි. ඒ සඳහා මෙම

දේශීය දැනුම පිළිබඳ ක්‍රියාකාරී කමිටුව වෙනුවෙන් මෙම වාර්තාව සම්පාදනය කළ කමිටු සාමාජික මතුගම සෙනෙවිරුවන් මහතාටත්, සංස්කරණය කිරීමේ වගකීම දැරූ, කලක් කමිටු සාමාජිකයකු ලෙස කටයුතු කළ ආචාර්ය පී.බී. ධර්මසේන මහතාටත් මෙහිලා ස්තූතිය පළ කරමි. වාර්තාව සැකසීමට අමතරව වැඩිමුළු සංවිධානය, සම්පත්දායකයින් හඳුනා ගැනීම හා තොරතුරු විශ්ලේෂනයේ දී සෙනෙවිරුවන් මහතාගෙන් ඉටුවුනු කාර්යභාරය ද අගය කරමි.

වාර්තාවට පාදක වූ වැඩසටහන් ක්‍රියාත්මක කිරීමේ දී ජාතික විද්‍යා පදනමේ හිටපු සභාපති මහාචාර්ය ඩබ්.එල්. සුමතිපාල මහතා ද වත්මන් සභාපතිනී සිරිමලී ප්‍රනාන්දු මහත්මිය ද දැක්වූ සහයෝගය බෙහෙවින් අගය කරමි. එමෙන්ම විද්‍යා හා තාක්ෂණ ප්‍රතිපත්ති පර්යේෂණ අංශයේ හිටපු ප්‍රධානී ආචාර්ය සීතා වික්‍රමසිංහ මහත්මියගෙන් ද එහි වත්මන් අංශ ප්‍රධානී ආචාර්ය පී.ආර්.එම්.පී. දීල් රුක්මි මෙනවියගෙන්ද ලැබුණු දායකත්වය කෘතඥ පූර්වකව සඳහන් කරමි. එම අංශයේ විද්‍යාත්මක නිලධාරීන් උපුළු රත්නායක මහත්මියගෙන් ද සෙසු කාර්යමණ්ඩල සාමාජිකයන්ගෙන් ද ලැබුණු සහයෝගයට ද ස්තූතිවන්ත වෙමි. මෙම කාර්යයට උරුම දේශීය දැනුම පිළිබඳ ක්‍රියාකාරී කමිටුවේ සාමාජිකයින් වෙත ද කෘතඥතාව පළ කරමි.

සම්මානිත මහාචාර්ය මාකස් කරුණානායක

සභාපති,

දේශීය දැනුම පිළිබඳ ක්‍රියාකාරී කමිටුව

ජාතික විද්‍යා පදනම

සුර්විකාව

ගොවිතැන පැරණි ජන සමාජයේ ප්‍රධාන ජීවන වෘත්තිය යි. රජවරු, සිටුවරු පවා රාජ්‍ය පාලනයට අමතරව යම් යම් අවස්ථාවල දී ගොවිතැනෙහි යෙදී ආදර්ශයන් පෙන්වා දී ඇත. ගොවිතැනෙහි ප්‍රධාන කාර්යය ආහාර නිෂ්පාදනය නොහොත් ආහාර සුරක්ෂිතතාවය රටේ තහවුරු කිරීමයි. ආහාර නිෂ්පාදනය හා බැඳුණු සෞඛ්‍යය සිරිත්විරිත් සමූහයක් ද මේ ජීවන රටාව මගින් පෝෂණය කරනු ලැබිණ. ගොවිතැන ජීවන රටාවක් මෙන්ම ශාස්ත්‍රයකි. විද්‍යාත්මක පරිචයකින් යුතු ව සකස් කර ගත් පාරම්පරික ක්‍රමවේදයකි. එයට ආදර්ශ සැපයූ පරිසර සාධක මෙන්ම ශිල්ප ශාස්ත්‍ර ග්‍රන්ථයන් ද වෙයි. භාරතීය ශිල්ප ශාස්ත්‍ර විෂයට අයත් වෘක්ෂායුධවේදය ගොවිතැනෙහි උපවන සාධක ක්ෂේත්‍රයට බෙහෙවින් පාදක කර ගෙන ඇති බව ඉතිහාසය විමසීමෙන් පෙනේ. මහමෙව්නාව වැනි රාජකීය උයන් වතු රෝපණයේ දී අවශ්‍ය දැනුම මෙයින් සංග්‍රහ වන්නට ඇත. එයට අමතරව රාවණ (ප්‍රාග් ඓතිහාසික) යුගයේ සිට මෙරට පැවතෙන හෙළ දැනුම ද මුඛ පරම්පරාගතව ද සාහිත්‍ය මූලාශ්‍ර ආධාරයෙන්ද ගොවීන් අතර පැවතිණ. සිංහල මාල කවි සංග්‍රහය කමත් හැල්ල වැනි ජන කවි විමසා බලන කල් හි ගොවිතැනට අයත් දැනුම පවත්වාගෙන පැමිණි ආකාරය වටහා ගත හැකිය.

පෙරදිග ඥාන සම්භාරයෙන් පෝෂණය වූ ජීවන රටාව කණපිට හරවන ලද්දේ යුරෝපීයන් විසිනි. කාර්මික විප්ලවය හා බැඳුණු නව වින්තනයන්ගෙන් සමන්විත මෙම ලිබරල් පාලන ක්‍රමයන් නිසා දේශීය දැනුම මත පදනම් වූ වාරිමාර්ග ක්‍රම පළමුව විකෘතියට, අභාවයට පත් විය. දෙවනුව ගොවිතැනෙහි ජීවන දර්ශනය මෙන්ම පාරම්පරික දැනුම අභාවයට පත් විය. නිදහස් අධ්‍යාපනය රට තුළ මුල් බැස ගත් පසු ඇති කළ ඇතැම් ප්‍රතිසංස්කරණ නිසා ග්‍රාමීය ජීවිතය තුළ ඉතිරි ව පැවති දැනුම් සම්භාරය ද අභාවයට පත් වන්නට කරුණු යෙදුණි. පාරම්පරික ගොවිතැනෙහි පදනම වන දේශීය දැනුම නැවත සංරක්ෂණයට ද ප්‍රායෝගික භාවිතයක අවශ්‍යතාවය පැන නැගුණේ පසුගිය කාලයේ දී රටේ ගොවි ක්ෂේත්‍රයන් ගොවීන්ගේ සෞඛ්‍යයන් බරපතල ලෙස අවදානමට ලක් වූ බැවිණි. ජාතික විද්‍යා පදනම මගින් ලංකාවේ දිස්ත්‍රික්ක පහක කරන ලද සාකච්ඡා මගින් මෙම ඉතිරි ව තිබූ ගොවි දැනුම යම්කිසි පමණකට සංගෘහිත කරනු ලැබිණ. රෝපණ පෝෂණ සහ උපවන යන ක්ෂේත්‍රයන්ට අදාළව සකස් කරන ලද මෙම ග්‍රන්ථය එහි ප්‍රතිඵලයකි. මෙම ග්‍රන්ථයට කරුණු එක් රැස් කිරීමට සහාය දුන් ලංකාවේ සතර දිග් භාගයේ විසිර සිටින පාරම්පරික ගොවි මහත්ම මහත්මීන්ට ද එම දැනුම ආරක්ෂා කිරීමට වෙර දරන නොයෙකුත් රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන ක්‍රියාධාරයන්ටත් අපගේ ස්තූතිය හිමි වෙයි. මෙම ග්‍රන්ථය සංස්කරණයේදී අපට සහාය දැක්වූ ආචාර්ය පී.බී. ධර්මසේන මහතාට ද කෘතඥතාවය පිරිනමමි.

පටුන

01. හැඳින්වීම	-	1 - 2
02. පාරම්පරික දැනුම - වී ගොවිතැන	-	3 - 9
2.1. බිම් සකස් කිරීම හෙවත් හිය - සහ වල් මර්දනය		
2.2. පළිබෝධ මර්දනය		
2.3. කෙම් පහන් සහ මැතිරීම		
03. පාරම්පරික දැනුම - එළවළු ගොවිතැන	-	10 - 11
3.1. බීජ සංරක්ෂණය හා වැපිරීම		
3.2. පළිබෝධ මර්දනය සහ කෙම් පහන් ක්‍රම		
3.3. අල බෝග වගාව		
04. පාරම්පරික දැනුම - කාලගුණ පෙර නිමිති	-	12 - 13
05. අධ්‍යයන දිස්ත්‍රික්ක	-	14 - 16
5.1. ගම්පහ දිස්ත්‍රික්කය		

5.4. අනුරාධපුර දිසත්‍රිකය

5.5. කෑගල්ල දිසත්‍රිකය

06. දේශීය දැනුම දත්ත සංවිකය

6.1 වී ගොවිතැනට අදාළ දේශීය දැනුම

6.1.1 පැරණි වී ප්‍රභේද

6.1.2 බීජ සංරක්ෂණය හා වගාවට සකස් කිරීම

6.1.3 ස්වභාවික පළිබෝධ මර්දනය

6.1.4 ස්වභාවික ලෙස වල් පැළෑටි මර්දනය

6.1.5 කෙම් පහන් ක්‍රම

6.2 එළවළු ගොවිතැන සහ කොරටු ගොවිතැන

6.2.1 ඇට වර්ග තවත් කිරීම

6.2.2 පළිබෝධ මර්දනය

6.2.3 වල් පැළෑටි මර්දනය

6.2.4 කෙම් පහන් ක්‍රම

6.3 අල බෝග වගාවට අදාළ දේශීය දැනුම

6.4. කාලගුණයට අදාළ දේශීය දැනුම

6.5. බහු බෝග වගාවට අදාළ දේශීය දැනුම

6.6 ආහාර කල් තබා ගැනීමට අදාළ දේශීය දැනුම

6.7 පාරම්පරික දැනුම ආනයන් ජන කවි

07. නිගමනය

- 60 - 61

- 1 - බීජ ප්‍රභේද වර්ගීකරණය
- 2 - බීජ සංරක්ෂණය (කල් තබා ගැනීම)
- 3 - පළිබෝධ පාලනය
- 4 - පාංශු පොහොරණය
- 5 - දේශගුණය

ඇමුණුම

- 63 - 67

රාශිගත වන්ද්‍රයාගේ හැසිරීමෙන් ජනිත විශ්ව ශක්තිය මත බෝග රෝපණය සඳහා මූලධර්ම ගොවිතැනට සත් කරණය

යෝග කරණ සහ තිථි සුභා සුභ

ශ්‍රී ලංකා මහවැලි අධිකාරියට අයත් මහවැලි පාරිසරික ගොවි ලිතෙහි ආකෘතියෙන් කොටසක් ගොවි ලිත පිළිබඳ පාරම්පරික දැනුම

රෝපණ පෝෂණ උපවන විධාන දක්වන පාරම්පරික දැනුම දිස්ත්‍රික්ක පහක සිදු කරන ලද විමර්ශනයක්

(1) හැඳින්වීම

යම් පරිසර පද්ධතියක් සෞඛ්‍යදායී කළ පවතින්නේ එයට අනන්‍ය වූ සාධකයන්ගෙන් ද සමන්විතව යි. ජල සම්පත, ගොවිතැනට අවශ්‍ය බීජ, ඖෂධ වැනි ස්වභාවික සම්පත් ගොඩනැගෙන්නේ මේ පරිසර පද්ධතියට සාපේක්ෂව ය. එසේම මිනිස් පරිහරණය සිදු වීමෙන් පසුව වාරිමාර්ග හා වැව් ඉදිකිරීම් ආදිය ද එම පද්ධතියට එකතු වේ. මේ එකතු වීම් වඩා සාධාරණව සිද්ධ වීමට නම් එම පරිසර පද්ධතිය පිළිබඳව දැනුම මිනිස් ප්‍රජාවට තිබිය යුතු ය. පරම්පරාවෙන් පරම්පරාවට පැවත පැමිණ තිබෙන්නේ මේ දැනුම සම්භාරයයි. මේ දැනුම අභාවයට යාම සහ නොසලකා හැරීම තුළින් පරිසර පද්ධතියට අලුතින් එකතු කෙරෙන දේ නිතැතින් ම ප්‍රතික්ෂේප වේ. එසේම එකතු කරන දේ වඩා ප්‍රබල නම් පරිසර පද්ධතිය අර්බුදයට පත් වේ. පසු ගිය සියවසක කාලය තුළ දී පාරම්පරික දැනුම ක්‍රමයෙන් යටපත් වෙමින් පැවතුණි. එය ගැටලුවක් ලෙසට ඉදිරියට පැමිණ ඇත්තේ නූතන සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිවලින් ලැබෙන ප්‍රතිඵල විනාශකාරී මට්ටමකට පැමිණ ඇති බැවිණි. එම නිසා ලංකාවේ විවිධ දේශගුණික කලාපයන්ට අයත් දැනුම් පද්ධති රැක ගත යුතු බව පසක් වෙමින් පවතී. පාරම්පරික දැනුම ගවේෂණය මෙන්ම සංරක්ෂණය වඩා වැදගත් වනවා සේම නූතනයට ගැලපෙන ලෙසට සකසා ගැනීම ද ඉතා වැදගත් වන්නේ එබැවිනි.

ලංකාවේ භූගෝලීය පිහිටීම අනුව මධ්‍යම කඳුකරය මගින් පෝෂිත විශේෂිත පරිසර පද්ධතීන් රාශියක් ඇත. රජරට යනුවෙන් අතීතයේ දී හඳුන්වනු ලැබූ පෙදෙස ද රුහුණ රට වශයෙන් ව්‍යවහාර වූ ප්‍රදේශය ද මලය දේශය යනුවෙන් ව්‍යවහාර වූ ප්‍රදේශය ද යන තුන් සිංහලය එකිනෙකට වෙනස් පරිසර පද්ධති තුනකි. නමුත් මේ දේශපාලන බෙදීම් තුළ ද වෙනත් පරිසර පද්ධති දක්නට ලැබේ. ජල උල්පත් ආරක්ෂා වී තිබෙන්නේ මේ පරිසර සාධකයන් මුල් කර ගෙන ය. වැව් මෙන් ම ඇළ මාර්ග තනා තිබෙන්නේ ද එසේ ය. එම නිසා ජල උල්පත් සංරක්ෂණයට දායක වූ පරිසර ක්‍රම වේදය ද, ඒවා වැඩි දියුණු කිරීමට දායක වූ වාරිමාර්ග පද්ධතිය ද වන ගහනය ද මෙම පද්ධතියට අදාළ කෘෂිකාර්මික රටාව ද අවබෝධ කර ගැනීම අතිශයින් වැදගත් වේ. මෙම ක්‍රියාදාමයන් පිළිබඳව දැනුම එක් රැස් කිරීම, බෙදා හදා ගැනීම, ලේඛන ගත කිරීම මෙන් ම පර්යේෂණ ක්‍රමවේදයන් සැකසීම ද වර්තමානයට ඉතාමත් ඵලදායී වේ.

2013 වසරේ පත් කරන ලද ජාතික විද්‍යා පදනමේ දේශීය දැනුම කමිටුව මගින් ලංකාවේ කෘෂිකාර්මික දිස්ත්‍රික්ක කීපයක කරන ලද වැඩමුළු ආශ්‍රයෙන් සංරක්ෂණය කරන ලද දේශීය පාරම්පරික දැනුම පිළිබඳ තොරතුරු අලලා මෙම ලේඛනය සකස් ව ඇත. දේශීය දැනුම කමිටුව විසින් යෝජනා කරගන්නා ලද දිස්ත්‍රික්ක පහක මෙම වැඩමුළු පැවැත්වීම සඳහා කමිටු සාමාජිකයන් සහ අදාළ ක්‍ෂේත්‍රයේ කටයුතු කරන සම්පත් දායකයන් සම්බන්ධ වූහ. ගම්පහ, බදුල්ල, රත්නපුර, අනුරාධපුර සහ කැගල්ල යන දිස්ත්‍රික්ක පහ මේ සඳහා ඉලක්ක කරගන්නා ලදී. එහි දී එක් රැස් කර ගත් තොරතුරු වී ගොවිතැනට අදාළ පාරම්පරික දැනුම සහ එළවළු බෝග වගාවට අදාළ පාරම්පරික දැනුම වශයෙන් වෙන් කොට සකස් කර ගන්නා ලද අතර එම දැනුම සම්පිණ්ඩනය කර සංරක්ෂණය කිරීම එක් ක්‍රියාමාර්ගයක් විය. අනෙක් අරමුණ වූයේ ජාතික විද්‍යා පදනමේ ප්‍රතිපත්ති හා මානයන්ට අවශ්‍ය වන පරිදි විධිමත් හා විද්‍යාත්මක වාර්තාවක් ලෙසට එම ප්‍රතිඵල ඉදිරිපත් කිරීමයි.

අතීත හෙළ දැනුම වර්තමානය වන විට නොයෙකුත් දැනුම් සම්භාරයන්ගෙන් පෝෂණය වෙමින් දේශීය දැනුමක් නොහොත් පොදු දැනුමක් බවට පත් වී තිබේ. මෙම දැනුම අත්දැකූවයී ප්‍රත්‍යක්ෂයී යනුවෙන් ව්‍යවහාරයක් වෙයි. එසේම අත්දැකූවයී සත්‍යයී යනුවෙන්ද ව්‍යවහාරයක් වෙයි. මෙහි තේරුම නම් දේශීය දැනුමට පදනම් වන ඥාන දර්ශනයයි. ප්‍රත්‍යක්ෂය, අනුමානය, ආප්තය සහ යුක්ති යනුවෙන්ද පරම්පරාගතව සත්‍යයී යනුවෙන්ද එය විග්‍රහ කළ හැකිය. ප්‍රත්‍යක්ෂය යනු ඉන්ද්‍රිය ගෝචරත්වයයි. වසර දහස් ගණනාවක් තිස්සේ පැරණි ගොවීන් තමන්ගේ ගොවි ක්ෂේත්‍රයේදී දැක පුරුදු දේ ප්‍රත්‍යක්ෂයෙන් නැවත සාර්ථක වන බව දැන සිටියහ. නිදසුනක් ලෙසට ගත හොත් පුරන් කුඹුරක මඩ පිඩැල්ල පෙරලා ලියැද්දේ මදක් ජලය බැඳ සතියක් පමණ තබන කල්හි වල් පැළ මර්දනය වී ගැඹවිල්ලන් ඇතුළු කුඩා ජීවීන් ගේ වර්ධනයක් සිදුවන බව ප්‍රත්‍යක්ෂයක් විය. ඒ අනුව අනුමානයෙන් ඊළඟ කන්නයේද ගොවියා ඒ පිළිවෙල අනුගමනය කළේය. පෙර ඉසිවරුන් කියා ඇති පරිදි වල් පැළ වර්ධනය වන දිනයක් සහ නැකත් වැපිරීම සඳහා නොගැනීමටද ඔවුහු වග බලා ගත්හ. මෙම ප්‍රත්‍යක්ෂය කාලාන්තරයක් තිස්සේ දැකපුරුද්දෙන් කළ පුරුද්දෙන් අවසානයේ පළ පුරුද්දක් බවට පත් විය. එවිට ගොවීන් සතුව තිබෙන පාරම්පරික දැනුම යුක්ති යුක්ත වෙයි. අනෙක් ගොවීන්ද එම මග අනුගමනය කළහ. නමුත් ලංකාවේ පළාතෙන් පළාතට දේශගුණ සහ භූගෝලීය විවිධත්වයක් සහිතව ගොවිතැන් කරන බැවින් ප්‍රාදේශීය ප්‍රත්‍යක්ෂය ගැන ඔවුහු වඩාත් විශ්වාසවන්ත විය. නිදසුනක් වශයෙන් ප්‍රාදේශීය වශයෙන් යොදා ගත් විවිධ නගුල් උපකරණ ගැන දැක්විය හැකිය.

මේ තත්ත්වය මෙසේ නමුත් ඉන්ද්‍රිය සංවරය කුලින් පංචේන්ද්‍රිය පුබුදුවාලීම කුලින් දැනුම බිහි කිරීමද පවත්වාගෙන යෑමද සිදු විය. ඇතැම් විට පරම්පරාගතව මිය ගිය තැනැත්තෙකු විසින් සිහිනයෙන් පෙනී සිට පැවසූ කරුණක් අනුමාන වශයෙන් ගැනීමක්ද පැරණි ගොවි සමාජයේ විය. භාවනායෝගීව සිටි තැනැත්තෙකුට ලැබෙන අධ්‍යාත්මික පෙළඹවීමද මේ හා සමාන වේ. ආප්තය යනු පෙර ඉසිවරුන් මෙන්ම බුදු රජාණන් වහන්සේ විසින් දේශනා කළ මූල කරුණුය. ඒවා කිසිවිටක වෙනස් නොවේ. ඒවා පිළිපැදීම කුලින් ප්‍රත්‍යක්ෂය අවදිවීමද තහවුරු වීමද ව්‍යාජයක් බවට පත් නොවීමද සිදු වේ. සත්‍ය කිරීම යනු පරම්පරාගතව පැවති දැනුම ගුරුවරයා විසින් ශිෂ්‍යායාට මානසිකව කා වැද්දීමයි. කටපාඩම් කරන ලද මන්ත්‍ර සත්‍ය කිරීම නිදසුනක් වශයෙන් දැක්විය හැකිය. අවසානයේ මේ සියල්ල යුක්ති යුක්ත කිරීමෙන් ඕනෑම විෂයයක් විධිමත්ව විද්‍යාත්මකව සංවර්ධන ක්‍රියාවලියට එක් කර ගැනීමට පිළිවන. ඒ කුලින් ජීවන රටාව දැහැමින් සෙමෙන් පවත්වාගෙන යා හැකිය. අතීත ගොවිතැනෙහි හෙළ දැනුම දර්ශනය මෙලෙස විය.

හෙල් මළ කුමයට වපුරන ලද කුඹුරක් සහිත පරිසර පද්ධතිය

(2) පාරම්පරික දැනුම - වී ගොවිතැන

ලංකාවේ වී ගොවිතැනේ පදනම එහි බීජ විවිධත්වය යි. වසර දහස් ගණනාවක් තුළ දේශයට ආවේණික ලෙසින් හැඩගැසුණු පාරම්පරික බිත්තර වී සංවිතයක් ගොවිජනතාව සතුව පැවතිණි. විවිධ දේශගුණික කලාපවලට ඔරොත්තු දෙන ලෙසින් හැඩ ගැසුණු මේ බිත්තර වී හුවමාරු කර ගැනීමෙන් ද ගොවිපළ තුළ අභිජනනය කර ගැනීමෙන් ද සුරක්ෂිතව පැවතුණි. මෙහි විශේෂ ලක්ෂණය වන්නේ ඒවායේ තිබූ ඖෂධීය ගුණය ගොවි ජන ජීවිතයේ විශේෂ දැනුමක් ලෙසට ගබඩා වී තිබූ ආකාරය යි.

හිනටි වී සහිත වී පොළන කුල්ල

ලා කොහොවුල සැම දර්ශන	කොඳුනේ
දිය හතරක් ලා වකස්ඳු	ඵැගෙනේ
හිනටි සහලෙන් කැඳු ජස	දෙමිනේ
ජල වැඩියාමත් නවති	බේයනේ

මා වී රතු කුරැට්ටද කුරහන් ජිට්ද	ගෙන
විනාකිරෙන් දඹරනු වහි තරඹ	දැන
පසුවේ තැල්මකදු ලේ ගුහිඵවය	දැන
භැලැස්තරය දමමින් යුව කරනු	මැන

බාල මා වී භාරමස් වී වර්ගයකි. රත්නපුර දිස්ත්‍රික්කයේ එය බෙහෙවින් ජනප්‍රියය. ඔඩු (ගරීරය පුරා දුවන තුවාළ) පොට්ටනිවලට බාල මා වී භාල් යොදා ගනී. එසේම පාණ්ඩු රෝගවලට ද බාල මා වී ප්‍රයෝජනවත්ය. උදේ හිස් බඩ ලුණු කැඳ බීමද කොළ කැඳ පානයද පාරම්පරිකව පැමිණි පුරුද්දකි. ඒ සඳහා හීනැටි සහල් පොලයැල් සහ දහනල යන වී වර්ගයන්හි ගුණය මුසු කරලීමෙන් නොයෙකුත් ලෙඩ රෝග පාලනය කර ගත හැකි වන බව පාරම්පරික සිංහල වෛදකමේ සඳහන් ය.

මෙහි ඇතැම් බීජ දේශගුණික විෂමතාවයන්ට ඔරොත්තු දෙන්නක් බවට පත් ව තිබුණි. උදාහරණයක් වශයෙන් කිවුල් දියට මුදලි වී සහ කහරමනා වැනි වී වර්ගයන් ද අධික සීතලට පත්නිටි, රත්කුණ්ඩ සහ කළු කුණ්ඩ වැනි වී වර්ගයන් ද ගංවතුරට ඔරොත්තු දිය හැකි වන ලෙස මාවී, හොඬරවාල, හන්දිරන්, දඬුවැල් වැනි වර්ගයන් ද වරණය වූ වී වර්ග ලෙසට සැලකිය හැකිය.

2.1. බීම් සකස් කිරීම හෙවත් හිය - සහ වල් මර්දනය

ලංකාවේ ප්‍රධාන ආර්ථික බෝගය වන වී ගොවිතැනේ පාරම්පරික දැනුම පිළිබඳ සලකා බැලීමේදී එහි තිබූ විදුහුරු සිද්ධාන්ත රාශියක් ගැන වටහා ගත හැකිය. එයින් එකක් නම් ආයාසයකින් තොරව කළ වල් මර්දනය සහ පොහොර කිරීමයි. ප්‍රධාන වශයෙන් බීම් සකස් කිරීම මත වල් පැළෑටි පාලනය සිදු වේ. ලියදි මට්ටමට පවත්වාගෙන යෑම, එය පදනම්ව අඟලක් පමණ වතුර මට්ටම ඇති වන පරිදි ඉස්නන් බැදීම, (හිස් නාන් කිරීම නොහොත් ජලය මට්ටම ගොයම් ගහේ ඉහළ දක්වා පවත්වා ගෙන යෑම) සහ

වරින් වර ජලය කඩා හැරීම මූලිකව වල් පාලනයේ දී අනුගමනය කරයි. මෙහිදී භාවිතා වන උදලු වර්ග, නගුල් ආදිය ද එක් එක් පළාත්වලට ආවේණික පස් ස්ථරයන් පෙරළීමට අවශ්‍ය ලෙසට සකස්ව තිබුණි. කොකු නගුල, බඩවත් නගුල, හැඩදෙකේ නගුල, යාපනේ නගුල මෙලෙස ඒ ඒ පළාත්වලට ආවේණික ලෙසට සකස් කරගෙන තිබූ පෙරළුම් උපකරණ වෙයි. දික් උදැල්ල නොහොත් පෝරු උදැල්ල, පාය උදැල්ල මෙන්ම කැකුළුම් උදැල්ල ද එලෙස සඳහන් කළ හැකිය.

බිම් සකස් කිරීමේ දී පැරණි ගොවියා උදැල්ලෙන් කෙටීම, සී සෑම සහ මැඩවීම යන ක්‍රම අනුගමනය කළේය. කෙටීමේ දී පලුමන්

නොහොත් පේළි මතු වෙයි. සී සෑමේ දී ද එසේය. මැඩවීමේ දී හරක් කුරය එරා බහිත බැවින් එහිදී ද යම් තරමකින් ජලය රඳා සිටීමට හැකි ඉඩක් ඇති වේ. සම්පූර්ණ ලියැද්ද ජලයෙන් පුරවා පලුමන් වසා තැබීම ගොවියාගේ සිරිත නොවේ. පලුමන් අඩක් පමණ වැසෙන්නට ප්‍රමාණවත් ජලය එහි පවතින අතර කෙටීමෙන් දින කීපයකට පමණ පසු ලියැද්දේ නිර්වායු ශ්වසන තත්වයන් යටතේ ක්ෂුද්‍ර ජීවීන් වර්ධනය වේ. නිර්වායු තත්වය යටතේ පසේ ව්‍යුහය භාෂ්මික තත්වයට පත් වේ. මෙය ගොවියා දැන ගන්නේ තමන්ගේ මුව පුරවාගෙන සිටි බුලත් කෙළ පහරක් ලියැද්දට විසිරුවා ගැසීමෙනි. එහිදී හුණු සහ පුවක් නිසා බුලත් විටේ ඇති වූ භාෂ්මිකතාවය නොහොත් රතු පැහැය වෙනස් වන ආකාරය මත මඩ පදම් වීම ගොවියා නිරීක්ෂණය කරයි. භාෂ්මික පරිසරය වල් පැළෑටි වර්ධනය වළකාලන්නකි. එසේම අහිතකර ක්ෂුද්‍රජීවීන් යටපත් කරවන තත්වයකි. දෙහියෙන් හෝ දෙමේ කෙටීමෙන් පසු ලියැද්දේ ජලය පුරවා තබා ඉතා ඉක්මනින් වැපිරීම සිරිතයි. වැපිරීමෙන් පසු පස නැවතත් භාෂ්මික තත්වයෙන් මිදී උදාසීන තත්වයට පත් වේ.

වැපිරීමෙන් පුරා දින දෙකකට පමණ පසු පැය දොළහක් පමණ ජලය බැඳ තැබීම. අනතුරුව නැවත දින හතරකින් පැය විසි හතරක් ජලය බැඳතැබීම. ඉන්පසු දින හතකින් ජලය බැඳ දින තුනකින් ඉවත් කිරීම. නැවත දින දාහතරකින් ජලය බැඳ දින හතක් තැබීම. මේ කාලය තුළදී මතු විය හැකි කුඩ මැටිට වැනි වල් පැළෑටි පාලනයට උපකාරී වේ. ඒ වන විට ගොයම් පැළපහ උස්ව ඒම නිසා සූර්යාලෝකය නොලැබීමෙන් වල් නැග ඒම අවසන් වේ. කුඹුරේ ආම්ලික තත්වය වර්ධනය වීම සිදු නොවන්නේ වරින් වර ජලය පුරවා කඩා හැරීමට ලක් කරන බැවිණි. වැපිරීමේ දී කිවුල් ඇළ මනා පරිදි යෙදීම ගැන වැඩි අවධානයක් යොදවන්නේ මේ ආම්ලිකතාවය සහ ලවණතාවය ඇළ කාණුව දිගේ ගලා යෑමට සැලැස්වීමටයි. එම කාලය තුළ ගැඩවිල්ලන් සහ රතු කළු පණුවන් වර්ධනය සිදු වන්නේ පසේ පණු පස් මතුකරමිනි. එය පසේ පොහොර තත්වය හා වයනය වර්ධනය කරවන්නකි.

සිංහල නගල (කොළඹ දිස්ත්‍රික්කය)

සිංහල නගල (කුරුණෑගල දිස්ත්‍රික්කය)

නගල (ගම්පහ දිස්ත්‍රික්කය)

සිංහල නගල (කුරුණෑගල දිස්ත්‍රික්කය)

බඩවත් නගල

නගල (අක්කරෙයිපත්තුව)

නගල (ඌව පළාත)

සිංහල නගල් කඳ (උතුරු මැද පළාත)

නගල් කොටස (ගම්පහ දිස්ත්‍රික්කය)

සිංහල නගල් කොටස (පොළොන්නරුව)

ලී නගුල් කඳ (පොළොන්නරුව)

නගුල (ඌව පළාත)

නගුල් කඳ (පොළොන්නරුව)

නගුල (ගම්පහ දිස්ත්‍රික්කය)

නගුල් කඳ (පොළොන්නරුව)

සිංහල නගුල (ගම්පහ)

මැඩවීමේ දී මීගවයන්ගේ කුර පහරට මඩ තැම්බෙන අතර ඒ මගින් ලියැද්දේ තිබෙන වල් යට කර ගැනීම ද ආරම්භක ක්‍රියාවලියකි. වැපිරීමෙන් සති දෙකකකින් පසුව අතින් වල් නෙළීම මගින් කුඩ මැටිට වැනි වල් ඉවත් කර ගැනීමට කටයුතු කිරීම ද පැරණි ක්‍රමයකි. එය බොහෝ විට ජලය රඳා නොසිටින ගොඩ ලියැදිවල කරති. එහිදී ගෙවිලියන්ගේ විලුඹට ඇවිස්සෙන මඩ නිසා ගොයම පඳුරු ගසමින් වැඩෙන ආකාරය දැක ගන්නට හැකි වේ. වියන් දුඹුලු දිය කර වක්කඩේ දැමීම භෞතික ප්‍රතිකාරයකි. වියන් දුඹුළු යනු මුළුතැන්ගෙයි දුම් මැස්ස මතට වැදුණු දුම සනීභවනයව සැදෙන්නකි. මෙමගින් වල් මර්දනය සිදු වෙනැයි යන්න ගම්පහ දිස්ත්‍රික්කයේ ගොවි මහතුන්ගේ අත්දැකීමකි. කුඹුරේ හට ගන්නා වල් පැළෑටි සියල්ලෙන් අහුර බැගින් තෝරා ගෙන ඒවා ජලයේ බහා සතියක් පල් වෙන්නට හැර ජලය මිශ්‍රකර යළි කුඹුරට ඉසීම රත්නපුර කැගල්ල දිස්ත්‍රික්කයේ ගොවීන් අනුගමනය කළ වල් පාලන ක්‍රමයකි. වියන් දුඹුළු වැස්ම ජලයත් සමග ගොයම් පැළයේ රැඳී නවතී. එහිදී සිදු වන්නේ තාවකාලිකව වල් පැළ නැග ඒම වැළැක්වීමයි. වල් පැළෑටි මගින්ම වල් පැළ පාලනය විසෙන් විස නැසීම යන ක්‍රියාවලියට සමාන සොබාදහම් අත්දැකීමකි. රසායනිකව පාලනය කිරීමේදී ද වල් පැළ මැරුණු පසු පැතිරෙන දියරය උග්‍ර වල් නාශකයක් බවට පත් වන බවට නිරීක්ෂණය කළ

හැකිය. ඒ අතරම රසායනික වල්නාශක භාවිතා කරන ගොවිතැනේදී සිදු වන්නේ සම්පූර්ණයෙන් වල් පැළ විනාශ කිරීමයි. නමුත් ඒ සාහාන ක්‍රියාවලිය නිසා හිතකර සතුන් වන ක්ෂුද්‍රජීවීන් ද විනාශ වේ. පස නිසරු වීම ආරම්භ වන්නේ එවැනි අවිද්‍යාත්මක ක්‍රම අනුගමනය කිරීමෙනි.

2.2. පළිබෝධ මර්දනය

වි ගොවිතැනට අදාළ පළිබෝධකයන් මර්දනය කිරීම උදෙසා ද විශාල පාරම්පරික දැනුමක් පැරණි ගොවීන් සතුව තිබූ බව ඔවුන්ගේ පාරම්පරික ලේඛන වන පුස්තකාල පොත් විමර්ශනය කිරීමෙන් අවබෝධ කර ගත හැකිය. එයට අමතරව සාමාන්‍ය ගොවිහු මුඛ පරම්පරාගතව සිය දැනුම සන්නිවේදනය වන්නට ඉඩ හළහ. සිය ගොවිතැන් කටයුතු අතරවාරයේ කාන්සියට පාලුවට කියන සිපද මේ දැනුම සන්නිවේදනය කළ ප්‍රධාන මාධ්‍යය විය. කමත් හැල්ල නම් ජන කවි සංග්‍රහයේ මේ පළිබෝධ හානි ගැන සඳහන් වන්නේ මෙසේය.

**අල කොළ රෝගය ද
කොක්කනාව කියා
උණු පතයා නවත්
වේ ලෙස ලෙඩ බලා**

**ලෙඩක්
ලෙඩක්
ලෙඩක්
නොයෙක්**

ගොයමට පණු රෝග වැළඳීමට තිබෙන ඉඩකඩ බොහෝය. කොක්කනාව නොහොත් කොපු පණුවා ගොයම ළපටි අවදියේ දී හානි කරයි. වර්ෂාව අධික වීම සහ ලියැදි සමතලා නොවී ජලය රදා තිබීම මේ පණුවන් වර්ධනයට හේතු ලෙස දක්වාලිය හැකිය. මේ පණුවා ඇති වන්නේ මූලික වශයෙන් දිගින් මි.මී. 6 ක් පමණ වන සලබයෙකුගෙනි. මේ සලබයා බිත්තර පණහක් පමණ තැන්පත් කරන්නෙකි. දින හතරකින් පමණ පිටවන කීටයා දින විස්සක් පමණ වර්ධක කාලයක් ගත කරයි. මොවුනට ජලය

මගින් සංක්‍රමණය විය හැකිය. බටහිර තාක්ෂණය මේ අභිංසක සලබයා විනාශ කිරීම පිණිස ඩයිමෙතොප්ටි නම් සක්‍රීය ද්‍රව්‍ය අඩංගු උග්‍ර පළිබෝධනාශක භාවිත කරයි. මෙම රසායනික භාවිතය නිසා ගොයමේ පළිබෝධකයන් ගොදුරු කර ගන්නා හිත මිතුරු සතුන් ද විනාශ වේ. එම නිසා ගොයමේ ජෛව ගහනය තුනී වී පළිබෝධකයන් ගේ හානි වැඩි වර්ධනය වීමක් සිදු වේ.

කොපු පණුවා, කොළ හකුළන දළඹුවා, පුරුක් පණුවා ආදී පළිබෝධකයන් පාලනය කිරීමට පාරම්පරිකව යොදා ගන්නේ අළු සාත්තුවයි. කුඹුරේ වතුර කඩා වියළෙන්නට හැර පසු දින අළු හාජනයක් ගෙන ගොස් උදැසන පිනිපිට ගොයමට ඉසීම මේ ක්‍රමයයි. මුළුතැන්ගෙයි ලිප්බොක්කේ අළු මේ සඳහා යොදා ගනිති. ඉසින ලද අළු ගොයම් ගසේ මෙන්ම කොපු පණුවන්ගේ ද ශරීරවල ඇලේ. වෙසෙසින්ම උන්ගේ පුරුක් අතරට අළු ගමන් කිරීම නිසා කොළ මත සිටින පණුවන් ශරීරය පාලනය කර ගත නොහැකිව බිමට හැලෙති. එසේත් නැතිනම් ගසේ පහත කොටසට වෙති. අළු සාත්තුවෙන් අනතුරුව පසු දා උදේ ලියැදි වලට වතුර බදින බැවින් මේ පණුවන් වැඩි ප්‍රමාණයක් ජලයට බිලිවෙති. පුරාණයේ ජලයේ මිරිදිය මසුන් ද බහුලව සිටි අතර පණුවන් ඔවුනට ද ගොදුරු වෙති. අනතුරුව තෙවෙනි දිනයේ දී කැප්පෙට්ටියා (*Croton Laccifer*) අතු යහමින් කඩා ගත් ගොවියා කුඹුරු උඩාවතේ සිට (ඉහළ ලියැද්දේ සිට) පිලිවෙලින් ගොයම පිස දමමින් පහළට එති. එවිට කැප්පෙට්ටියා බුවට දුබල වන පණුවන් ද උන්ගේ බිත්තර ද ජලයට වැටී මසුන්ට ගොදුරු වෙති.

ගොක් මැස්සාගේ හානිය නිසා උණ පතයා නොහොත් එෆ්ණු ගොබ රෝගය හට ගනී. සාම්ප්‍රදායික වගාවේදී මෙම හානිය බරපතළ නොවන අතර දින හතරක පමණ ජීවන කාලයක් ගතකරන ගොක් මැස්සා සහ උගේ කීටයා ගොදුරු කර ගැනීමට ගොයම අතරේ ජීවත් වන හිත මිතුරු සතුන්ට හැකිය. පාරම්පරික මේ පළිබෝධ මර්දනයට භාවිත කළ දේශීය ඖෂධීය ශාක රාශියක් ඇත. එසේම ගවයන් නොකන පැළෑටි ද යොදා ගෙන ඇත. අවශ්‍ය වන්නේ උන්ගේ ගහනයට ගැළපෙන ලෙසට වී වගා පරිසරය සකස් කිරීමයි.

2.3. කෙම් පහන් සහ මැතිරීම

කෙත රැකීම උදෙසා විවිධ යන්ත්‍රමන්ත්‍ර ඇතුළත් කෙම්කුම භාවිත කළ අතර, ඒ අතර පඹයන් බැඳීමේ සිරිත ඉතා ජනප්‍රිය ක්‍රමයක් ලෙසට පැවතිණි. එය ශාස්ත්‍රානුකූලව නැකැත්වලට අනුව සිදුකොට ඇත. ගොයම් පිදිගෙන එන අවස්ථාවන්හි දී සකලයන් නොහොත් විවිධාකාර පක්ෂීන්ගෙන් හානි සිදු වෙයි. ඇතැම් කාලවල දී සංක්‍රමණික පක්ෂීන්ගේ පැමිණීම ද සිදු වෙයි. මෙහිදී විශාල කුරුලු රැන් දකින්නට හැකි වන අවස්ථා ද ඇත. හේන් ගොවිතැන සිදු කරන්නේ වන මූකලාන්වල දී බැවින් එහිදී ද මේ පක්ෂීන්ගේ හානි වැඩි වශයෙන් දක්නට ලැබේ.

පඹයා බැඳීම

ඇතැම් විට කුඩා දරුවන් යොදා ගනිමින් මේ සකලයින් එළවා ගැනීමට ගොවිහු නන් අයුරින් උත්සාහ ගනිති. ටකය බැඳීම වැනි ක්‍රමවලින්ද බොහෝ විට පැල් රැකීම කුළින් ද සිය වගාව ආරක්ෂා කර ගනිති.

ගොවිපළක පඹයා හිටුවා තබන්නේ කාරණා දෙකක් ඉටු කර ගැනීමට යි. ඉන් එකක් නම් පක්ෂීන් ඇතුළු සකලයින් බියට පත් කිරීමයි. අනෙක නම් පඹයා කුළින් ගොවිපළ ආරෝපණය කිරීමයි. ගොවිපළේ මිනිසුන් සිටින

අවස්ථාවල දී සාමාන්‍යයෙන් ගිරවුන් සහ රංචු ගැසී එන කුරුල්ලන් ළඟා නොවෙති. ගොවියාගේ ජීවමාන ප්‍රතිරූපය පිහිටුවාලීම මෙහි අර්ථය වශයෙන් දැක්විය හැකිය. එහිදී මිනිසාගේ කුසිල නැතිනම් ගන්ධය ගොවිපළේ ඇති කළ යුතුය. හැලි කටා නොහොත් පඹයා යනු මිනිසාගේ ස්වරූපය ගත් රූකඩයකි. එය සකස් කිරීමට පළු වී ඇති හැලියක් ගෙන එහි මිනිස් මූණක් ඇඳ ගත යුතුය.

සඳුදා දිනයක උතුරුසල නැකතින් සඳු සිටින ලග්නයෙන් හෝ කුප් සිටින ලග්නයෙන් ද සඳනැති අමාවක දිනයක හෝ කුප් දිනක පූෂ නැකත යෙදෙන සෙනසුරාදාවක ශනි සිටින ලග්නයෙන් ද පඹයා බැඳීම කරති. අවසානයේ දී පඹයා දිරාපත් වන තුරුම තිබෙන්නට හැරීම කළ යුතු ය. මෙහිදී උතුරුසල නැකත අයත් වන්නේ වායෝ භූතයට බව කිව යුතු ය. සෙනසුරාදා දිනය ද වායෝ භූතයට අයත් ය. මෙහි දී පඹයා පිහිටවනු ලබන පුද්ගලයා අනුව මෙම භූත ලක්ෂණ ක්‍රියාත්මක වීමට පටන් ගනී. ලග්නයේ අගහරු සිටින විට ඇතිවන තේජස්භාවය ද සඳු ඇති විටදී සිදු වන කාන්තිය ද එකලෙස මෙහිදී බල පැවැත්වේ. ශනි ලග්න භාවයේ සිටීම මගින් ද සතුරන් මැඩීමට ශක්තියක් ඇති වේ. මේ නිසා පඹයා නිකම්ම නිකම් රූකඩයක් නොව මිනිස් ගතිගුණ පිහිටුවා ලූ ප්‍රාණ කරන ලද වස්තුවක් ලෙසට හැඳින්විය හැකිය. ඒ මගින් සකලයින් බය ගැන්වීම හෙවත් සිංහ වික්‍රමය විදහා දැක්වේ.

ගොවිපළකට මියන්නේ කරදර හානි ඇති විටකදී මියන් ගොදුරු කර ගන්නා සර්පයින්ගේ පැමිණීම ඇති කර ගත යුතු ය. සර්පයින් අතරින් ගැරඬියන්ට වඩා නාගයා බලවත් ය. එහිදී මියා ගොදුරු කරගන්නා නාගයාගේ රූපයක් තඹ තහඩුවක ඇඳ එයට ගුරු දිනයක් උදාවෙන අවස්ථාව බලා ගුරු හෝරාවෙන් එම තඹ පත්‍ර හතර ගොවිපළේ වැළලීම කරති. මෙහිදී ගුරු හෝරාවේ බලය ගැන තේරුම් ගත යුතු ය. එය සතුන් ඇති කිරීමට යොදා ගන්නා හෝරාවකි. නාගයා ගොවිපළට කැන්දන හෝරාවක් ද වේ. නමුත් මෙයින් මනුෂ්‍යාට හානියක් සිදු නොවේ.

සතුන්ගේ මුඛ බැඳීම මගින් ගොවිපළෙන් පළවා හැරීමේ ක්‍රමයට උපයෝගී කර ගන්නේ මැතිරීම් ක්‍රමයන් ය. මෙය එක්තරා විදියකින් හිංසාකාරී වෙයි. ගොයම් මැස්සෙකු අල්ලා ඇඹුල් දොඩම් ගෙඩියක (*Citrus Aurantium*) අඩස්සි කර වක්කඩේ වැළලීම මගින් ද ගොයම් මැස්සන් තිදෙනකු කුඹුරේ තුන් පළකින් අල්ලා 'නමෝ කරක්කෙස්වාහං' යනුවෙන් මතුරා පිටත්

කර හැරීම ද කළ විට අනෙක් මැස්සන්ගේ පැමිණීම අඩු වේ යැයි විශ්වාසයක් ඇත. මේ සතුනට ආවේණික ගන්ධයක් පවතින අතර උන් අතරට මේ මැස්සන්ගේ පීඩාකාරී සන්නිවේදනය ඇති කිරීම මෙහි උපක්‍රමය වෙයි. රිලවෙකු හෝ වඳුරෙකු අල්ලා උගේ ඇඟ පුරා දැලි හෝ සායම් තවරා සුදු තිත් තබා ආපසු උන්ගේ ම රැළට පිටත් කර හැරීම ද එක් ක්‍රමයකි. මේවායේ ද යම් කිසි හිංසනයක් පවතී. සිංහල බෞද්ධ සමාජයක මෙවැනි දේ සිදු විණිදැයි සැකයක් ඇති වුණ ද ඉතිහාසයේ යුග ගණනාවක් ම විවිධ සංස්කෘතීන්ගේ අභාෂයන් අප ලැබූ බව ද මෙහිදී සිහිපත් කළ යුතු ය.

සිංහල සංස්කෘතියට අදාළ මැතිරීම් ක්‍රම අතර තෙල් මතුරා බෝමලුවේ පහන් දැල්වීම පෙන්වා දිය හැකි ය. බෝ මලුව පිරිසිදු කර බෝධි පූජාවකට මෙන් අවශ්‍ය වතාවත් කර සිත එකඟකර ගෙන පහන් දල්වන අතර දී එක් පහනකට එළඟි තෙල් දමා එම පහනේ තෙලට 'ඕං නමෝ අත්තතිය භවචාතිය සිධ බුද්ධාතිය ඉටි මිටි ඒස්වාහං' යනුවෙන් එකසිය අට වරක් මතුරමින් බෝධි වන්දනා ගාථාවන් ද කියමින් අවසාන වශයෙන් දෙවියන්ට පින් දී පැමිණීමෙන් ගොයම් මැස්සන් කුඹුරෙන් ඉවත් කර ගැනීමට හැකි ය.

(3) පාරම්පරික දැනුම - එළවළු ගොවිතැන

පාරම්පරිකව සිදු කරන ගොඩ ගොවිතැන, හේන් වගාව සහ කොරටු ගොවිතැන් වශයෙන් බෙදා දැක්විය හැකි ය. 'හෙවෙන' යන අර්ථයෙන් උපන් හේන යන වදන තුළින් ගම්‍ය වන්නේ වනයේ වන බෝග වැවෙන අන්දමට වන ස්ථර හා සමපාත වන අයුරින් කළ මිශ්‍ර බෝග වගාවයි. මුල් කැට හේන සහ ඉරවිලි හේන යනුවෙන් හේන් ගොවිතැනේ ඉඩම් භුක්ති ක්‍රමය වර්ග කළ හැකිය. සියළුම ගොවීන් එක් කේන්ද්‍රයක් තෝරා ගෙන සාමූහිකව කොටන හේන මුල් කැටුව වශයෙන් ද වෙන වෙනම නමුත් ඇතැම් විට යාබද ව තිරස් අතට විහිදී යන ඉඩම් කට්ටි මත කෙරෙන හේන ඉරවිලි වශයෙන් ද පැරණි ව්‍යවහාරයේ පවතී. මේ හේන් වගාව තුළ ප්‍රධාන වශයෙන් කුරහන්, අමු, මෙතේරි, තණ, මුං ඇට, උඳු ආදී ධාන්‍ය වර්ගයන් ද බඩ ඉරිඟු, මෑ, තල ආදී ඇට වර්ගයන් ද ඇල් වී වර්ගයන් ද බටු, මිරිස්, තක්කාලි, තම්පලා වැනි එළවළු වර්ගයන් ද හට ගැනීමට අවශ්‍ය පරිසරය සකස් කරති. මුල් කැට හේනේ බීජ වැපිරීමේදී ගණිත ක්‍රමයක් ද අනුගමනය කර තිබේ.

අසමෝදගම්, අබ වැනි ඖෂධීය බෝගයන් ද මේ අතර වගා කිරීම සිදු වේ. වර්ෂයේ මාස කන්නයේ ආරම්භයේ නිකිණි වැස්සක් සමඟ ආරම්භ වන හේන් ගොවිතැනේ දී කුරහන් හා මිශ්‍රව අනෙක් ඇටැටි ද ඉසිනු ලැබේ. එක් බෝගයක් අස්වනු දුන් පසු තවත් බෝගයක් ද ඉන්පසු තවත් බෝගයක් ද අස්වනු ලබා දීම මෙහි විශේෂත්වය වේ. අවසානයේ ඉතිරි වන්නේ කපු පැළෑටිය පමණි. එයින් ගන්නා කපු පුළුන් මගින් රෙදි විවීමට අවශ්‍ය කපු තුල් සකස් කර ගත් බව පැවසේ. කෙසේ වෙතත් අත්හැර දමා ඇති හේනක ඉබේ වැවෙන බටු, කැකිරි, වට්ටක්කා සහ වන එලාවල අස්වනු දීර්ඝ කාලයක් ගොවීන්ට අවශ්‍ය ආහාර ලබා දෙන්නේ ය. එක් වතාවක් කළ හේනක් නැවත ගෙවඩින්නේ වර්ෂ හතකට පසුව බව පැරණි ගොවීන්ගේ මතයයි. එම නිසා හේන් ගොවිතැන තුළ විධිමත් වගා කලමනාකරණයක් ද ඉඩම් භුක්ති ක්‍රමයක් ද පාරිසරික සමතුලිතතාවයක් ද පැවති බව පෙනේ. මෙම ක්‍රමය පසුකාලීනව බහුබෝග වගා ක්‍රමයක් ලෙසට ගෙවතු වගාව තුළ ද සිදු වේ.

3.1. බීජ සංරක්ෂණය හා වැපිරීම

ධාන්‍ය හා එළවළු බීජ සංරක්ෂණයේ වැදගත්ම ස්ථානය දුම් මැස්ස හා අටුව බවට පත් වී තිබිණි. වගාවෙන් ලබන ලද පළමු අස්වැන්නෙන් ජනිත කරල් වලින් පරිස්සමින් බීජ වෙන් කර ගෙන අවි රක්ෂීයෙන් ද මද පවතින් ද හොඳ හැටි වියලා අළු මිශ්‍ර කර ලබු කැටයේ බහා දුම් මැස්සේ තැබීම, බඩ ඉරිඟු වැනි බෝගවල කරල් පිටින් එල්ලා තැබීම, වට්ටක්කා වැනි ඇට වර්ග වරිච්චි බිත්තියේ අළවා තැබීම වැනි ක්‍රියාවලීන් ගම්‍ය වන්නේ ගුල්ලන්, ඉපියන් ආදී කෘමි සතුන්ගෙන් වන හානිය වැළැක්වීමට ගන්නා ලද පියවරයන් ය. බිත්තර වී බීස්ස මෙන්ම ලබු කැටය ද උණ බම්බු භාජනය ද බට පෙට්ටිය ද බීජ තැන්පත් කිරීමට යොදා ගෙන තිබේ. දේශීය ඖෂධ කොළ රාශියක් වියලා මේ පෙට්ටි තුළ බහාලීම මගින් ද සතුන්ගේ හානි අවම කර ගෙන තිබේ.

බීජ මහපොළවේ තැන්පත් කිරීමේදී පස් ජීවාණුහරණය කිරීම ප්‍රධාන පිළිවෙතයි. හේන් වගාවේ නම් ලඳු කැලය කපා පුළුස්සා මැළපළ ගසා, නව දැල්ලේ බීජ ඉසීම, කොරටුවකදී නම් පාත්ති මත පිදුරු කොළරොඩු අතුරා පිළිස්සීම වැනි දේ තුළින් ගම්‍ය වන්නේ පසේ ජීවත් වන අහිතකර ක්ෂුද්‍ර ජීවීන් මර්දනය කිරීමයි. දියමළන් කෑම වැනි රෝග මෙහිදී මර්දනය වේ. ඇට වර්ග ජලයේ පෙඟවීම, පාත්තියට කොහොඹ (*Azadirachta Indica*) ඇට කුඩු ඉසීම, ගිනිසිරියා අතු එලීම, වන ශාක එළීම වැනි ක්‍රියා මගින් පස පොහොර කිරීම සහ බීජයේ ප්‍රරෝහණය හොඳින් සිදු කර ගැනීමට අවශ්‍ය පරිසරය සකසාගෙන ඇත.

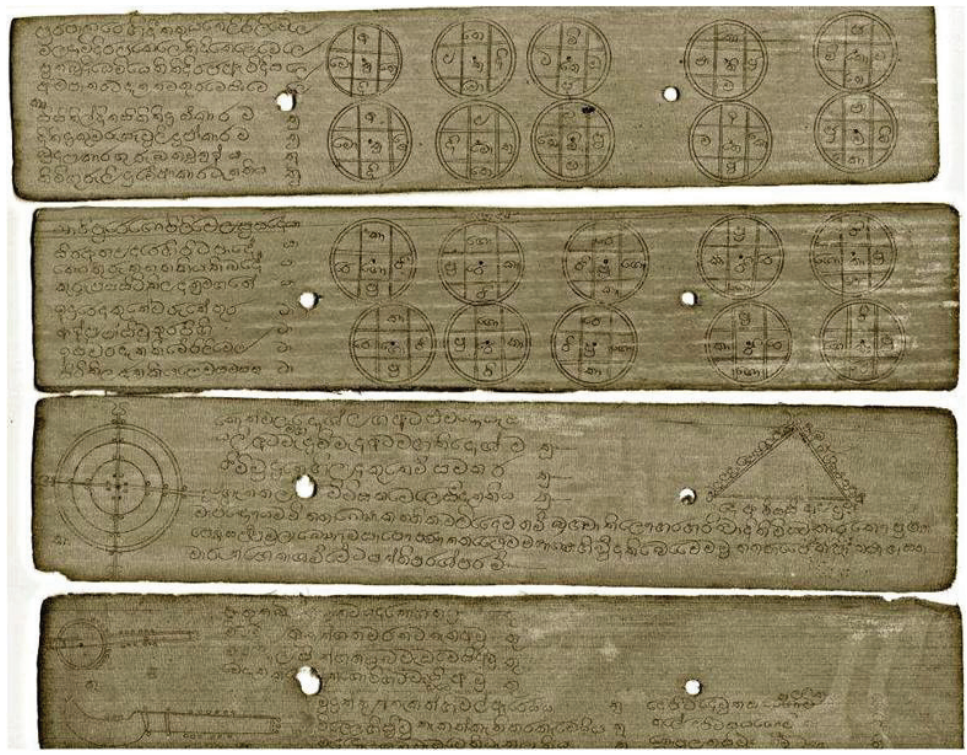
3.2. පළිබෝධ මර්දනය සහ කෙම් පහත් ක්‍රම

වී වගාවේ මෙන් එළවළු වගාවට ඉසීමට ද විවිධ පළිබෝධ මර්දන දියර සකස් කර ගැනීමට ගොවීන් දැන සිටියහ. මෙම සමීක්ෂණයට බඳුන් වූ දිස්ත්‍රික්කවලට අවේණිකව හැඩගැසුණු ශාක වර්ගයන්හි ඇට, කොළ ආදිය පල් වන්නට තබා ගත් දියරයන් තුළ ක්ෂුද්‍රජීවීන් මෙන්ම පළිබෝධකයන් මර්ධනය කරගැනීමට සමත් ගුණයක්

පැවති බව පෙනේ. උදාහරණයක් ලෙස කොහොඹ, සුදුපැණි ආදිය දැක්විය හැකිය. මේ දියරයන් සකස් කරගැනීමට පාරම්පරික ක්‍රමයන් ඔවුන් අනුගමනය කර තිබේ. බළංගොඩ, බදුල්ල, අනුරාධපුර වැනි ප්‍රදේශයන්හි මේ සම්බන්ධව තිබෙන දැනුම වඩාත්ම තීවර ලෙස සටහන්ව ඇත. එසේම කෙම් පහන් ක්‍රමයන්හිදී දක්වා ඇති මැතිරීම් ක්‍රම, පහන් ක්‍රම ඇතැම් විට ඔවුන්ටම ආවේණික වී ඇත. 'සබ්බපාපස්ස අකරණං' නම් ගාථාවෙන් 108 වරක් මැතිරීම ප්‍රකට මැතිරුම් ක්‍රමයකි. බුද්ධ මන්ත්‍ර යොදා ගැනීමේදී පිළිග්‍රහ කැමවලින් වැළකීම. හැකිනම් එවැනි පිළිවෙත්වල සිටින උපාසක ඇත්තෙකු මගින් ඒ අභිචාර විධි ඉටු කර ගැනීම යායක අනුගමනය කරන ලද ක්‍රමය විය.

3.3. අල බෝග වගාව

ලංකාවේ වගා කරන ලද අල වර්ග අනූ තුනක් ගැන විස්තර රාශියක් දක්නට ඇත. එයින් අදාළ දිස්ත්‍රික්ක සියල්ලේම තම තමන්ට හැකි පරිද්දෙන් වසරේ එක් කන්තයකදී අලබෝග පොළවට දමනු ලබත්. එසේම අස්වනු නෙළනු ලබන්නේ ද ජනවාරි, පෙබරවාරි කාල වකාවානුවලදීය. අල පොළවට දැමීම, අල කල් තබා ගැනීම ආදියට අනුගමනය කළ සංකීර්ණ පිළිවෙත් බෙහෙවින්ම අඩු ය. ඊට හේතුව අලවලට වැළඳෙන ලෙඩ රෝග මඳ වශයෙන් දක්නට ලැබීම විය හැකිය. අල වගාවේ දී අනුගමනය කරන ලද නැකැත් ක්‍රම කීපයක් දක්නට ඇත. පලදාවලිය නමැති ග්‍රන්ථයේ එය මැනවින් විස්තර වේ.

පලදාවලිය පුස්තකයේ පිටපත

(4) පාරම්පරික දැනුම - කාලගුණ පෙර නිමිති

ලංකාවේ වගා කන්න දෙකක් පවතී. යල සහ මාස් කන්න ද්විත්වය මගින් හෙළි කරන්නේ ලංකාවට ලැබෙන වර්ෂාපතනය කලමනාකරණයට අවශ්‍ය කාලවකවානු සාදාගත් ආකාරය යි. සූර්යයා ලංකාවට මුදුන් වීම, සංවහන වැසි සහ මෝසම් වැසි ඇති වීම අවබෝධ කර ගැනීම වැනි සොබාදහමේ බොහෝ සංසිද්ධීන් පාදක කර ගැනීමට ගොවීන් පෙළඹී තිබුණි. වැසි ලකුණු ශාස්ත්‍රය නමින් පැරණි පුස්තකාල ලියවිල්ලක් ඇත. එහි තිබෙන දැනුමට පාදකව තිබෙන්නේ හිරු සඳු පොළව වටා ගමන් කිරීමේ දී සිදුවන වෙනස්කම් අධ්‍යයනයයි. ඒ තත්වය තුළ පරිසරයේ සතුන් සහ ගහකොළ වෙනස් වීම අනුව වැස්සේ පෙර නිමිත්ත මෙන්ම නියං කාලයක පෙර නිමිත්ත ද ගොවීන් විසින් හඳුනා ගනු ලැබිණ. ඇසළ නිකිණි ආරම්භ වීමත් සමඟ මාදං ගස්වල අධිකව එලදාව ඇති වීම, වීර, කෝන්, පලු ආදිය වැඩි පුර හට ගැනීම, දඬු ලේනුන්ගේ පැටවුන් දෙදෙනෙකු ඇති වීම, වැසි එල වැඩි කරනු වග පෙන්නුම් කළත්, දිවුල් ගස්වල අධික එලදාවක් තිබුණත් බොහෝ විට දිවුල් ගසේ ගෙඩි කුඩා වීම සහ සියඹලා ගහේ අධිකව හටගත් සියඹලා කරල් කේඩැරි වී මත් විශේෂ අවධානයට ලක් කරන ගොවියා එම කන්නය අසාර්ථක බව හඳුනා ගනී. එලෙසම සැප්තැම්බර් මස විසි වන දින සිට විසි හත් වන දා දක්වා ඇති පෝය මුල් කර ගෙන වැසි ආරම්භ වීමට සුදුසුකම් තිබුණත් එම වැසි නිසි පරිදි ලබා නොදෙමින් නැවත වියළි තත්වයකට පත් වීම මදක් විමසිලිමත්ව බැලිය යුතු කාරණයක් ලෙස ඔවුහු සලකති.

රජරට හේන් ගොවිතැන් කිරීමේ දී එක් වර්ෂයක් තුළ දී දෙවතාවක් බෝග බීජ ඉසීම සිරිතකි. යල කන්නය හා මහ කන්නය යනුවෙන් මෙම අවස්ථා දෙක හඳුනා ගනී. අගෝස්තු මාසයේ මහ නිකින්නිය ගෙවා සැප්තැම්බර් මස මැද භාගයෙන් පසු විසිවැනි දින ආසන්නයේ දී දළ වශයෙන් මාස් වැහි ආරම්භ වන වැහි දින තුනකි. පේරු වැසි, මුර වැසි නමින් ආරම්භ වන වැස්ස පළමු දින සාමාන්‍ය වර්ෂාවක් ලෙසට පටන් ගෙන පසු දින වෙනදාට වඩා ඉතා උණුසුම් කාලගුණයක් බවට පත් වී දවස ගෙවී ගොසින් පසු දින සන්ධ්‍යා

භාගයේ ඉතා තදින් මහ වරුසාවක් කඩා හැලේ ද ඉන් අනතුරුව පසු දින පෙර දින මෙන් ම ඉතා උණුසුම් කාලගුණයක් ඇති කරමින් දවස ගෙවා හැර ඊට පසු දින ද පෙර මෙන් තද වර්ෂාවක් ඇද හැලෙමින් පවතී ද එය වඩා එලදායී වර්ෂා ආරම්භයක පෙර නිමිති වෙයි. දින තුනක් දවසක් හැර දවසක් මුර ක්‍රමයට වසින වැසි තුන් වැනි දින අවසන් කරමින් දළ වශයෙන් දින පහළොවක් පමණ තද වියළි උණුසුම් ස්වභාවයක් ගනිමින් පවතී. නැවත දින පහළොවකට පමණ පසුව ආරම්භ වන වර්ෂාව එක දිනට මාස තුනක් හතරක් ඇද හැලීම ස්වභාවික ය. මේ අතර, සවස පමණක් වැසි, උදේ කාලයේ පමණක් වැසි, උදේ සිට සවස වෙන තෙක් ඇද හැලෙන වැසි, සවස සිට එළිවන තෙක් ඇද හැලෙන වැසි, දිවා රාත්‍රී දෙකේම ඇද හැලෙන වැසි, දින ගණනාවක් ඉර හඳ නොපෙනෙන සේ ඇද හැලෙන වැසි මෙන්ම එක දිනට එක විදියට ඇද හැලෙන හත් දා වැසි ආදී විවිධ ආකාරයට හඳුන්වන වැසි ඇති වීම මාස් කන්නයේ ස්වභාවය යි.

වර්ෂාව ආරම්භ වීමට පෙරාතුව උදාවන කන්නය පිළිබඳ අනාවැකි කීමට රජරට ගොවියාට හැකියාවක් ඇත. ස්වභාවිකව ඇති වන පරිසර වෙනස්කම් ඊට සාක්ෂි දරයි. සතුන්ගේ හැසිරීම එහිදී විශේෂ වෙයි. වැසි ආරම්භ වීමට කලින් ඇතිවන මිරිගුව ද වැසි දින නිශ්චය කිරීම පහසු කරයි. වර්ෂාවේ බරපතලකම සහ වැසි ඇතිවීමට ආසන්න දින වකවානු නියම කිරීමට ආකාශයේ පියාසර කරන උකුස්සන්ගේ හඬලෑම මෙන්ම උන්ගේ ක්‍රියාකාරිත්වය ගොවියාගේ අවධානයට ලක් කරනු ලබයි. ආසන්නම අවස්ථාවකදී වර්ෂාව පිළිබඳ පෙර නිමිති කියා පෑමට ගවයා වගේම බල්ලා ද සමත් ය. වැසි ඇති වීමට සූදානම් වන මොහොතේ එහි බරපතලකම මිනිසාට වඩා බල්ලා විසින් වටහා ගෙන වෙනදාට වඩා කලබලයකින් බල්ලා ආරක්ෂක ස්ථාන සොයා ගැනීමට දරන වෙහෙස ගොවියා හඳුනා ගනී. වෙල් යායේ හා වැව් පිටියේ ගවයාගේ ද ඉරියව් ද එසේය. කුමන අවස්ථාවක වුව ද වර්ෂාව හමා එන්නේ කුමන දිශාවකින් ද යන වග හඳුනාගෙන ගවයා රංචු විසින් එක්වී හෝ තනි තනිව වර්ෂාව හමා එන දිශාවට හිස දික්කර ඉව කරනු ලබයි. ගවයා විසින් කරනු ලබන මෙම නිරීක්ෂණය

ද ගොවියාගේ අවධානයට යොමු කරනු ලබයි. එයින් වර්ෂාව හමන්නේ යලෙන් ද මහෙන් ද යන්න ගොවියා තීරණය කරනු ලබයි.

දේදුනු පැයීම

ගෙම්බාගේ හඬලෑමද ගොවියාට හුරු ක්‍රියාවලියකි. දින ගණනාවකට පසු ආරම්භ වන්නේ නම් සවස තුන හතර පමණ වන විට ගෙම්බෝ විටින් විට තැනින් තැන හඬලනු ලබයි. වැසි ආසන්න නම් ගෙම්බෝ දිගින් දිගටම හඬ නිකුත් කරයි. මෙයින් වර්ෂාව පිළිබඳව ගොවියා තීරණයකට බසී. පැයක් පමණ කාලයක් තුළ දී වර්ෂාව ඇති වන්නේ නම් කුකුළා ඒ පිළිබඳ පෙර නිමිති පහළ කරනු ලබයි. ඉතා කලබලයෙන් තමන් වාසය කරනු ලබන කුඩුව අසල ගැවසීමත් පැටවුන් රකින කිකිළියක් නම් තම පැටවුන් පෙරටු කර ගෙන වහ වහා ආරක්ෂිත ස්ථාන කරා යන්නේ නම් තව ද වෙනදාට වඩා තටු හකුළාගෙන කුඩු අසල ගැවසෙන්නේ නම් එය ද වැසි ආසන්න බවට හෝඩුවාවකි. වැසි පෙර මං සළකුණු පෙන්වන වර්ෂාව ඇද හැලීමකින් තොරව ගහගෙන යන්නේ නම් (නොනැවතී පාවී යන්නේ නම්) කුකුළාගේ මෙවන් කලබල

ස්වභාවයක් නොපෙන්වන බව විශේෂ සිද්ධියකි. පාරිසරිකව ගහකොළ ආදියේ කොළ විටින් විට කණපිට හැරී සුළගේ අතට නැමීගෙන ගසෙන් ඇද හැලෙන පත්‍රය කරකි කරකි බිමට පතිත වන ස්වභාවය අත හැර සෘජුවම සුළං අතට ගිලිහී ගොස් ක්ෂණිකව පොළව මතට පතිත වීම ද තවත් පෙර නිමිත්තක් වන අතර හමන සුළගේ සිසිල් සහ උණුසුම් ස්වභාවය වර්ෂාවේ තත්වය පැහැදිලි කර දීමට සාක්ෂියකි. තව ද කුහුඹුවන් වගේම කඩි, කුරඹයින් ආදී කෘමීන් ගුල්වලින් ඉවතට කලබලකාරී ලෙසට බිත්තර කරපින්නාගෙන ආරක්ෂක ස්ථාන සොයා ගමන් කිරීම විෂ සහිත නයි කුඹි, තෙල් කුඹි ආදීන් විශාල රංචු පිටින් පොළව මතුපිටට පැමිණීම සහ එම කුඹින්ගේ සමහරක් තටු සහිත කුඹින් මතුපිට ද තවත් පෙර නිමිත්තකි. වැහිලිහිණියා, උකුස්සා, කපුටා, කොබෙයියා ආදී පක්ෂීන් ද දඬුලේනා ආදී නෙයෙකුත් සතුන් ද වර්ෂාව පිළිබඳව ගොවියාට පණිවිඩ ගෙනඑනු ලබයි.

(පූජ්‍ය සියඹලන්ගමුවේ ජිනරතන හිමියන්ගේ මූලාශ්‍රයකිනි).

පූජ්‍ය සියඹලන්ගමුවේ ජිනරතන හිමි ගම්පහ දිස්ත්‍රික්කයේ පවත්වන ලද වැඩමුළුවේ දේශනයක් පවත්වමින්

(5) අධ්‍යයන දිස්ත්‍රික්ක

5.1. ගම්පහ දිස්ත්‍රික්කය

බස්නාහිර පළාතේ ගම්පහ දිස්ත්‍රික්කය පහත රට තෙත් කලාපයට අයත් සශ්‍රීක ප්‍රදේශයකි. එහි කෘෂිකාර්මික පැවැත්ම රඳා පවතිනුයේ නිරිත දිග මෝසම් සුළං මඟින් ලැබෙන වර්ෂාවෙනි. එහෙත් ඊසාන දිග මෝසම් සුළගින් ලැබෙන මාස් වැස්ස ද මේ ප්‍රදේශයට අවශ්‍ය දියවර සපයයි. මෙම ප්‍රදේශය රතු කහ පොඩිසොලික් පස් සහ කබොක් පස් ස්ථරවලින් සමන්විත වන අතර WL3 නම් කෘෂි පාරිසරික කලාපයට අයත් ය. (ප්‍රණ්‍යවර්ධන, 2003) එබැවින් විවිධ වූ බෝග වගාවන් කෙරෙහි මෙහි තිබෙන විවිධත්වය අසීමිත වේ. එළවළු හා පලතුරු වගාව පිළිබඳ ව ද බුලත් වගාව ගැන ද වෙසෙසි උනන්දුවක් දක්වන බැවින් ගොවි ජනතාව තුළ ඒ හා සම්බන්ධ සාම්ප්‍රදායික ක්‍රියාකාරකම් රාශියක් වර්ධනය වී ඇත. වී ගොවිතැන ප්‍රධාන නිෂ්පාදන ප්‍රභවය වුව ද අතීතයේ දී කුරහන් වැනි ධාන්‍ය වර්ග ද වගා කර ඇති බව අසන්නට ලැබේ. පාරම්පරික වී ගොවිතැනේදී මාස් ගොවිතැන හා යල් ගොවිතැන වශයෙන් කන්න රටා දෙකක් හඳුනා ගැනීම ද ඒ අනුව බෝග වර්ග තෝරා ගැනීම ද දක්නට හැකි ය. මා වී, හොඬරවාල ආදී මාස් වී වර්ගයන් ද හීනැටි හා මුන්තැස්සා වැනි විශේෂ වී වර්ගයන් ද දෙවැද්දිරි වැනි යල් වී වර්ගයන් ද මෙම ප්‍රදේශයට ආවේණිකව හැඩගැසී තිබේ.

5.2. බදුල්ල දිස්ත්‍රික්කය

ලංකාවේ මැදරට කඳුකරයට අයත් බදුල්ල දිස්ත්‍රික්කය ජෛව විවිධත්වය අතින් බැලූ කල්හි සුවිශේෂී පාරිසරික කලාපයකි. රතු කහ පොඩිසොලික් පස් ස්ථර සහ දියළු පස් ස්ථරවලින් සමන්විතය. IU3c කෘෂි පාරිසරික කලාපයට අයත් ය. (ප්‍රණ්‍යවර්ධන, 2003) කඳුවලින් වටවුණු එහෙත් කඳුවල නිම්නයන්හි පිහිටි ගම්මාන අසල ගොවිතැන් බත් කළ ජනතාවක් මෙහි ජීවත් වේ. මෑතක්

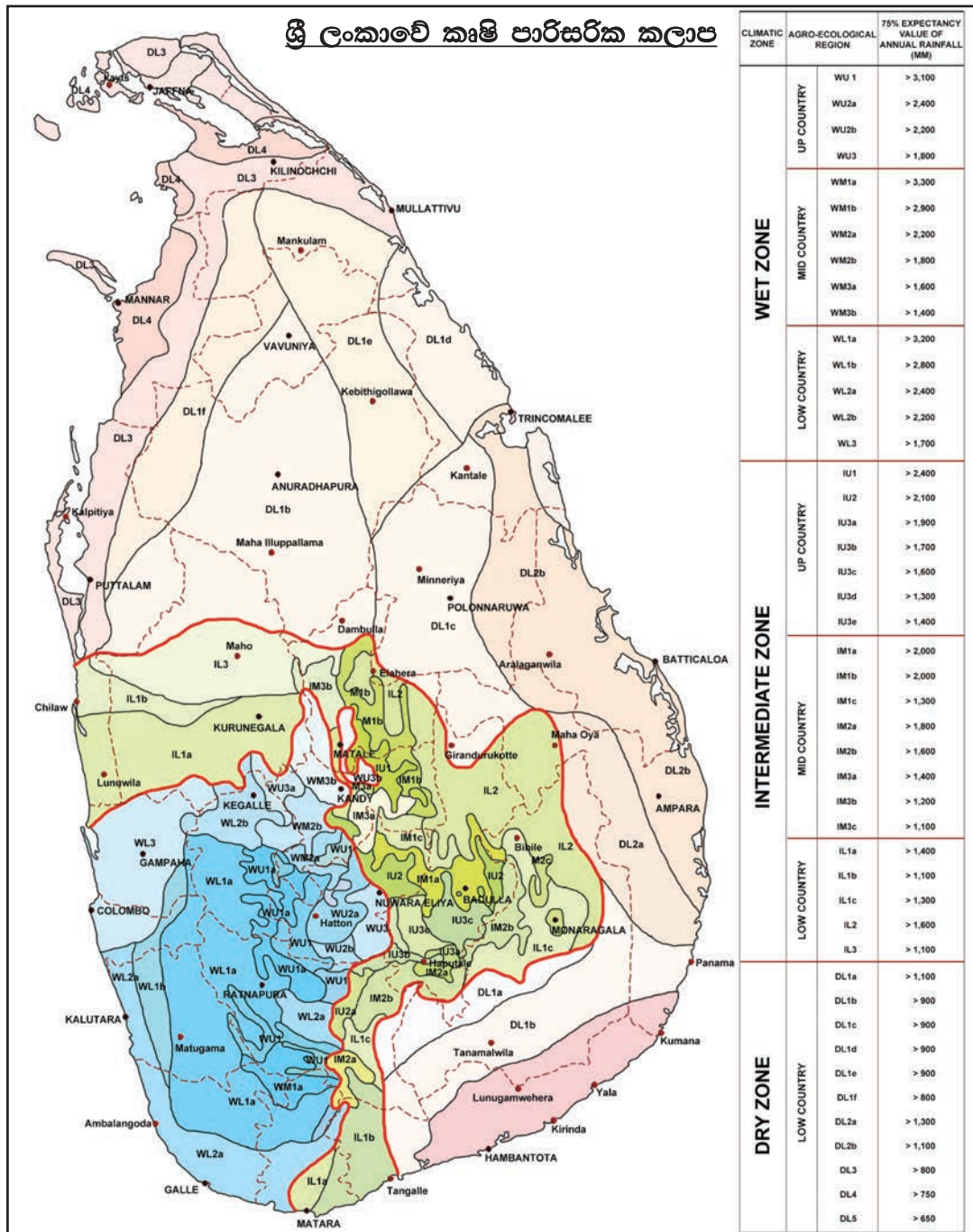
වන තුරුම මෙම පළාතේ පැරණි ගම්මානයන් බාහිරට විවෘතව නොපැවතිණ. ඊට හේතුව මාර්ග පහසුකම් නොතිබීමයි. එම නිසා සාම්ප්‍රදායික ලෙසට කරන ලද ගොවිතැන් ක්‍රම යම්කිසි ආකාරයකට සංරක්ෂණය වී පැවතිණ. පාරම්පරික වී වර්ගයන්හි පැතිරීම සිදු ව තිබුණේ ද මේ සාධක මතයි. නවීන අභිජනන වී වර්ග රාශියක් මේ ගම්මාන ආක්‍රමණය කර තිබුණ ද සිංහල වී වර්ගවලින් අතලොස්සක් හෝ එහි දක්නට තිබීම අරුමයකි. බදුල්ල දිස්ත්‍රික්කයේ මහියංගන කොට්ඨාසයේ කුකුළුමපල ගම්මානයට ආවේණික ජන කවියකින් මේ පාරම්පරික වගාව ගැන අවබෝධයක් ලද හැකිය.

**අකුර්ඛිබොඳ විශේෂ රස දැන ගල්ලා
කුකුළුමපල හිරිඹි ගස් හැර හො බඳුල්ලා
විසර්ඛිකරල කවි කියද කියපල්ලා
අකුර්ඛිබොඳ හිරිඹි බිරිඳු වැඳපල්ලා**

5.3. රත්නපුර දිස්ත්‍රික්කය

ලංකාවේ මැදරට තෙත් කලාපයට අයත් රත්නපුර දිස්ත්‍රික්කය ද සුවිශාල ජෛව විවිධත්වයකින් යුක්ත පාරිසරික කලාපයකි. IL, IM, WU, WL, WM ආදී විවිධ කෘෂි පාරිසරික කලාපයන්ට මෙම දිස්ත්‍රික්කය අයත්ය. රතු කහ පොඩිසොලික්, ලිතොසෝල් හා කඳුකර රෙගසෝල් පස් මෙම ප්‍රදේශයේ ද අන්තර්ගතය (මාපා, 2007). මෙහි පවතින ඛනිජ සම්පත් නිසා අතීතයේ සිටම රට රටවල සංක්‍රමණිකයන් මෙම ප්‍රදේශයට පැමිණ තිබේ. ඒ නිසාම කෘෂිකර්මය පිළිබඳ දැනුම හඳුනා ගැනීමේ දී ඒ සාධකය වැදගත් වේ. වර්ෂයේ වැඩි කොටසක් ගංවතුරට යටවන මෙහි කෘෂිකාර්මික බිම් තිබුණ ද බලන්ගොඩ වැනි කඳුකර පළාත් ද එයට අයත් සානු ද මෙම ප්‍රදේශයට අයත් වේ. ඒ තුළ සැඟවුණු කෘෂිකාර්මික පද්ධතියක් පැවති බවට සාක්ෂි හමුවෙයි. විශේෂයෙන්ම එළවළු ගොවිතැන, ගව පාලනය සහ සංස්කෘතික අභිවාර විධි මෙහි සැඟවී තිබේ.

ශ්‍රී ලංකාවේ කෘෂි පාරිසරික කලාප

5.4. අනුරාධපුර දිස්ත්‍රික්කය

ලංකාවේ පුරාණ බෞද්ධ අනුව මෙම දිස්ත්‍රික්කය රජරටට අයත් වේ. වර්ෂයේ වැඩි කාලයක් වියළි කාලගුණයක් පවතී. එහෙත් නිසි කලට වැසි වැටුණහොත් මෙම ප්‍රදේශයේ අස්වද්දන ගොවිතැන් අත් පළාත්වලට වඩා සශ්‍රීක බවින් අනුනය. රතු දුඹුරු සහ දියසිලු පස් ස්ථරවලින් සමන්විතය. DL1b, DL1e සහ DL1f කෘෂි පාරිසරික කලාපවලට මෙම දිස්ත්‍රික්කය අයත් ය (පුණ්‍යවර්ධන, 2003). වැව් සහ මහා වාරිමාර්ග දියෙන් පෝෂණය වන බැවින් කෘෂිකාර්මික දැනුම පෝෂණය ව තිබෙන්නේ එම සංස්කෘතික හා ජෛව පද්ධතිය තුළ ය. පසුගිය අඩ සියවස තුළ දී මෙම ප්‍රදේශ ග්‍රහණය කර ගන්නා ලද නවීන ගොවිතැන් ශිල්ප ක්‍රමයන් නිසා ගොවීන් තුළ තිබූ පාරම්පරික දැනුම් පද්ධතිය ගිලිහී ගොස් තිබේ. එසේ වුව ද කෙම් ක්‍රම, ගව පාලනය, යාතු කර්ම සහ වැව් දිය පාලනය පිළිබඳ ගැඹුරු දැනුමක් තවමත් ඔවුන් තුළ ඉතිරිව තිබීම වාසනාවකි.

5.5. කෑගල්ල දිස්ත්‍රික්කය

ලංකාවේ මැද කඳුකර කලාපයට අයත්වන කෑගල්ල අතරමැදි දේශගුණික ලක්ෂණවලින් සමන්විතය. වර්ෂාව හොඳින් ලැබේ. පොළව සශ්‍රීකය. රතු කහ පොඩ්සොලික් පස් සහ රතු දුඹුරු ලැට්සොලික් පස් ද දියසිලු පස් ස්ථරයන්ගෙන් ද සමන්විතය (මාපා, 2007). WL1a, WM2b, WM1a සහ WL2b කෘෂි පාරිසරික කලාපයකට අයත් ය. (පුණ්‍යවර්ධන - 2003). කඳුකර හා තැනි බිම් කෘෂිකාර්මික වශයෙන් ප්‍රයෝජනයට ගැනේ. උඩරට රාජධානියේ අවසාන කාලයේ සංස්කෘතික ලක්ෂණ තවමත් පවතින බැවින් පාරම්පරික දැනුම ගිලිහී ගොස් නැත. වෙසෙසින්ම අල බෝග වගාව, ගෙවතු වගාව, ගව පාලනය, වී ගොවිතැනේ සංස්කෘතික බැඳීම් තවමත් විරල වශයෙන් සුරක්ෂිතව පවතී.

දේශීය කෘෂිකර්මාන්තය පිළිබඳ අත්දැකීම් ඇති ගොවීන්ගේ සහභාගීත්වයෙන් ඉහත දිස්ත්‍රික්ක පහ තුලින් පවත්වන ලද වැඩමුළු ආශ්‍රයෙන් එක්රැස් කර ගන්නා ලද කරුණු දේශීය දැනුම දත්ත සංවිතයේ දක්වා ඇත.

(6) දේශීය දැනුම දත්ත සංවිතය

6.1. වී ගොවිතැනට අදාළ දේශීය දැනුම

සූර මානිකකන් භා නිල් කොත්තමල්ල
කලුදුර මහ භෝරමාල ගිරසෙද මහ
කලු කොස් ඇට ඇල මුතු වී සමිඳා රට
කලු මුරංග සූර මුරංග මඩ ඇල් ඇත්

දෙවැදුර්
දෙවැදුර්
දෙවැදුර්
දෙවැදුර්

6.1.1 පැරණි වී ප්‍රභේද

පාරම්පරික වී වර්ග රාශියක් තිබුණ ද ගම්පහ, රත්නපුර, බදුල්ල, අනුරාධපුර සහ කැගල්ල දිස්ත්‍රික්කයන්හි ගොවීන් එයින් කීපයක් පමණක් තෝරා ගෙන තිබුණු බව පෙනී යයි. එයට ප්‍රමුඛ හේතුව දේශගුණික විවිධත්වය යි. මෙම වී වර්ග ප්‍රචලිත වීමට ඒ යුගයන්හි දේශපාලනය ද හේතු සාධක වී ඇති බව පෙනේ. ඒ අනුව වී ප්‍රභේද කීපයක් ද රාජ්‍ය අනුග්‍රහයෙන් ප්‍රචලිතව ඇති බව පෙනේ. සමස්ත වශයෙන් මේ තත්වයට ආවේණික ව හැඩ ගැසුණු වී වර්ග මෙසේ ය.

පහත කණු පිට පඬයෝ
 බලන ජප කර නැල ගෙන
 නළන බැස්සන් පලමුන්
 ගලනා ගෙන ගොයියෝ වෙල

සදුන්
 ලුසින්
 හරිත්
 රකිත්

කුජදා දදයද
 කුජ කටි ලගනය
 කෙන භැකවල් කර
 කවි ආ බිය නැති

ගන්නේ
 ගන්නේ
 ගන්නේ
 වන්නේ

පොලැල්

අධ්‍යාත්මික ශක්තිය මුදා හැරීම

	වී වර්ගය	වයස (මාස)	දිස්ත්‍රික්කය	පසේ තත්වය	අසවැන්න	රස ගුණ
1	මා වී (කුරු මා වී සුදු මා වී මුතුමානික්කන් බාල මා වී)	5 - 6 මහ	ගම්පහ, කළුතර, කොළඹ, ගාල්ල, රත්නපුර, කෑගල්ල	රතු දුඹුරු, කබොක් සහ දියළු පස්	60-70	වාජිකරණ ගුණය කැඩුම් බිඳුම් වෙදකමේ යෙදේ
2	හොඬරවාල	4-5 මහ	ගම්පහ, කළුතර, කොළඹ, රත්නපුර, කෑගල්ල	රතු දුඹුරු, කබොක් සහ දියළු පස්	60	ශරීර ප්‍රතිශක්තිය ඇති කරයි ජීවනීය ගුණ දෙයි
3	දෙවැද්දිරි	4 යල	ගම්පහ, කළුතර, රත්නපුර	දියළු පස්, අම්ල හා වගුරු පස	60	ශරීර ප්‍රතිශක්තිය ඇති කරයි ජීවනීය ගුණ දෙයි
4	සුලයි	3-1/2 -4	කළුතර, කොළඹ, ගම්පහ, රත්නපුර	දියළු පස්, අම්ල හා වගුරු පස	60	ශරීර ප්‍රතිශක්තිය ඇති කරයි ජීවනීය ගුණ දෙයි
5	කහට වී	4 යල	කළුතර, කොළඹ, ගම්පහ	දියළු පස්, අම්ල හා වගුරු පස	50	ශරීර ප්‍රතිශක්තිය ඇති කරයි ජීවනීය ගුණ දෙයි
6	කිරිතාරන්	4 යල මහ	කළුතර, රත්නපුර,	දියළු පස්, අම්ල හා වගුරු පස	50	ශරීර ප්‍රතිශක්තිය ඇති කරයි
7	ගංකුම් ඇල් (ඇල් වී)	4 යල	කළුතර, රත්නපුර, ගාල්ල	රතු කහ, පොඩිසොලික් පස	60	වාජිකරණය දියවැඩියාවට ගුණයි
8	මඩතවාළු	3-1/2 (යල සහ මහ)	කළුතර, රත්නපුර, කොළඹ, ගාල්ල, ගම්පහ	දියළු පස් සහ අම්ල වගුරු පස	80	ශරීරප්‍රතිශක්තිය ඇති කරයි දියවැඩියාවට ගුණයි
9	රත්කුණ්ඩ	3-1/2 (යල සහ මහ)	රත්නපුර, බදුල්ල	රතු කහ සහ රතු දුඹුරු පස	50	ශරීර ප්‍රතිශක්තිය ඇති කරයි ජීවනීය ගුණ දෙයි
10	කළු කුණ්ඩ	3-1/2 (යල සහ මහ)	රත්නපුර, බදුල්ල	රතු කහ සහ රතු දුඹුරු පස	50	ශරීර ප්‍රතිශක්තිය ඇති කරයි ජීවනීය ගුණ දෙයි

11	මූකල වී	03 යල සහ මහ	රත්නපුර, බදුල්ල	රතු කහ සහ රතු දුඹුරු පස්	40	ශරීර ප්‍රතිශක්තිය ඇති කරයි
12	කළු හීනටි	03 -3-1/2	කළුතර, කොළඹ, රත්නපුර, ගාල්ල, බදුල්ල, කෑගල්ල, අනුරාධපුර	සියලුම පස් වර්ග වෙසෙසින් රතු දුඹුරු පස්	30- 40	ශරීර ප්‍රතිශක්තිය ඇති කරයි දියවැඩියාවට ගුණයි
13	සුදු හීනටි	3-1/2	කළුතර, කොළඹ, රත්නපුර, කෑගල්ල, අනුරාධපුර	සියලුම පස් වර්ග වෙසෙසින් රතු දුඹුරු පස්	40-50	ශරීර ප්‍රතිශක්තිය ඇති කරයි දියවැඩියාවට ගුණයි
14	මුළුපත්ගන්	3- 1/2	අනුරාධපුර	දියළු පස් සහ අම්ල වගුරු පස්	60	ශරීර ප්‍රතිශක්තිය ඇති කරයි ජීවනීය ගුණ දෙයි
15	කොට්ටියාරන්	3-1/2 -4	කළුතර, අනුරාධපුර, ත්‍රිකුණාමලය	දියළු පස්, අම්ල වගුරු පස් සහ රතු දුඹුරු පස්	80	පෝෂණීයයි ශක්ති ජනක වේ
16	සුරමනියම්	3-1/2	කළුතර, ගාල්ල, මාතර	දියළු පස් සහ අම්ල වගුරු පස්	60-70	දියවැඩියාව පාලනය කරයි ශක්ති ජනකයි
17	රතු හීනටි	3-1/2 -3	කළුතර, ගාල්ල, රත්නපුර	රතු දුඹුරු, කබොක් සහ දියළු පස්	40-50	සංගමාල රෝගීන්ට අතිසාර රෝගීන්ට කැඳ කසාය දීමට
18	වැලි හන්දිරන්	3-1/2	ගාල්ල, කළුතර, රත්නපුර	රතු දුඹුරු, කබොක් සහ දියළු පස්	50-60	ශරීර ප්‍රතිශක්තිය ඇති කරයි ජීවනීය ගුණ දෙයි
19	මුරංගාකායන්	3-1/2 -4	අනුරාධපුර, වවුනියා ඇතුළු රජරට ප්‍රදේශ	රතු කහ ලැටොසොල්ස්	60	ගර්භණීන්ට කැඳ බත් ලබා දීමට
20	තාවළු හීනටි	3-1/2	අනුරාධපුර, වවුනියා ඇතුළු රජරට	දියළු පස්, අම්ල වගුරු පස් සහ රතු දුඹුරු පස්	40-50	ශරීර ප්‍රතිශක්තිය ඇති කරයි දියවැඩියාවට ගුණයි
21	ගෝනබරු	3-1/2 -4	අනුරාධපුර, වවුනියා ඇතුළු රජරට, කළුතර, ගාල්ල	රතු දුඹුරු, කබොක් සහ දියළු පස්	60	ශරීර ප්‍රතිශක්තිය ඇති කරයි ජීවනීය ගුණ දෙයි

22	රටතවාළ	3-1/2	ගාල්ල, රත්නපුර, කළුතර	රතු දුඹුරු, කබොක් සහ දියළු පස්	50-60	ශරීර ප්‍රතිශක්තිය ඇති කරයි ජීවනීය ගුණ දෙයි
23	කොට තවාළ	3-1/2	ගාල්ල, රත්නපුර, කළුතර	රතු දුඹුරු, කබොක් සහ දියළු පස්	60	ශරීර ප්‍රතිශක්තිය ඇති කරයි ජීවනීය ගුණ දෙයි
24	ඉලන්කායන්	3-1/2	අනුරාධපුර, වවුනියා ඇතුළු රජරට	රතු කහ ලැටොසොල්ස්	70-80	ශරීර ප්‍රතිශක්තිය ඇති කරයි ජීවනීය ගුණ දෙයි
25	පෙරුනෙල්ලි	3-1/2	අනුරාධපුර, වවුනියා ඇතුළු රජරට	රතු කහ ලැටොසොල්ස්	70	ශරීර ප්‍රතිශක්තිය ඇති කරයි ජීවනීය ගුණ දෙයි
26	කළුකඳ	3-1/2	කළුතර, ගාල්ල, රත්නපුර, කෑගල්ල	රතු දුඹුරු, කබොක් සහ දියළු පස්	50-60	ශරීර ප්‍රතිශක්තිය ඇති කරයි දියවැඩියාවට ගුණයි
27	දඬුවැල්	04	කළුතර, ගාල්ල, රත්නපුර, කෑගල්ල	රතු දුඹුරු, කබොක් සහ දියළු පස්	60	ශරීර ප්‍රතිශක්තිය ඇති කරයි ජීවනීය ගුණ දෙයි
28	සුවඳ සම්බා	03	අනුරාධපුර, වවුනියා ඇතුළු රජරට කළුතර, ගාල්ල, කෑගල්ල	රතු කහ ලැටොසොල්ස්	50	ශරීර ප්‍රතිශක්තිය ඇති කරයි දියවැඩියාවට ගුණයි ලදරුවන්ට ගුණයි
29	පච්ච පෙරුමාල්	03-3-1/2	අනුරාධපුර, වවුනියා ඇතුළු රජරට හම්බන්තොට ආශ්‍රිත ප්‍රදේශ	රතු කහ ලැටොසොල්ස්	50-60	ශරීර ප්‍රතිශක්තිය ඇති කරයි දියවැඩියාවට ගුණයි
30	රතුසුදුරු	03	කළුතර, ගාල්ල, රත්නපුර, අනුරාධපුර, කෑගල්ල	රතු දුඹුරු, කබොක් සහ දියළු පස්	40-50	ශරීර ප්‍රතිශක්තිය ඇති කරයි දියවැඩියාවට ගුණයි

31	පොලයැල්	03	කළුතර, ගාල්ල, රත්නපුර, කෑගල්ල	රතු කහ සහ පොඩිසොලික් පස	40-50	ශරීර ප්‍රතිශක්තිය ඇති කරයි දියවැඩියාවට ගුණයි තුන්දොස් සමනය කරයි
32	කිරිබරුඇල්	04	කළුතර, ගාල්ල රත්නපුර, කෑගල්ල	රතු කහ සහ පොඩිසොලික් පස	80	ශරීර ප්‍රතිශක්තිය ඇති කරයි දියවැඩියාවට ගුණයි තුන්දොස් සමනය කරයි
33	බටු ඇල්	04	කළුතර, ගාල්ල, රත්නපුර, කෑගල්ල	රතු කහ සහ පොඩිසොලික් පස	80	ශරීර ප්‍රතිශක්තිය ඇති කරයි දියවැඩියාවට ගුණයි, තුන්දොස් සමනය කරයි
34	සුවදැල්	3-1/2	කළුතර, රත්නපුර ගාල්ල, කෑගල්ල	රතු දුඹුරු කබොක් සහ දියළු පස්	60	ශරීර ප්‍රතිශක්තිය ඇති කරයි දියවැඩියාවට ගුණයි ලදරුවන්ට ගුණයි සුවදයි.
35	මඩ ඇල්	3-1/2	කළුතර, රත්නපුර ගාල්ල, කෑගල්ල	රතු දුඹුරු කබොක් සහ දියළු පස්	60	ශරීර ප්‍රතිශක්තිය ඇති කරයි ජීවනීය ගුණ දෙයි
36	දික් වී	3-1/2 -04	කළුතර, රත්නපුර ගාල්ල, කෑගල්ල	රතු දුඹුරු කබොක් සහ දියළු පස්	60-70	ශරීර ප්‍රතිශක්තිය ඇති කරයි, ජීවනීය ගුණ දෙයි
37	රත් මඩ ඇල්	3-1/2	කළුතර, රත්නපුර, ගාල්ල, කෑගල්ල	රතු දුඹුරු කබොක් සහ දියළු පස්	50-60	ශරීර ප්‍රතිශක්තිය ඇති කරයි ජීවනීය ගුණ දෙයි
38	රත් හන්දිරන්	3-1/2	කළුතර, රත්නපුර, ගාල්ල, කෑගල්ල	රතු දුඹුරු කබොක් සහ දියළු පස්	50 -60	ශරීර ප්‍රතිශක්තිය ඇති කරයි ජීවනීය ගුණ දෙයි
39	රතු වී	3-1/2	කළුතර, රත්නපුර, ගාල්ල, කෑගල්ල	රතු දුඹුරු කබොක් සහ දියළු පස්	50-60	ශරීර ප්‍රතිශක්තිය ඇති කරයි ජීවනීය ගුණ දෙයි

මා වී

මඩතාවලු

මුරුංගකායන්

මුතු සම්බා

මුතුමානිකන්

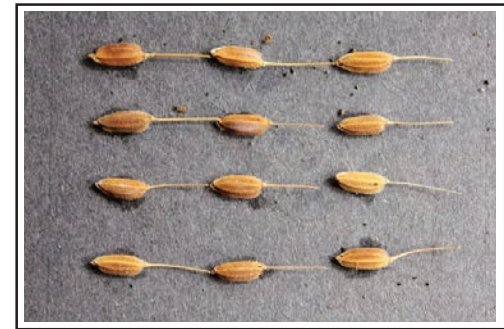
පිහාටු වී

හීනට්

සුදුරු සම්බා

ගංකුඹ ඇල්

6.1.2 බීජ සංරක්ෂණය හා වගාවට සකස් කිරීම

දත්ත රැස් කිරීම සිදු කරන ලද දිස්ත්‍රික්ක වල බීජ සංරක්ෂණය හා වගාවට සකස් කිරීම සඳහා පහත සඳහන් විවිධ පාරම්පරික ක්‍රම භාවිතා කරනු දක්නට ලැබුණි.

ගම්පහ දිස්ත්‍රික්කය

ගොවිතැනේ වර්ධනය හා රඳා පැවැත්ම තිබෙන්නේ හොඳින් සකස් කරන ලද බීජ මතයි. එම නිසා මෙම ගොවීහු බීජ කල් තබා ගැනීම උදෙසා පාරම්පරික ක්‍රම රාශියක් භාවිත කර ඇත. ගම්පහ දිස්ත්‍රික්කයේ ගොවීන් සඳහන් කරන පරිදි ඒවා මෙසේ ය.

බිත්තර වී සංරක්ෂණය

- වෙල්මුඩ හෝ කොහොඹ කොළ මිශ්‍ර කර තැබීම .
 - * වේලාගත් දෙහි කොළ හා මැල්ල කොළ කලවම් කර බටපොතු පෙට්ටියක බීජ අසුරා තැබීම. එම බට පොතු පෙට්ටියේ අඩියේ අමුගොම හුඹස්මැටි අනා ගැම
 - * කුරුඳු, ගම්මිරිස් කොළ සමග එක්කර අසුරා තැබීම
 - * කුරුඳු කරාබු නැටි කොළ, කොහොඹ කොළ වියළා බීජ කලවම් කර තබා ගැනීම
 - * වී අවිච්චි වියළා දුම්වදින ස්ථානයක තැබීම. එහිදී කොහොඹ කොළ, මැල්ල කොළ හා කුරුඳු කොළ මිශ්‍ර බීජ, ලුනු මිදෙල්ල හෝ කොහොඹ ලෑලි පෙට්ටියක අසුරා දුම් වැදීමට සැලැස්වීම. කොහොඹ තෙල් සාත්තුව
 - * දිගු කාලීනව තබා ගැනීම සඳහා ගොයම් ගස් පිටින් කරල් වේලා කරල් පැදුරක් ලෙස බිත්තියේ එල්ලා තැබීම.

බිත්තර වී පැළ කිරීම

- පැය විසි අටක්, තිහක් අතර (තිස්පැ දෙකක්) කාලයක් වී පෙගෙන්නට තබා දිය බේරා හැර ගොඩට ගෙන බුරුල්ල කොළ මිශ්‍ර කර හබරල කොළ වල අතුරා යහන් කිරීම.
- ලබු, කිඳ, කොහොඹ කොළ ගව මුත්‍රාවලින් බීජ ප්‍රතිකාර කිරීම

බදුල්ල දිස්ත්‍රික්කය

- ගොයම් කරල් පුවක් අත්තේ පාට වැටුණු පසු අස්වනු නෙළා ගැනීම. අස්වනු නෙළීමේදී දැකැත්ත ගොයම මතතබා වැඳ රාහු කාලය මග හැර වැඩ ආරම්භ කළ යුතුයි.
- ගොයම් කැපීමෙන් පසු බැත වෙන්කරගෙන හොඳින් වියළා ගත් වී බිත්තර නැවත වියළා ගැනීමෙන් පසු අවිච්චි වියළන ලද කොහොඹ කොළ, නික කොළ, දෙහි කොළ, පාවට්ටා කොළ, මදුරු තලා කොළ, ධුනා කොළ සහ පස්පැඟිරි කොළ ආදිය දමා ආරක්ෂා කර ගැනීම. බැත වෙන් කර ගැනීමේ දී ගොයම කඳේ ගසා අවශ්‍ය කොටස වෙන් කර ගැනීම සුදුසු ය.
- සුභ මුහුර්ත යොදා ගෙන අටුවේ වී තැන්පත් කිරීම. එයට රතන සුත්‍රයෙන් ඡේ කිරීම. කළුවර පක්ෂය අවසන් වූ පසු බීජ ගබඩා කිරීම.
- දැව අළු බිත්තර වියේ දැමීම. හොඳින් පැසුණු සම්පූර්ණ ගොයම් කරල් මිටි දැව කඳක ගසා වෙන් කර ගෙන ඉහත කී කොළ වර්ග වියළා බිත්තර වී තැන්පත් කිරීම.
- ලිවලින් සකස් කරන ලද වී බීස්සේ සිදුරු වැසෙන සේ ගොම මැටි ගා පසුව බිත්තර වී දැමීම. එසේම මෙම වී බීස්ස යටින් ලිපක් බැඳ එහි ගිනි රස්නය හා දුම වැදෙන්නට සැලැස්වීම.
- දැව බීස්ස සඳහා අඹ, සපු සහ සබුකු යන ලී වර්ග ගතු යුතුය. එසේම බට පොතු පෙට්ටියද වී ගබඩා කිරීමට සුදුසුයි.

- වැලි සහ අළු මිශ්‍ර කොට වේලා ගත් ලබු ගෙඩිවලට බීජ දමා එහි කට හොඳින් ගැට ගසා දුම උඩින් තැබීම.
- මැටි මුට්ටියක් ගෙන එහි ඇතුළු කොටස හොඳින් වේලා අවශ්‍ය බීජ ඇසුරුම් කොට නික කොළ, පාවට්ටා කොළ වියළා කුඩු කර ඊට දමා සුළං නොවදින සේ කට වසා තැබීම.

රත්නපුර දිස්ත්‍රික්කය

- කපු ලෙලි සහ දෙහි කොළ පුළුස්සා දුම් ඇල්ලීම.
- ගිනි මැස්ස උඩ බිත්තර වී ගබඩා කිරීම. පැළකිරීමට ගැනීමට නම් මාස තුනක් කල් පහු විය යුතු ය.
- පිදුරු වෙනිවලින් බිහි තනා එහි බිත්තර වී ගබඩා කිරීම.

- හොඳින් වියළා ගත් බිත්තර වී හණ ගෝනිවල දමා කරපිංවා කොළ, දෙහි කොළ, පැඟිරි කොළ කුඩු කර කලවම් කර ගබඩා කිරීම.
- බිත්තරට සකස් කරන ගොයම කපා ගොඩ කර ගත් පසු එම ගොයම් කොළය වටා කතා නොකර තුන් වටයක් ගොස් පර කොළ අහුරක් ගොයම් ගොඩ තුළට දැමීම.
- බිත්තර වී දියේ දමන විට කිසිවකු සමග කතා නොකළ යුතු ය. ඉන්පසු එයට පස් පැඟිරි කොළ පොඩි කර දැමීමෙන් රෝග හා පක්ෂීන්ගෙන් වන හානි අවම කර ගත හැකි ය.
- බිත්තර වී පැළ කිරීමට යහන් සාදා දින දෙකකින් පසු ගොම දියර ඉසීම. යම් දුර්වලතාවයක් ඇත්නම් වියන් දුඹුළු හා මවිකිරි ජලයට යොදා ඉසීම. අඹ පොතු, බැල තණ අඹරා ජලයේ මිශ්‍ර කර යෙදීම.

බලංගොඩ දී පැවැත් වූ දේශීය කෘෂිකර්මාන්තය පිළිබඳ කරුණු එක් රැස් කිරීමේ වැඩමුළුව

වී බිස්ස

අනුරාධපුර දිස්ත්‍රික්කය

- පිදුරු වෙනියෙන් බිස්ස බැඳ ඊට වී පුරවා කොහොඹ කොළ, නික කොළ දමා ඊට උඩින් අලු දැමීමෙන් වී ඉපියෝ නොකති.
- කුකුරුමාන් හා අළු කලවම් කර තබා ගැනීම. පාවට්ටා කොළ, වෙල් මුඩ කොළ, ඇහැල කොළ දමා තැන්පත් කිරීම.
- වී වියලා ගැනීමේදී හොඳින් අවිච්චි දමා ඉන් පසු වරුවක පමණ කාලයක් මඳ පවත්වා ද දමා වියලා ගත් යුතු ය.
- බිත්තර වී සකස් කිරීමට අතින් කපා පයින් පාගා අවිච්චි වියලා ගැනීම වඩාත් සුදුසු ය. මේ පළාතේ වේයන්ගෙන් සහ කාලයක දී තෙතමනයෙන් හානි වන නිසා පොළව මට්ටමෙන් උස තැනක වී බිස්ස මත වරුව සහ අටුව තුළ තැන්පත් කිරීම කරති.

කැමරා දිස්ත්‍රික්කය

- වි හොදින් වියළා නැකතක් බලා කොහොඹ කොළ, කටු හක්බෙල්ලා, යකඩයක් සහ පොල් ගෙඩියක් සමග අටුවේ තැන්පත් කිරීම.
- කොහොඹ ලෑල්ලක් අටුවේ තැන්පත් කිරීම. (කොහොඹ ලීයෙන් තැනූ මේ පෝරුව දෙපැත්තේ යන්ත්‍රයක් ඇඳ ඇත. කමතේ බිජ තැන්පත් කරන විට ද බිජ සංරක්ෂණය කරන විට ද ලෑල්ල තබා 'ඕංනමෝ සිද්ධ සිවලී ඕ නමෝ බුද්ධ පව්චේක බුද්ධො ධම්මො සංඝො ජයතු සදා හරණං ඕං සථව

සහනේ ඒස්වාහං ඕ නමෝ ත්‍රී නිස් ධාරණේස්වාහං ඕං ත්‍රිෂ්ඨ ත්‍රිෂ්ඨ බෝවා ඒස්වාහං' නම් මන්ත්‍රයෙන් ධරණයෙන් මැතිරීම (බිත්තර වි ශිල්පය)

- ගඳපාන මල් අඹරා ගබඩා කළ ගෝනිවලට ඉසින්න. වද කහ කොළ, කොහොඹ කොළ, පැඟිරි කොළ කහ දමා දුම් ඇල්ලීම. කහඹිලියා කොළ, ලී කොළ හොදින් වියළා ධාන්‍ය සමඟ මිශ්‍ර කරන්න.
- කැකුණ ඇට, මදුරු තලා, දාස් පෙතියා, කොහොඹ කොළ දමා දුම් ඇල්ලීම.

කැමරාලේ දී පැවැත් වූ දේශීය කෘෂිකර්මාන්තය පිළිබඳ කරුණු එක් රැස් කිරීමේ වැඩමුළුව

6.1.3 ස්වභාවික පළිබෝධ මර්ධනය

පළිබෝධ පාලනයේ දී පැරණි ගොවිනු ප්‍රධාන වශයෙන් ස්වභාවික ක්‍රම දෙකක් අනුගමනය කළහ. ඉන් පළමුවැන්න නම් පළිබෝධකයන් බෝවීම වළක්වා ගැනීමට කලට ගොවිතැන් කිරීමයි. වෙසෙසින්ම ගොයමට හිතකර සතුන් වර්ධන කරගැනීම උදෙසා එසේ කළහ. එසේම ඇතැම් අය නියර මඩ නොතැබීම මගින් එහි හිතකර සතුන් බෝවීමට ඉඩ හළහ. දෙවැන්න නම් පළිබෝධ මර්ධක ක්‍රම භාවිතා කිරීමයි. ඒවා මෙසේ සඳහන් කළ හැකි ය.

ගම්පහ දිස්ත්‍රික්කය

- පැළමැක්කා මර්ධනය කිරීම - කලවැල් ශාකය කිලෝ එකක් පමණ ගෙන එයට සක්කර සමච එක්කර ජලය දමා දින කීපයක් පල් වෙන්නට දමා පෙරා කුඹුරට ඉසීම; එසේම සුදු ඵෑණු ග්‍රෑම් 100 ක් පමණ ගෙන පොඩි කර කොවිචි ස්වල්පයක් ද දමා භූමිතෙල් තේ හැඳි දෙකක් මිශ්‍ර කර පැය විසිහතරක් පමණ තබා වගාවට ඉසීම; පැළ ගොයම් වැසි යන පරිද්දෙන් ජලය බැඳීම; තෙත ඇඳ ඇතිරිල්ලක් පින්තා පිට ගොයම් කොළය උඩ ඇඳීම.
- පණු රෝගවලට - කුඹුර සි සෑමට ප්‍රථම කරද කොළ දමා ජලය බැඳීම; වගාව, පැළ අවදියේ දී වක්කඩේ දලුක් පලු අඹරා පරගෙඩි කොටා වක්කඩේ බැඳීම; නාග දරණ කොළ කොටා ජලයට මුසු කිරීම; දුන්කොළ නැටි කොහොඹ ඇට තම්බා ඉසීම; වල් කතුරු මුරුංගා ගසේ මුල් ගෙන වංගෙඩියේ කොටා මිරිකා ඉසීම ගෙන ජලයට දමා කලවම් කොට ඉසීම; කොහොඹ, කදුරු, දලුක්, දොඩම්, තිත්තකිඳ, කොළ පොතු ගෙන වක්කඩේ තැබීම; කපු ලෙලි හා වැටහිරියා මල් දැමීම.
- ගොයම් මැසි මර්ධනය - රාත්‍රියට කුඹුරේ හතර කොන පහන් දැල්වීම; දුම්මල තෙල් ලණු ඇඳීම; ගව මුත්‍රා ඉසීම; අළු දිය

කර ඉසීම. කොහොඹ ඇට අවුන්ස දෙකක් කොටා වතුර ගැලුම් හතරකට දමා දින හතක් පල් කර අක්කරයකට ඉසීම; කප්පරවල්ලිය, කරපිංච, මඩු දලු, පඹුරු, කහඹිලිය එක පමණට ගෙන කොටා ජලය දමා දින හතක් පල් වෙන්ට තබා ඉසීම; වරා කොළ අබ සමග තම්බා ඉසීම; දොඩම් ගෙඩියක් ලියක ගසා කුඹුරේ මැඳ තැන්පත් කිරීම.

- මී උවදුරට - ගස් ලබු ගෙඩි පෙති ගසා පොල් තෙලින් තම්බා ඉසීම; ගොම පෝර මිශ්‍රණයට කැප්පෙට්ටියා, දාස්පෙතියා, ගිනිසිරියා, කප්පරවල්ලිය, යක්බේරිය කොළ හා අළු මිශ්‍ර කර දැමීම; මසුන්ට ආරක්ෂිතව සිටීමට හැකි තැන් නියර ආසන්නයේ තැනීම. තුන් පළකින් ගොයම කා එතනින්ම යාම කෙමකි; පිරිසිදු භාජනයකට පිරිසිදු වතුර ටිකක් පෙරා ගෙන විත් සවස මල් පහන් පුදා බුදුන් වැඳ පිරිත් නූලක් ගෙන දිය බඳුනේ කෙළවරට දමා අනිත් කෙළවර අතින් අල්ලා ගෙන රතන සුත්‍රය තුන් වරක් කියවා එහි ඇති 'වනප්පගුම්බේ යථා චුස්සි තග්ගේ සහ වරදොවරා' යන ගාථා දෙකින් විසි එක් වරක් කියවා කරණිය මෙන්ත සුත්‍රය ද වරක් කියවා දෙවියන්ට පින් දී උදේ වෙලට ගොස් ඉතිපිසෝ ගාථාව කියමින් වෙලට ඉස ආපසු නොහැරී කඩුල්ලෙන් පිටව ඒම; නොපැගුණු වැලි ටිකක් ගෙන පෙර සේම පිරිත් කර වෙලට ඉසීම.

බදුල්ල දිස්ත්‍රික්කය

- පණු රෝගවලට - වී වගාවේදී කොහොඹ ඇට තලා වක්කඩේ දැමීම; කල වැල් හෝ හණ ගොබ තලා වක්කඩේ තැබීම; ලියැඳිවල තැනින් තැන පොල්පිති සිටුවීම; අළු පණු රෝගයේ දී සේරු අතු, කැප්පෙට්ටියා අතු කුඹුරේ තැනින් තැන සිටුවීම; පිටත් නැකතකින් මඩු අතු සිටුවීම; ඉත්තෑ කොළ කොටා දුඹුළු දැලි සමග අඹරා වක්කඩේ තැබීමෙන් පණු රෝග මර්ධනය කළ හැකි ය.

- ගොයම් මැසි මර්දනය - කොහොඹ තෙල් ගැල්වූ ලණුවක් ගොයම් කොළ මතින් ඇද ගෙන යෑම; දස පරණ කෂාය නොහොත් නික, පාවට්ටා, කොහොඹ, නාව පට්ටා, බේත් අනෝදා, මාදම්, තිත්ත මල් කොළ, ධුනා, කහඹිලියා, කරද වැනි ගවයන් ආහාරයට නොගන්නා කොළ වර්ග එකතු කර දින හතක් පල් කර ගොයමට ඉසීම; නංචි කොළ, තිත්ත මල් කොළ, කොහොඹ කොළ කොටා යුෂ ගෙන කොහොඹ තෙල් සමග ඉසීම.
- කොහොඹ කොළ පිටි කර ගත් දුම් කොළ අඹරා ගත් සුදු එෂු හා අමු මිරිස් යන්න එළ හරක් මුත්‍රාවල පොඟවා දින දහයක් පමණ පල් වෙන්නට තබා ඉසීම; කොහොඹ නික කොළ, පාවට්ටා කොළ, කරද ඇට කොටා මිරිකා එළ මුත්‍රා යොදා පල් කර ඉසීම; මේ මිශ්‍රණයන්ට ඉදුණු පලතුරු ද එක්කෙරේ. හලා ගත් ලිපේ අළු ගෙන 'සබ්බ පාපස්ස අකරණං' නමැති ගාථාවෙන් 108 වරක් පිරිත් කර එය කුඹුර වටේ ඉසීම.
- පක්ෂීන් එළවීම පිණිස නැකතට පඹයන් සිටුවීම, ජල හොල්මන් සැකසීම, සුළඟට ශබ්ද නගා සෙලවෙන පරිදි අතු වැල් බැඳීම.

දිය හොල්මන

රත්නපුර දිස්ත්‍රික්කය

- ගොයම් මැසි මර්දනය - කලවැල් පට්ට කැලීම. කැලණිය කොළ යුෂ ඉසීම. පොල්පිති ඔළු සිටුවීම. මුරුංගා කොළ, නික කොළ, වැටහිර කොළ, වල් සුරියකාන්ත, සුදු එෂු, ඉගුරු කොටා දින විසි එකක් පල් වෙන්නට තබා ගොයමට ඉසීම.
- ගස්ලබු ගෙඩියක් කපා ගෙන පොල්තෙල් දමා පහන් පත්තු කිරීම.
- කරද, කොහොඹ, ඇහැළ, ගස් රුක් අත්තන යන පොතු වර්ග වළඟසාල්, කලාඳුරු යන මේ බෙහෙත් සමඟ ගෙන ගව මුත්‍රයෙන් අඹරා ගත් කල්කය ගස්වල මුල, අග, කද, රිකිලි ආදී ස්ථානවල තැබීමෙන් කෘමි උවදුර අඩු වේ.
- සුදු එෂු, ඉගුරු, කොච්චි මිරිස් කුඩු කර ජලයට මිශ්‍ර කර ඉසීම.
- කොහොඹ ඇට කුඩු කර ජලයට මිශ්‍ර කර වගාවට ඉසීම. සුදු එෂු, ඉගුරු, කොච්චිමිරිස්, වැටහිර මල්, නික කොළ, වල් සුරියකාන්ත කුඩු කර ජලයට මිශ්‍ර කර ඉසීම. පල් වෙන්නට තබා ඉසීම. ගව මුත්‍ර දින 4-5 ක් සෙවන ඇති ස්ථානයක රැස් කර තබා ජලය සමග මිශ්‍ර කර ඉසීම.
- කුඹුර වටා දාස් පෙති ගස් කීපයක් වටා කුඹුරෙහි ඇවිදින විට එම මල් අතින් පොඬි කරමින් යෑම.
- ලියැදි වල ගොඩ කදුරු හා පොල් පිති සිටුවීම. වැහිලිහිණියන් වැනි පක්ෂීන් ඒ මත ලැග පණුවන් ආහාරයට ගනිති.
- මුල්වේ රෝගය මර්දනය සඳහා නියර අයිනට කුරහන් දහයියා දමති. වක්කඩවලට බෙහෙත් කොළ තබා දැමීම. පෙරුන්කායම් උණු කර හබරල කොළවල තවරා කුඹුරේ නියරවල තුන් පළක සිටුවීම.

- රත්නපුර පළාතේ බළන්ගොඩ සිට බෙලිනුල්මය දක්වා ප්‍රදේශයේ ඇසළ මාසයට හමන සුළඟ මැස්සන් පළවා හැරීමට යොදා ගත හැකිය.
- ගස්ලබු ගෙඩියක් දෙකට කපා පහන් දල්වා කුඹුර සතර කොතේ සිටුවීම.
- මී උවදුර - රාත්‍රී කාලයේදී පොල් පිත්තේ හිස කොටස උඩට සිටින සේ ලියැද්දේ සිටුවීමෙන් මීයන් විනාශ කිරීමට බස්සා ගෙන්වා ගැනේ; පාන්දර හතරට පමණ මීගහක් වටේ ඇවිද ගහේ උතුරු පැත්තෙන් පොතු හතරක් කපා ගෙන කුඩු කර ඉසීම; ගැට ගස්ලබු ඉසීම; අන්තාසි කොළ නියරවල දැමීම;
- පැළ මැක්කා මර්දනය - අතු සිටුවීම; කලවැල් තලා වක්කඩේ තැබීම; පුරුක් පණු රෝගයට තිත්ත කිඳ දඬු කොටා රොඩුක් සමග විසවීම. හබරල පිති කැලි කපා ඉසීම.
- ගොයම් මැසි මර්දනය - ගොයම් මැස්සා මර්දනයට මඩු මල නියරේ සිටුවීම; පාන්දර කුඹුරට ගොස් ගොයම් මැස්සෙක් අල්ලා ගෙන ගෙදරට පැමිණ මුදා හැරීම; වපුරා දින දාහතරකින් පසුව දින හතක් ඇතුළත ගොක් අතු සිටුවීම. පළමු දින හතයි. හතර වන දින පහයි. දෙවන දින තුනයි.
- වෙල් කක්කුට්ටන් උවදුර - වක්කඩ ළඟ කකුළුවන් හැරීම වැළැක්වීමට කොහිල පෙති කපා දැමීම.

අනුරාධපුර දිස්ත්‍රික්කය

- ගොයම් මැසි මර්දනය - කුරුඳුතෙල් ලණුවක් තවරා ගොයම් කරල්වල ගැවෙන පරිදි ඇදගෙන යෑම.
- පණු රෝගවලට - පුරුක් පණු භානියට වක්කඩවලට දළක්කිරි වතුරට දිය කර ඉසීම; පතොක් කපා තැනින් තැන දැමීම; වරා කැලි දැමීම. (සුදු රෝගයට දළක් සහ වරා) කොහොඹ

ඇට හා පොතු, එඬිරු ඇට තලා දින තුනකට වැඩි කාලයක් ජලයේ දමා තබා ඉසීම; වක්කඩේ භූමිතෙල් පන්දුවක් දැමීම; කොහොඹ කොළ, පොතු සහ ඇට, කදුරු ඇට කර ජලය මුසු කොට බඳුනක දමා අමු ගොම සමග කලවම් කර අවශ්‍ය පමණට ජලය දමා දින කීපයකින් පෙරා ඉසීම.

- පණු රෝගවලට - ඉස්නන් හතක් බැඳීම පුරාණ සිරිතයි; වපුරා අවසන් වූ පසු වක්කඩය හරහා නියඟලා වැලක් තබා කරුවක් ගැසීම; කලවැල් තලා දැමීම. දෙහි හෝ කුඩලු කපා දැමීම.

කැගල්ල දිස්ත්‍රික්කය

- පණු රෝගවලට - කොළ හකුළන දළඹුවා මර්දනයට කැප්පෙට්ටියා අතු සිටුවීම සහ ජලය බැස යෑමට සැලැස්වීම; පූජා කරන ලද මල් ඉසීම; එළ මුත්‍රා ලබා ගෙන එයට හකුරු දමා දින විසිඑකක් පමණ පල් කර ජලය මිශ්‍ර කර වගාවට ඉසීම.
- ගොයම් මැසි මර්දනය - කීඩැවන්ට කොහොඹ අතු යුෂ ගස්ලබු කැබලි වක්කඩේ තැබීම; කොහොඹ ඇට කොටා සතියක් පමණ පල් වෙන්තට තබා ඊට තිත්ත අබිං මිශ්‍ර කර හොදින් පෙරා ජලය සමග මුසු කර ඉසීම.
- ගවයන් නොකන කොළ වර්ග වන නික, කොහොඹ, පාවට්ටා, තිත්ත කොළ, ගිනිසිරියා, හිඟුරු, නාව පට්ටා, කොටා පොට්ටිනියක් බැඳ බඳුනක බහා තබා දින හතකින් පසු එක හය අනුපාතයට ජලය මිශ්‍ර කර ඉසීම; ඉත්ත කොළ වියන් දුඹුලු දැලි මිශ්‍ර කර කොටා අඹරා වක්කඩට දැමීම.
- මී උවදුරට - මීයන් පාලනයට මාලස්සා කොළ කුඩාවට කපා කුඹුර වටේ ඉසීම මී ඇට තලා ඉසීම සියලුම සත්වයන්ට තලා කොළ වැස්මක් වශයෙන් යෙදීම.

6.1.4 ස්වභාවික ලෙස වල් පැළෑටි මර්දනය

ප්‍රධාන වශයෙන් බිම් සකස් කිරීම මත වල් පැළෑටි පාලනය සිදු වේ. ලියැදි මට්ටමට පවත්වාගෙන යාම. එය පදනම්ව අගලක් පමණ වතුර මට්ටම ඇති වන පරිදි ඉස්නන් බැඳීම. (හිස් නාන් කිරීම නොහොත් ජලය මට්ටම ගොයම් ගහේ ඉහළ දක්වා පවත්වා ගෙන යෑම) සහ වරින් වර ජලය කඩා හැරීම මූලිකව වල් පාලනයේ දී අනුගමනය කරයි. මෙය කරන්නේ මෙසේ ය.

ගම්පහ දිස්ත්‍රික්කය

- වපුරා දින දෙකකට පමණ පසු පැය දොළහක් පමණ ජලය බැඳ තැබීම. අනතුරුව නැවත දින හතරකින් පැය විසි හතරක් ජලය බැඳ තැබීම. ඉන් පසු දින හතකින් ජලය බැඳ දින තුනකින් ඉවත් කිරීම. නැවත දින දාහතරකින් ජලය බැඳ දින හතක් තැබීම. මේ කාලය තුළදී මතු වන කුඩ මැටිට වැනි වල් පැළෑටි මර්දනය වේ. ඒ වන විට ගොයම් පැළපත උස්ව ඒම නිසා සුර්යාලෝකය නොලැබීමෙන් වල් නැග ඒම අවසන් වේ.
- මිගවයන්ගේ කුර පහරට මඩ තැම්බෙන අතර ඒ මගින් ලියැද්දේ තිබෙන වල් යට කර ගැනීම ද ආරම්භක ක්‍රියාවලියකි. වැපිරීමෙන් පසුව සති දෙකකකින් පසුව අතින් වල් නෙළීම මගින් ද කුඩ මැටිට වැනි වල් ඉවත් කර ගත හැකි ය. එහිදී විලුඹට පැහි පස ද බුරුල් වන බැවින් සරුවට ගොයම් උස් මහත් වේ.
- වියන් දුඹුලු දිය කර වක්කඩේ දැමීම. කීප වරක් භාවිත කළ යුතු ය.

බදුල්ල දිස්ත්‍රික්කය

- දින තුනෙන් තුනට ඉස්නන් බැඳීම. ඉන්පසු දින කීපයක් පමණ වනතුරු අගලක් පමණ වතුර බැඳ තැබීම.

- අත්තම් ක්‍රමයට වල් පැළෑටි ගලවා දැමීම. පිදුරු ඇතිරීම සහ කොළ වර්ග ඇතිරීම. වරින් වර බීජ පැළ වීමට හැර පොළව කීප විටක් පෙරළීම. වැපිරීමට පෙර දෙතුන් වතාවක් සී සෑම.
- කෙසෙල් කොටයක් සකස් කර ළපටි ගොයම් මත ඇදගෙන යෑමෙන් කුඩ මැටිට මර්දනය වේ. ඉන්පසු වතුර බැඳීම.
- ලියදු මට්ටම් කර තැබීමෙන් වල් පැළෑටි මර්දනය කර ගත හැකිය.

රත්නපුර දිස්ත්‍රික්කය

- වැපිරීමෙන් පසු නිසි පරිදි නිසි කලට දිය බැඳීම. නැවත දින එකහමාරක් වියළා නැවත පිරවීම. දින තුනෙන් තුනට ජලය බැඳීම.
- ගොයම් ඇති වල් පැළ ගලවා වියළා කුඩු කර දින තුනක් පල් වෙන්ට හැර ජලය සමග මිශ්‍ර කර කුඹුරට ඉසීම.
- පුරන් හැමෙන් පසු දින තිහක් ගත වූ කාල වකවානුව ඉක්ම යෑමට ප්‍රථම වී වැපිරීම.

අනුරාධපුර දිස්ත්‍රික්කය

- සීසෑම පරණ කිරීම. ජලය මගින් පාලනය කිරීම. සී සෑමෙන් දින පහලොවකට පසු වී වැපිරීම
- කුඩමැටිට මර්දනයට වතුර බැඳ කෙසෙල් කොටයක් ඇද ගෙන යෑම හෝ අත් පෝරුව ඇද ගෙන යෑම.
- කුඹුරේ ලියදුවල වැවෙන වල් පැළ ගලවා දින හතක් පල් වෙන්ට තබා එම ඉස්ම කුඹුරට ඉසීම.

කෘගල්ල දිස්ත්‍රික්කය

- සති තුනක් පමණ කල් ගත වූ කුඹුරුවල කුඩා මැටිට වැනසීමට පුවක් කොටසක් ලියැද්දේ ඇඳ ගෙන යෑම.
- හි තුනක් හැම මඟින් වල් බිජ් ඉවත් කර ගැනීම.
- පිදුරු ලී කුඩු දහයියා වසුන් යෙදීම.

6.1.5 කෙම් පහන් ක්‍රම

කෙම් පහන් ක්‍රම දෙකකි. කෙම් නොහොත් ක්ෂේම කර්මය යන්න ඇතැම් විට ඉන්ද්‍රිය ගෝචර නොවේ නමුත් ප්‍රත්‍යක්ෂයෙන් අවබෝධකර ගත හැකිය. පහන් ක්‍රමය භෞතිකයි. ඉන්ද්‍රිය ගෝචර වෙයි. පහන් දල්වා ක්ෂේම කර්මයක් කර පළිබෝධකයන් පළවා හැරීම කෙම් පහන් ක්‍රමය ලෙස හැඳින්වේ.

ගම්පහ දිස්ත්‍රික්කය

මෙය විවිධ ආකාරයෙන් භාවිතාකරන අයුරු පහත පරිදී වේ.

පළිබෝධකයන් පළවා හැරීමට කරන මැතිරීම -

- කීඩුවන් මරධනය සඳහා පිටි වම් අතෙන් කිතුල් අතු කඩා එයට 'නමෝ මහා මේ ගත්තේ මමයිතේස්වාහං' යන මන්ත්‍රයෙන් 108 වරක් මතුරා කුඹුරේ හතර කොණ සිටුවීම; ලුනු කුඩු පාට කර 'ඕං නමෝ තංතංතීංතීංතීං මමලේස්වා' යන මන්ත්‍රයෙන් 108 වරක් මතුරා ඉසීම.
- නොපැහැණු වැලි ගෙන 'නමෝ නීල නීල අයලෙස්වාහං' නම් මන්ත්‍රයෙන් 108 වරක් මතුරා ගොයම් මැස්සන් බෝ වූ විට ඉසීම. වපුරන විට 'සබ්බ පාපස්ස අකරණං' නම් ගාථාවෙන් තෙවරක් මතුරා වැස්ස වලාහක දෙවියන්ට හා ගම්භාර දෙවියන්ට කන්තලවී කර නැකතට පැළ මුල් ඉසීම. තල් කොළ අටක

'නමෝ නමෝ අංකුර සංකුරේ ඒස්වාහං' නම් මන්ත්‍රය ලියා එයින්ම 108 වරක් මතුරා කැහිපිත්තන් වැලෙන් කුඹුරේ අට කොණ එල්ලීම. 'යේ කේචි පාන භුතස්මි' නම් ගාථාව කොළ අටක ලියා කුඹුරේ අට කොණ සිටුවීම. ඉතිපිසෝ ගාථාව ගොක් කොළවල ලියා මතුරා හතර කොණ එල්ලීම.

- මීයන් ගෙන් වන හානිය අවම කර ගැනීමට 'කරණිය මත්ත කුසලේන' නම් සූත්‍රය කොළ අටක ලියා මතුරා අට කොණ එල්ලා තැබීම.
- වී වැපිරීමට පළමු වී යහනේ පැලවල්වලට 'සබ්බ පාපස්ස අකරණං' ගාථා 108 වරක් මතුරාලීම. පිරිත් වතුරෙන් වී පෙඟෙන්තට දැමීම. සතුන්ගේ හානි අඩු කර ගැනීමට සිංහ කරණයෙන් පොදු ආරක්ෂාවට වැපිරීම. දෙහි අත්තක්, කහ පැළය, හඳරල පැළය ගෙන වී වැපිරීම කරන අවස්ථාවේ දී වක්කඩ ළඟ තැබීම. පාන්දරින් වෛතාලේ ඇටි කුකුලා හඬන්නට පළමු කුඹුරට ගොස් ඇටි කුකුලාගේ හඬ සමඟ වී ස්වල්පයක් මුල් වක්කඩේ වැපිරීම.
- සිල්වත් හාමුදුරු නමකගේ පරණ සිවුරු කැබලි ගෙන පන්දම් පත්තු කිරීම. සිවුරු කැබලි තැන් තැන්වල දැමීම.

ගොයම් මැස්සන් මර්ධනය

- දෙහි ගෙඩියක කාලක් කපා ගොයම් මැස්සකු පොඩි කර ඔබා නියර දිගේ තැන් තැන්වල තැබීමෙන් ගොයම් මැස්සන් වද වේ. මඩු මලක් කපා අලුයම කුඹුරට ගොස් හුළඟ හමන දිශාවට අසුවන සේ මඩු මල තැබීම. මීවදවල පිලා වදයක් පොඩි කර කුඹුරේ වතුරට මිශ්‍ර කිරීම. කිරිබත් සාදා වෙල් යායේ තැනින් තැන තැබීම. මිරිස් කරලේ ඇට ඉවත් කර ගොයම් මැස්සෙක් ගෙන යකිතාරන් කටුවකින් හිල් කර කුඹුරේ උඩු සුළඟට තැබීම. ගොයම් මැස්සෙකු අල්ලා පිරිමදිමින් වගාව වටේ ගොස් මුදා හැරීම. අලුයම පින්තේ අළු ඉසීම.

මඩු මල

බදුල්ල දිස්ත්‍රික්කය

පොදු පලිබෝධ ආරක්ෂක ක්‍රම

- රතන සූත්‍රයේ එන 'වනජප ගුම්මේ' ගාථාවෙන් සහ 'නවං නත්ථී සම්බවං' ගාථාවෙන් ධාන්‍යවලට එකසිය අටක් මතුරා වැපිරීම. පන්දම් පත්තු කිරීම. යටින් ජල බඳුන් තැබීම. කළු හැලි වළන්වල හුණු අධාරයෙන් ඇස් ඇඳ එල්ලා තැබීම. බෝතලයකට ඇණයක් දමා එල්ලා තැබීම.
- 'සබ්බ පාපස්ස' ගාථාව තල් පත් ඉරු තුනක ලියා කුඹුරේ උඩ, මැද, පාමුළ යන තුන් තැනක එල්ලා කිසිවෙකුට කතා නොකර කුඹුර දිශාව නොබලා නිවසට විත් දින තුනක් යනතුරු කුඹුරට නොයාම.
- ගංගා පතුලකින් ලබා ගත් නොපැහැණු වැලි අබ සමග මිශ්‍ර කර 'සබ්බ පාපස්ස අකරණං' යන ගාථාවෙන් පිරිත් කරමින් කුඹුර වටේ ඉසීම.

- කුඹුරේ කොන් හතරකින් මැස්සන් අල්ලා ගෙන මිරිස් කරලක අඩස්සි කර දුමක් එල්ලා තැබීම.

රත්නපුර දිස්ත්‍රික්කය

කෘමි මර්ධනය

- රාත්‍රී කාලයට කුඹුරේ තැන තැන පහන් දැල්වීම.
- ගෙදරින් කතා නොකර ගොස් ඉරිදා දින තුනක් කැප්පෙට්ටියා අතු සිටුවීම. (සවස 6.30 - 7.00)
- රතන සූත්‍රයේ 'දිට්ටිංච අනුපගම්බ සීලවා' ගාථාව තල් කොළයක ලියා මතුරා කුඹුර හතර කොණ එල්ලීම.
- යායේ සහ ප්‍රදේශයේ ශාන්තියට කිරිමඩු ශාන්ති කර්මය සිදු කිරීම.

- සවස හයෙන් පසු පොල්තෙල් පහන් පහක් පස් පළක දැල්වීම.
- 'නමෝ නික්ක මත්තං සාරි පුත්තං මහා මොග්ගල්ලාන තේර යාව ජීව දමන්තා ඩාහ තේහි තේවාහං' මන්තරයෙන් වැලි හා වතුර මතුරා ඉසීම. ජල නන්දන පිරිත විසිළක් වරක් ජලයට මතුරා ඉසීම. (1-7 ගාථා) රතන සූත්‍රය විසිළක් වරක් ජලයට මතුරා කුඹුරට ඉස කුඹුර පහතින් පටන් ගෙන පසු නොබලා කුඹුරෙන් පිටවීම.

පොදු පලිබෝධ මර්ධන ක්‍රම

- 'ඇතාට කන් පහයි උරාට කන් දොළහයි. ලක්දිව මුල් හොටයි. මුල් දිව සාර හොටයි. උරාට ඊරිට ලේනාට ලේනිට මීයට මීයිට තණ කන්න නොබලන්න තා මුඛ බැන්දෙන් කට්ටු පුටුටු ඒස්වාහං' යන මන්ත්‍රයෙන් 108 වරක් වැලිවලට මතුරා වගා භූමියට ඉසීමෙන් සියලුම සතුන්ගේ මුඛ බැදේ.
- කමතේ අඩක් පිරවීම. වරා අත්තක්, නික, අත්තක් පළොල් අත්තක් රැගෙන කුඹුරේ ඉහළ සිට පහළට වරෙන්-නිකන්-පළයන් යනුවෙන් කියවා පසුව කුඹුරේ දැමීම. කෙම්මුර දිනවල නාවා අතු සිටුවීම. දින තුනක් කැප්පෙට්ටියා අතු කුඹුර වටා සිටුවීම. කොළ සුදු වීමට මේ අතු සිටුවීම කරයි. වපුරා මාසයක් ගතු වූ පසු මැස්සන්ගේ හානිය වළක්වා ගැනීම සඳහා කෙම්මුර දින තුනක් කැප්පෙට්ටියා හෝ නාවා අතු සිටුවීම. දහවලට කැලණිය අතු කපා ගොම්මං වේලාවට කුඹුරට ඉසීම.

අනුරාධපුර දිස්ත්‍රික්කය

පොදු පලිබෝධ මර්ධන ක්‍රම

- කුඹුර වට කර මී තෙල් පහන් තැබීම. කුඹුර ඇතුළේ කිරි බතක් උයා ජලයට මිශ්‍ර කර බෝල් පනා කොළ අත්තකින් උදෑසන ගොයමට ඉසීම.
- තල් කොළයේ පිරිත් ලියා කුඹුරේ එල්ලීම. කිරි උතුරවා ඒවා

ජලයේ මිශ්‍ර කර පිරිත් පැන් කර කුඹුරට ඉසීම. නූල් ඇදීම. කෙම් කරන විට කුඹුරට කාන්තාවන් යෑම තහනම් ය.

- 'සබ්බ පාපස්ස අකරණං' නම් ගාථාවෙන් ගොයම් මැස්සෙකුට සත් වරක් මතුරා මැස්සා බෝගයට මුදා හැරීම, යන්ත්‍ර ඇඳ කුඹුරේ තැන්පත් කිරීම.
- පුවක් මල් සාත්තු කර කුඹුරේ තැන්පත් කිරීමෙන් මැස්සන් ඉවත් වේ.
- සණ දෙවියන්ට, කඩවර දෙවියන්ට, මඩු මැණියන්ට භාරභාර වී පඬුරු බැඳීම. අතු කඩා සිටුවීමෙන් පසු වැඩිවියට පත් ගැනු ලබන්නට සහ කාන්තාවන්ට ඇතුළු වීමට තහනම් ය.
- පිත්තල තැටියේ යන්ත්‍රය ලියා ගොවිපලේ ශබ්ද කිරීම.
- තැඹිලි වතුර පිරිත් කර ඉසීම. කුණු මාළු එල්ලීම.
- පැඟිරි කපා කුඹුරේ තැනින් තැන ඉසීම. ගොයම් මැස්සෙක් රැගෙන ඇඹුල් දොඩම් ගෙඩියක අඩස්සි කර හොදින් අවිච්ච වැටෙන තැනක ඉන්නක ගසා තැබීමෙන් ගොයම් මැස්සන් ඉවත් වේ.
- සුදු පරෙවියෙකුගෙන් ලබා ගත් තටු හතරක් කුඹුරේ හතර කොණ එල්ලීම.
- කපුටා හඬන්නට පෙර දළක් ගසකට නව වැඳුම් වැඳ එම ගසේ අතු ගෙන පෙනි කපා කුඹුරට දැමීම.

කැගල්ල දිස්ත්‍රික්කය

කෘමි මර්ධනය

- කුඹුර මැද පහනක් දැල්වීම. කුඩින්තකු අල්ලා මීට මොළවා 'සබ්බ පාපස්ස අකරණං' ගාථාව 108 වරක් කියා කුඹුරට මුදා හැරීම.

- ගොයම් මැස්සන් ඇති අවස්ථාවකදී ගොයම් පඳුරක් වෙන් කර දෙවියන්ට බාර වීම. කුඹුරට කිලි අසු නොවන අයුරින් ඇතුළු වීම
- අඹ මුලක් මතුරා කුඹුර මැද තැබීම.
- තුන්කිරි සාත්තුව කිරීම. (දෙල් කිරි, කොස් කිරි යන ශාකවල කිරි සහ පොල් කිරි කෙසෙල් කොළයකින් තනා ගත් ගොට්ටකට එකතු කරනු ලැබේ. කිරි වැදී එන විට කරලක් කුඹුරෙන් ලබා ගෙන එය ඉහත කී මිශ්‍රණයෙහි පොඟවා කෙළවර පැලූ උක්ග සක සවිකර කුඹුරෙහි සිටුවනු ලැබේ. ඉන්පසු සිට වූ උක්දණ්ඩ ගොක් කොළවලින් සරසනු ලැබේ. සබ්බ පාපස්ස ගාථාවෙන් 108 වරක් පිරිත් කර කතා කිරීමෙන් තොරව නිවෙස බලා යා යුතු ය.)
- 'ඕං නමෝ අරාලි කුලේ තුඹ යේස්වාහං. අංකුර මංකුර සංකුරස්වාහං' පුස්කොළවල ලියා එල්වීමෙන් මැස්සන් මර්දනය වේ.

මියන් මර්ධනය

- අලින්ගේ අසුවි කතා නොකර කුඹුර නියරවල දැමීමෙන් කර ගත හැකිය.
- ගලා යන දිය පාරකින් උදේ පාන්දර ජලය ටිකක් ගෙන පිරිසිදු මුවටියකට දමා නිවසේ ලිපෙන් අළු ටිකක් ද ගෙන කලවම් කර 'සබ්බ පාපස්ස අකරණං' ගාථාවෙන් 108 වරක් මතුරා කුඹුරට ඉසීම. කෘමි හානිවලට අළු සහ වැලි රතන සූත්‍රය පිරිත් කර වගාවට ඉසීම.

පොදු ආරක්ෂාවන්

- වී වපුරන දින කදුරු කෝටු හතක් ගෙන 'නමෝ මුනිංවජ්ජ මුනිනමෝ ඒස්වාහං' 108 වරක් මතුරා උදේ පාන්දර හත් තැනක සිටුවන්න.
- අල්ලේ රේඛා නැත්නම් කොළයක රේඛා දිස්වන වේලාවට පිරිමි මඩු මලක් රැගෙන නිරුවතීන් කුඹුරට ගොස් කුඹුර වටා තුන් වරක් ගොස් සුළං හමන දිශාවට හිටුවන්න.
- කුඹුර සැකසීමෙන් පසු 'දේවෝ වස්සතු කාලේන' නම් ගාථාව 108 වරක් පිරිත් කර කුඹුර වටා ඉසීම. එම ගාථාව පොල් කොළයක ලියා කුඹුර වටා එල්ලීම.
- මියක පිලා වදයක් ගෙන කොටා එහි ඉස්ම ජලය සමග මිශ්‍ර කර ඉසීම. මා නැකත ඇති දිනයක් මීමුලක් ගෙන ගොවිපලේ සිටුවීම. සතුන් වඳ වේ.
- 'ඕං රාහි සදෙයිස්වාහං' ගල් කැට 108 වරක් මතුරා මිනිසුන්ට නොපෙනී අලුයම කුඹුරට වීසි කිරීමෙන් කුරුල්ලන්ගෙන් වන හානි වළක්වා ගත හැකි ය. 'ඕං පලනේය නමෝ මහා මුනී මහා මුනීවජ්ජ මුනී මුනේස්වාහං' දිවි කදුරු අතු හතරකට 108 වරක් මතුරා ගොවිපලලේ හතර කොනේ එල්ලීමෙන් උෟරන් ගෙන්වන හානි වළක්වා ගත හැකි ය. 'ඕ කේ මේ කේ යවී යවී ඒස්වාහං' පස් තෙල් එක් කර මතුරා සිවුරු රෙදි විලක්කු තනා ගුරුල්ල ලී 03 ක් කුඹුරේ තුන් පළක සිටුවා දොඩම් ගෙඩියක් මත තබා පත්තු කර පසු නොබලා යනු. මැස්සන් පළවා හැරේ.
- ශනි හෝරාවෙන් පළා සිටුවීම සහ දිවි කරණයෙන් වැට පිරීම.

6.2 එළවළු ගොවිතැන සහ කොරටු ගොවිතැන

තුඹ කරවිල

තල හේන

ගවේ නිබෙන දල බතලම
 ළඹයන් හට අඹවේ කිරි
 නිරෝගිකම් ඒ අතරින්
 ආයුෂ දැන වැඩි වනවා

කාසල්ලා
 දිපල්ලා
 බලපල්ලා
 හිතපල්ලා

හෙළිම් සමන් බහනෙල්
 දොඩම් කෙසෙල් සහ සුවඳුන්
 වැවුම් කළහොතින් ගෙඹිදලෙහි
 ගෙඹි කිරි සැපන නිරෝ බැව් ලබයි

සාදික්කාද
 වැටකේද
 රිසලෙස
 නෙද

6.2.1 ඇට වර්ග තවත් කිරීම

ගම්පහ දිස්ත්‍රික්කය

- එළවළු බෝගයේ ප්‍රථමයෙන් එන කරල කුළ ඇති ඇට බීජ සඳහා යොදා ගැනීම කරති. ඒවා අවිච්චි වියලා පසුව දුම් මැස්සේ තබාගෙන සංරක්ෂණය කරති.
- ඇට තවාන් කිරීමට ක්ෂේත්‍රය සකස් කිරීම පරිස්සමින් කළ යුතු ය. තවාන් පාත්තිය සඳහා ගිල් වූ පාත්ති ක්‍රමය ද උස් වූ පාත්ති ක්‍රමය ද ගන්නා අතර පොල්ලෙලි බිඳී ගිය භාජන ආදිය ද ගනිති. පාත්තියක නම් බිම පස් බූරුල් කර පුළුස්සා ගත යුතු ය. මේ තුළින් පස ජීවානුහරණය වේ. දිය මළන් කැමේ රෝගය ද වළක්වා ගත හැකි ය. පුළුස්සා ගැනීමේ දී එකවර ඇවිළී නොයන සේ කළ යුතුය. පුළුස්සන ලද පසට කොහොඹ ඇට කුඩු දමන අතර සාදා ගත් කොම්පෝස්ට් මිශ්‍රණයන් ද භාවිත කෙරේ. ඇතැම් අය ඇට තවත් කිරීමට ප්‍රථම නටන උණු වතුර ඉසිති.
- තවානේ ඇට තැන්පත් කිරීමට ප්‍රථම පිරුණු බීජ තෝරා ගැනීම උදෙසා ඒවා ජලයේ දැමිය යුතු ය. එහිදී ජලය උඩ පාවෙන ඇට පමණක් ගැනීම සුදුසු ය. මෙම බීජ රෙදි කැබැල්ලක බැඳ පැය දොළසක් ජලයේ තබා පැය දොළසක් ගොඩ තබා ගැනීම. බණ්ඩක්කා, පතෝල වැනි ඇට වර්ග පැය දහඅටක් පමණ පෙඟෙන්නට හැරිය යුතු ය. මිරිස් වම්බටු වැනි ඇට වර්ග පොල්කටු බිඳිණු භාජන වැනි ස්ථානවල ද තවත් දැමිය හැකි ය. මේ ඇට පාත්තිවල කෙළින්ම සිටුවන විට එක වලකට වැඩි පුර ඇට කීපයක් දැමිය යුතු ය. තවානේ ඇට තැන්පත් කළ පසු පස් ලෑල්ලකින් තැලීම කරති. ඉන්පසු ජලය ඉස පොල් අතුටුලින් හෝ වෙනත් වසුනකින් ආවරණය කිරීම. දින තුනක් පමණ වසුන තිබිය යුතු ය. මිරිස් ඇට නම් දින විසි එකක්

පමණ තවානේ තිබිය යුතු ය. පසලොස්වක දාට පසු බණ්ඩක්කා වැටකොලු ආදිය සිටුවීම.

බදුල්ල දිස්ත්‍රික්කය

- බීජ පොළවට දමන්නට සතියකට පමණ පෙර පොළව හොඳට බිඳ දෙපස් කොට කොළ රොඩු ගිනි තබා ජීවානුහරණය කිරීම නැවත නැවත මට්ටම් කරමින් දිනක් පෙඟෙන්නට හැරීම. ඉන් පසු තෙර ක්‍රමයට බීජ තවත් කර පිදුරු වසුන් යෙදීම.
- ගොම පොහොර පැතිරී ඇති ස්ථානයක හෝ අළු ගොඩක ඇට තවත් කිරීම තවත් ක්‍රමයකි.
- ඉරිඟු ඇට බීජ සඳහා යොදා ගැනීමට නම් අස්වනු නෙලා ගැනීමෙන් පසු පොතු ඉවත් කර කරල පිටින්ම ඇඳුතු සකසා දුම උඩින් එල්ලා තබා ගැනීම.
- පළමුව පොළව සකස් කර දහයියා තට්ටුවක් හා පිදුරු තට්ටුවක් මාරුවෙන් මාරුවට ගොඩ ගසා සවස් කාලයේ සුළඟ හමන දිශාවට විරුද්ධ දිශාවෙන් ගිනි තබා පසුව දා තවාන කොටා දින දෙකකින් පමණ පසු ඇට තවත් කරනු ලැබේ.
- මිරිස් වැනි බීජ පැය හතක් පමණ ජලයේ පොඟවා කුට්ටි තවත් ක්‍රමයට දැමීම. උදේ වරුවේ ඇට තවාන් කළ යුතු ය.
- විවිධ බීජ වර්ග සංරක්ෂණයේදී මුළුතැන්ගෙයි දුම්මැස්ස යොදා ගනිති. බීජ වර්ග එකින් එක වෙන වෙනම ගෙන එහි කොහොඹ තෙල් අත්ගසා (හොඳින් තවරා) කපු රෙදි කැබැල්ලක ගැට ගසා මැටි මුට්ටියක් ගෙන එහි සියල්ල තැන්පත් කරති. ඉන්පසු ඖෂධීය ශාක වර්ග නවයක කොළ ඒ තුළට දමා තැන්පත් කළ ධාන්‍ය වර්ගයේ හෝ බීජයන්හි පොතු ද එක් කර මුට්ටියේ කට හොඳින් රෙදි කැබැල්ලකින් වසා අවශ්‍ය නම් මැටි ගසා දුම් මැස්සේ දකුණු පස හෝ වම් පස එල්ලා තබනවා. (සිරිසේන අත්තනායක මහතා බදුල්ල ජෛව විවිධත්ව මධ්‍යස්ථානය)

රත්නපුර දිස්ත්‍රික්කය

- පොල් පිති හා කෙසෙල් පතුරු වළදමා ඇට පැළ කිරීම. වතුර බෝතල් වළ දමා රිකිලිවල මුල් අද්දවා ගැනීම.
- කෘමි හානි වළක්වා ගැනීමට අටවක පොහොය පසු වී මාසේ පොහොය ඉදිරියට තබා ඇට තවත් කිරීම සුදුසු ය. රාහු කාලය මග හැරිය යුතු ය.
- වැලිවල සහ දහයියා අළුවල දමා තවත් කර ගැනීම. පොළව පුළුස්සා සැහැපු රොඩු දමා කැට පොඩි කර සිනිඳුවට සාදා අඟල් එකහමාරක පොඩි කාණු දමා ඇට තවත් කිරීම.
- මැස්සක් සාදා වැලි සහ පොහොර පස් යොදා තවත් කිරීම. අළු දිය කර ඉසීම ද කරති.
- වල් සුරියකාන්ත, මහා පට්ටා කලවැල්, නාවා පට්ටා යෙදීම තුළින් භූමියේ ඇති අහිතකර දෑ විනාශ කිරීම. මුල් බිම් සැකසීමට පසු පිදුරු, සේරු, නංචි කොළ හා ඉහත ද්‍රව්‍ය යෙදීම.
- තුඹ කරවිල වගාවේදී වැල මැරීමෙන් පසු අල ඉතිරි වේ. ඒවා නියමිත කාලයට නැවත සිටුවිය යුතු ය.

අනුරාධපුර දිස්ත්‍රික්කය

- ගොම පොහොර සහ පිල අතු දමා බිම කොටා පසුව පාවට්ටා කොළ දමා පස පෙරළා පාත්ති සකස් කර ඇට තවත් කිරීම.
- වැසි කාලයට උස් පාත්ති ද පායන කලට පහත පාත්ති ද සකස් කර ගැනීම. පොල්ලෙලිවල ද බීජ තවත් කළ හැකිය.
- බක් මී පොතු කොටා ඒවා සමඟ කුරහන් මිශ්‍ර කර ඉසීම.
- මාස් කන්තයට සැප්තැම්බර් මුලදී පාත්තිවල ඇට තවත් කිරීම.
- නිසරු බිමක් නම් ගොම පොහොර යොදා බිම පෙරළා ඉන්පසු පුළුස්සා ජීවානුහරණය කිරීම.

කෑගල්ල දිස්ත්‍රික්කය

- ඇට තවත් කර තෙත ගෝනියක් උඩින් දැමීම.
- ඉරදා දිනයක පාන්දර කාලයේ ඇට තවත් කිරීමට හොඳයි.
- කොහොඹ තෙල් වැනි බෙහෙත් තවරා ඇට තවත් කිරීම.
- සුභ දිනක රාහු කාලය මගහැර මන්ත්‍ර හා පිරිත්වලින් ජේ කර සිටුවීම.

6.2.2 පළිබෝධ මර්දනය

ගම්පහ දිස්ත්‍රික්කය

- දාස් පෙනියා මල් පැල වගාව වටේ සිටුවීම. වරින් වර දාස්පෙනියා කොළ, මල් පොඩි කර දැමීම. පොල් පුවක් අතු වල ඉරටුවෙන් කොළ පහළට එල්ලෙන පරිදි ඇදීම.
- දුම්කොළ නැටි පල් කර ඉසීම. සුදු එෆ්ෂු පොතු, කොහොඹ කොළ වතුරේ දමා පල්කර ඉසීම.
- පීටි මකුණා මර්දනයට සබන් වතුර හා ලාම්පු තෙල් කලවම් කර ඉසීම.
- අමාවක පොහොය දින පසු කර බීජ තවත් දැමීමෙන් හෝ පැළ සිටුවීමෙන් පළිබෝධ හානිය අවම කර ගත හැකි ය.
- ගව මුත්‍රා ගෙන දින කීපයක් පොළොව යට වළලා තබා ඉසීම; කොහොඹ කොළ, ගස් ලඬු කොළ, දුම්කොළ සබන් වතුර, භූමිතෙල් මිශ්‍රණය හෝ කොහොඹ ඇට, ගිනිසිරියා පල් වෙන්තට තබා ගත් මිශ්‍රණය යෙදීම.
- සුදු මැස්සාට සුදු එෆ්ෂු, කොච්චි, ඉගුරු කොටා දින දෙකක් පොට්ටනිය කියා දිය කර ඉසීම; අරලිය මල්, කුරුඳු කොළ

තම්බා පෙරා ඉසීම; කොහොඹ ඇට, ගඳපාන, යකිනාරන් කොළ කොටා ඉස්ම ගෙන ඉසීම; වැල් බෝග වගාවන්හි දැල්ලන්ගෙන් වන හානි අවම කර ගැනීමට ගොම දිය කර බු මටුල්ලෙන් ඉසීම. කපුලෙලි ගෙන්දගම් දමා දුම් ඇල්ලීම.

- වතුරට - 'ඕං වජ්ජාපති වජ්ඣාරනේ නමං' මන්ත්‍රය විසිඑක් වරක් වතුර මතුරා වගාවට ඉසින්න.
- කුඩින්තන් වැනි සතුන්ගෙන් වගාව ආරක්ෂා කර ගැනීමට බෝගයට දිම්ගොටු යෙදීම. කෙසෙල්, පොල් සමග හබරල සිටුවීම.
- බුලත් කොටුවල සස්සඳ වැල් සිටුවීම.

බදුල්ල දිස්ත්‍රික්කය

- පාවට්ටා, නික, වල් සුරියකාන්ත, කොහොඹ, අනෝදා, හිඟුරු, මදුරු තලා ආදියෙන් කොළ මීට මීට ගෙන එයට ගව මුත්‍රා හා ගොම කලවම් කර ලීටර් තිහක් පමණ වන වතුර බාල්දියකට පොට්ටනියක් බැඳ බහා එම දියරය පළිබෝධ මර්දනය සඳහා වගාවට යෙදීම.
- දුම්කොළ නැටි ගෙන තම්බා වගාවන්ට යෙදීම. ගින්දර පත්තු කිරීම. සේරු අතු දැමීම.
- කවිපි වැනි බෝගවලට අළු ඉසීම.
- මිරිස් වැනි බෝගවලට සබන් දිය කර ඉදීම.
- දාස් පෙතියා ගස් එළවළු වගාව අසල සිටුවීම.
- කොහොඹ කොළ, නික කොළ, පාවට්ටා කොළ, නංචි කොළ, පෙරුන්කායම්, දුම්කොළ නැටි, සබන් ලාම්පු තෙල් මිශ්‍රණය ජලයේ සති දෙකක් පමණ පල් වීමට හැර ඉන් අනතුරුව ලබා ගන්නා දියරය පළිබෝධ මර්දනයට යෙදීම.

- සතුන් නොකන කොළ වර්ග එකතු කර කොටා ඉස්මගෙන බෝගයට ඉසීම.
- කුඩින්තන් මර්දනය කිරීම පිණිස සුදු ඵෑණු, ඉඟුරු, කොච්චි මිරිස් සහ දුම් කොළ දමා කොටා ඉස්ම භාවිත කිරීම.
- වට්ටක්කා වැලේ මල් හට ගන්නා විට එන විට සතුන්ගෙන් ආරක්ෂා කර ගැනීමට වියළි තණකොළවලින් ආවරණය කිරීම.
- ගොම, නංචි කොළ, පළතුරු එකට දමා දින දාහතරක් පල් කර බෝග වගාවට ඉසීම. ඔළිඳ ඇටයේ මඳ කොටා යුෂ ඉසීම. හාතවාරිය කොළ කොටා යුෂ ඉසීම.
- සතුන් ප්‍රිය කෑම වර්ග ඔවුන්ට ළඟා විය හැකි ස්ථානවල තැබීම මඟින් ඔවුන්ගෙන් සිදුවන වගාව මග හැරවීම.

රත්නපුර දිස්ත්‍රික්කය

- කොහොඹ, නික, වල්සුරියකාන්ත, ගිනිසිරිය, ඉඟුරු, සුදු ඵෑණු කොටා පල් වීමට හැර ජලය කලවම් කොට ඉසීම.
- කලවැල් කොළ, ගඳපාන කොළ, හිඟුරු වැල් කොළ, කොහොඹ කොළ, මදුරු තලා කොළ එක පමණට ගෙන කොටා ජලය දමා ඉස්ම ගෙන වළඳකට දමා පොළොව යට දින හතක් දමා තබා ගෙන ජලය කලවම් කොට ඉසීම.
- රටකපු සහ බඩඉරිඟු මිශ්‍රව වගා කළ විට බඩ ඉරිඟු කරල් විදින පණුවාගෙන්වන හානිය අඩු කර ගත හැක.
- උදැසන පින්තට අල දැමීම.
- කවිපි මුං ඇට මෑ ආදී ඇට වර්ග කල් තබා ගැනීමට දෙහි කොළ, අළු, කොහොඹ කොළ, මිරිස් කොළ එකට මිශ්‍ර කර ගත් බඳුනේ තැබීම.

- මුං වගාවේ රෝගවලට අළු සමඟ දෙහි කොළ දමා එය පිනි පිට ඉසිනවා. සුළඟ හමන දිශාව බලා අළු ඉහළට විසි කිරීමෙන් හොඳින් කොළවල කැවරේ. ඇට කල් තබා ගැනීමට ද ගැනේ.
- පැළ මැක්කාගේ හානියට මුඩු වූ පොල්තෙල් වලින් පන්දමක් සාදා කොටුවට සුවඳ එන සේ පත්තු කිරීම.

අනුරාධපුර දිස්ත්‍රික්කය

- දෙහි, දොඩම්, යකිනාරන්, කුකුරුමාන් යන ගෙඩි පළිබෝධ මර්දනයට යොදනි.
- ගිනිසිරියා මල් කොටා ජලය එක්කර දින තුනකට වරක් ඉසීම. ඉගුරු අඹරා වතුර එක් කර ඉසීම.
- කන්න ක්‍රමය අනුගමනය කිරීමෙන් පළිබෝධ මර්දනය වනු ඇත.
- පසේ ජල වහනය විධිමත් කිරීම. පැයක් පමණ වගාව ජලයෙන් යට කර තැබීම හා රෝගකාරක පැළ ගලවා පුළුස්සා දැමීම

- කුඩිත්තන් පිටි මකුණන් මර්දනයට අළු ඉසීම.
- කුරහන් වගාවේ පළගැටියන්ගේ හානියට වරා කිරි උතුරවා කිරිබත් පිස වගා බිමේ ඉසීම.

කැගල්ල දිස්ත්‍රික්කය

- රාත්‍රී කාලයේ පන්දමක් දල්වා තැබීමෙන් කෘමි උවදුරු වළකා ගත හැකි ය.
- මාඋස්සා කොළ වගාව වටා දැමීම.
- ජලනන්දන පිරිත සප්ථායනා කිරීම.
- පැළ හැඳීමට පෙර අළුහුණු වැලිවලට දමා ඇතිරීම.
- සුදු එෆුණු, කොච්චි මිරිස්, අමු ඉගුරු සමඟ ගෙන කොටා මිරිකා සබන් වතුරෙන් දිය කර භූමිතෙල් ස්වල්පයක් ද එක් කර වගාවට ඉසීම.
- මියන්ගෙන් වන හානියට වැටහිර මල්, හාල් නිවුඩු සමඟ කලවම් කර තැබීම. ගස්ලබු කොළ දැමීම.

කැබිනිගොල්ලෑවේ දී පැවැත් වූ දේශීය කෘෂිකර්මාන්තය පිළිබඳ කරුණු එක් රැස් කිරීමේ වැඩමුළුව (සර්වෝදය - යූ.බී. තෙන්නකෝන් මහතාගේ අනුග්‍රහයෙනි)

6.2.3 වල් පැළෑටි මර්දනය

පාත්තිවල මැද කොටසේ කොම්පෝස්ට් බක්කි තැනීම නවීන ක්‍රමයකි. එහිදී පාත්තිය තුළ තිබෙන වල් ගලවමින් ඒ බක්කිය තුළ තැන්පත් කරවීමෙන් පාත්තියට මේ වල් පැළෑටි පොහොරක් බවට පත් වේ. සාම්ප්‍රදායික බෝග වගාවේ දී වල්පැළෑටි යනු ඉවත් කොට විනාශ කළ යුතුම දෙයක් නොවේ. විවිධ බෝග ක්ෂේත්‍රය තුළ හෙවීම ඇතැම් විට අත්‍යවශ්‍ය කරුණක් බවට පත්වන අවස්ථාවන් ද ඇත. හේන් වගාවේදී කුරහන් බඩ ඉරිඟු උඳු මුං ඇට වැනි බෝග වරින් වර අස්වනු ලබා දෙමින් ක්ෂේත්‍රයෙන් සමුගන්නා විට ඉතිරි වන්නේ වල් පැළෑටි පමණකි. ඒවා අතර තිබෙන තම්පලා පෙති, තෝර පැණි තෝර වට්ටක්කා, පුහුල්, කැකිරි වැනි වන පලා මෙන්ම ලුණුවිල තණ පලාවන් ද ආහාර සුරක්ෂිතතාවයට ඉතා වැදගත් ය. එම නිසා වල් මර්දනය සඳහා පස් සකස් කිරීම ඇරඹූ කොට වල් නාශක ගැසීමේ පුරුද්දක් පෙර කළ නොවී ය.

ගම්පහ දිස්ත්‍රික්කය

- තවාන් පාත්ති සකස් කරන විට වසුන් යෙදීම. එසේම පාත්තිවල තිබෙන ළපටි පැළ කරා වල් ගහනයට පැතිරීම වැළැක්වීම පිණිස අවට ප්‍රදේශය තුළ පුවක් අතු පිදුරු වැනි වසුන් යෙදීම.

බදුල්ල දිස්ත්‍රික්කය

- පාත්තිවල හටගන්නා වල් පැළෑටි අතින් ගලවා පාත්තිය තුළම ඇතිරීම. පිදුරු වසුන් යෙදීම.
- ලුණු ඉස දැමීම. වරින් වර බීජ පැළ වීමට ඉඩ හැර ගලවා යළි පොළව පෙරළීම.
- දහයියා පොළව මත ඇතිරීම. ගිනිසිරියා අතු ඇතිරීම.

රත්නපුර දිස්ත්‍රික්කය

- ප්‍රමාණවත් කාලයක් පස බුරුල් කර තබා බිම් සකස් කර ගැනීම. පිදුරු හෝ කුණු රොඩු තුනී කිරීම.
- විශාල අතු කපා පොඩි වල් පැළ අතර දැමීමෙන් වල් වැඩීම බාල වේ.

අනුරාධපුර දිස්ත්‍රික්කය

- ලුණු, හාල් පිටි සහ කහ ජලය සමග මිශ්‍ර කර ඉසීම.
- බීජ සිටුවීමෙන් පසු දින හතකින් වල් නෙළීම සිදු කිරීම හා ඊට සති හතරකට පසු දෙවන වල් නෙළීම සිදු කිරීම.

6.2.4 කෙම් පහන් ක්‍රම

ගම්පහ දිස්ත්‍රික්කය

- අලුයම වෛතාලේ වදුරාගේ කටහඬ අසුවන පරිදි බෝග පොළොවට දැමීම.
- කහ පැහැති මල් සහිත ඵලවළු හෝ දාස් පෙතියා ශාක පාත්ති අසල වැවීම.
- සෙනසුරාදා, බදාදා සහ මාස පෝය දා අලුයම නැගිට කතා නොකර පිටි අතින් ලිපේ අළු රැගෙන ක්ෂේත්‍රයට ඉසීම.
- පොළව මහිකාන්තාවට කන්තලවි කොට නැකත් බලා බීජ තැන්පත් කිරීම හා මරුට පිටිපා වගා කිරීම. ඇස්වහ කටවහ හෝවහ නොවැදීමට පඹයෙක් බැඳීම, නැතහොත් මිය ගොස් ඇති මී ගවයෙකුගේ හිසක් වගාවේ රඳවා තැබීම.
- වගාවේමේ කුරුල්ලන්ට කෑම තැබීම. පණුවන් මර්දනය කිරීමට යි.
- 'සබ්බ පාපස්ස අකරණං' යන ගාථාවෙන් වැලි හෝ ජලය පිරිත් කර කතා නොකර වගාවට ඉසීම.

බදුල්ල දිස්ත්‍රික්කය

- අලුයම පිබිද සතුන්ගේ නාදයට පෙර ඇට තවත් කිරීම.
- ගම්මඩුවක් පවත්වා ආශීර්වාද ලබා ගැනීම.
- කළුවර දිනක තවාන දැමීම.
- සතුන්ගෙන් වන හානිය වැළැක්වීමට මුඛ බන්ධන මන්ත්‍රවලින් සත් වරක් පැන් මතුරා ගොවිපළ වටේට ඉසීම.
- සතර පෝයට වගාවේ කටයුතු මග හැර සිටීම.
- ගොවිපලේ පඹයෙකු සිටුවීම අත්‍යවශ්‍ය වේ.

- ඉර පැයීමට පෙර ඉඩම වටේ දකුණට සක්මන් කර නිශ්ශබ්දව අත්පුඩි ගැසීම.
- 'ඕං නමෝ මා නතුරා නාඩං අම්මා නාඩං' ලෙස කිතුල් මල්වලට ඇස් වහ මැතිරීම.

රත්නපුර දිස්ත්‍රික්කය

- පක්ෂීන් ඇඬීමට පෙර කෙම් කුම කළ යුතු ය. උන් උදේ රැන් පිටින් යන විට පුවක් මල් සුද දුටු විට ගොවිපලේ වසා කාමින් විනාශ කරති.
- පඹයන් බැඳීම. පැඟිරි ගසක ලී යොදා ගනිමින් පඹයකු සාදා ගනු ලැබේ. ගොවියා පාවිච්චි කළ ඇඳුම මේ සඳහා යොදා ගනු ලැබේ. පඹයාට දුම්මල දුම ඇල්ලීමෙන් පසු නැකැත් බලා සුභ මොහොතින් වගා බිමේ සිටුවනු ලැබේ. මෙය උෟරන් හා සහ වෙනත් වල් සතුන් බිය වැද්දීමට යොදා ගනු ලැබේ.
- අල කොළ කඩා ගෙන විත් හේන අයින් ලිප තබා, නොපෙනී කතා නොකර අඹ අත්තක් කඩා ගෙන අල කොළ තැම්බුම දිය කර හේනට ඉසීම. මෙහිදී තුන් වරුවක් හේනට නොයා යුතු ය.
- දිවි කරණ ඇති දිනයක පොල් අත්තකින් කොටි රූපය ඇඳ දිවි කරණින් හේනේ සිටුවීම.
- තවාන් දමා හෝ වැපිරීමෙන් පසු කිරි සහිත අත්තක් සිටුවීම.
- වගාව ඵල බර වන තෙක් බීජ ඉඳුල් නොකිරීම.
- මල් පැලක් සාදා රාත්‍රියට රත් පාට පහනක් පත්තු කිරීම.
- වැලි මතුරා ඉසීම.
- පක්ෂීන්ගේ කටහඬ නැගීමට පෙර පාන්දරින් බීජ සිටුවීම.

- මියගිය ගවයෙකුගේ හිසක් එළවළු කොරටුවේ ඔසවා තැබීම.
- කළු මුට්ටියක පඹයෙකුගේ මුහුණ ඇඳ ඔසවා තැබීම.
- මිල්ල ලැලි ලියකින් ටක පෝරුව සැකසීම. (කුරුල්ලන් එලවීමට)
- වල් සතුන්ට හොල්මන් කඳන් සිටුවීම.
- කුරුම්බා ගෙඩියක් මතුරා කොටුව වටේ ඉසීම.

පැඟිරි ගස් යනු දොඩම්, දෙහි, පඹුරු, ජම්බල ආදී ගස් වර්ගයන් ය.

අනුරාධපුර දිස්ත්‍රික්කය

- පිරිත් කරන ලද පොල් මල් කිහිපයක් වගාවේ සිටුවීම.
- මන්ත්‍ර භාවිතය හා තැටියේ ගැසීම.
- දහයියා පොඩි ගොඩවල් ගැසීම පොල් කුඩු හා බත් තැනින් තැන දැමීම.
- බීජ තවාන් කර කතා නොකර ගොස් තවානේ වටේ කොහොඹ අතු එල්ලීම.
- පැන් මතුරා ජප කර ගොවිපළට ඉසීම.
- අලින්ට ගල් මතුරා දැමීම. මියන්ට වැලි මතුරා දැමීම. භාවන්ට හබරල පිති මතුරා දැමීම.

කැගල්ල දිස්ත්‍රික්කය

- බීජ කෙළින්ම පාත්තියේ සිටුවීමේදී දිවි කරණයෙන් සිටුවීම. 'සබ්බේ බුද්ධා බලපත්තා' ගාථාවෙන් 108 වාරයක් ඇට වර්ගයන්ට මතුරා තවාන් කිරීම.

- උගුරන්ගෙන් කොටුව රැක ගැනීමට නැවුම් ලීදකින් හෝ ගලා යන ඇළකින් ජලය ගෙන දර අළු මිශ්‍ර කර 'සබ්බේ බුද්ධා බලපත්තා' ගාථාවෙන් 108 වරක් මතුරා කපුටා හැඬීමට පෙර ඉසීම.
- පඹයා සිටුවීම, පුහුල් එල්ලීම, අත්පුඩි ලැලි සවි කිරීම, පුවක් මල් එල්ලීම.
- පොල් කෝම්බයකට තිරයක් දමා මීතලේ දමා වගාව මැද දැල්වීම.
- කොරටුවේ ඇතුල් වන දොරටුව නිසි තැන තැබීම හා පල්මානික්කන් අඹරා ගලි සාදා කොරටුවේ එල්ලීම.
- ඇස්වහ දුරු කරලීමට කළු මුට්ටියක සුදු හුණු වලින් මුණක් ඇඳ කණුවක් සිටුවීම.
- 'සුපට්පන්නෝ' ගාථාවෙන් වතුර මතුරා ඉසීම.
- ගිතෙල් මැටි බඳුනකට ගෙන 'නමෝ භාරුකා ඒස්වාහා' කියා 108 වරක් මතුරා ගෙන එම තෙල් යටි පතුල්වල ගා ගෙන කතානොකර කොරටුව වටා ඇවිදීම.
- තඹ කොළ හතරක 'සබ්බ පාපස්ස' ගාථාව ලියා කොරටුව හතර කොණ එල්ලීමෙන් කුරුල්ලන්ගේ හානි නැති වේ.
- දිරිම රෝග සඳහා නොපැහැණු තැනකින් වැලි ගෙන 'වරනෝ වරහනෝ' කියා 108 වරක් කියා මතුරා ඉසින්න.
- ජනවාරි මාර්තු මාසවල වගා කිරීමෙන් පළිබෝධ හානි නැතිවේ. ශනි හෝරාවෙන් පළා සිටුවීම හොඳයි.

ගම්පහ දිස්ත්‍රික්කය

දේශීයව වගා කරන අල වර්ග අනුකූලත්වය පමණ හමුවෙතැයි සංඛ්‍යාලේඛන ඇත. කෙසේ වෙතත් අල බෝග වගාව දේශීය කෘෂිකර්මය තුළ දක්වන අනන්‍යතාවය මගින් ප්‍රකට වන්නේ එය මගින් අභාර සුරක්ෂිතතාවයට ඇති කරන බලපෑමයි.

- වැල් අල වර්ග මෙන්ම කහ හිඟුරල වැනි අල වර්ගයන් ද වගා කරනු ලබන්නේ අවුරුද්දේ නිශ්චිත කාල වකවානුවක දී ය. අවුරුද්දේ මුල් කරුවල නොහොත් බක් මාසයේ මාස පොහොය කාල වකවානුව මෙයට අයත් බව පැවසේ.
- අල බීජ සංරක්ෂණය යනු සිදු කරනුයේ පෙර කන්නයේ ගලවා ගත් අල කැබලි වැලි යට තැන්පත් කර තැබීමෙනි.
- රෝපණ ද්‍රව්‍ය සැකසීම - අල කැබලි කොටස් කපා ගෙන අළු තැවරු දිරන ලද පුවක් කොටසක තැන්පත් කර තබා ගැනීම.
- වගා කිරීම - මාර්තු අප්‍රියෙල් මාසවලදී අඟහරුවාදා දිනයක කුප් හෝරාවෙන් පොළොවේ තැන්පත් කිරීම කළ යුතු ය. සවස් වරුව ඊට යොදා ගනී. නොගැඹුරු කාණුවල පිදුරු පොල් ලෙලි කොම්පෝසට තැන්පත් කර සති තුන හතරක් පමණ අංකුර වර්ධනය වූ අල කැබලි අඟල් හයක් පමණ ගැඹුරින් සිටුවා බීජ අලය වැසෙන පරිදි පස් පිරවීම. වැල් අල වර්ධනය වන විට එයට ආධාරක වශයෙන් ගස්වලට යැවිය යුතු අතර කුකුළල හා හිඟුරල වැනි වැල් අල වර්ගයන්ට කෝටු ආධාරක පාත්ති ක්‍රමයට සකස් කළ යුතු ය. රටල වැනි අල වර්ග සිටුවන්නේ ඔක්තෝබර් මාසයේ දී ය. ඉන්නල සිටුවීම අප්‍රියෙල් මස කරති.
- මීට අමතරව තුන් මස කිරි අල හා දෙමස් අල සහ දෙහි අල ජනවාරි මාසයේ වගා කරති. බතල වර්ගයන්ට සුදුසු වන්නේ ජූනි මාසය යි.
- අල ගබඩා කිරීම - ගලවා ගත් පසු එහි පස් හොඳින් ඉවත් කර වියළිව තබා ගත යුතු ය. එසේම අල බීජයන්ට මැටි ගසා තබා ගැනීමේ සිරිතක් ද ඇත. එසේම ගොම ගා ගත් පොළොවක්

මත දහයියා අතුරා ඇඟිලි ඇඟිලි සිටින සේ බීජ තැන්පත් කර තැබීම.

බදුල්ල දිස්ත්‍රික්කය

- අල වගා කිරීම සවස් වරුවේ කිරීම.
- අල කැබලි කුඩාවට කපා අළු තවරා බඳුන්වල සිටුවීම. වැල් අල වර්ගවල ඉහටිය කපා දමා වළට රොඩු දමා නැවත සිටුවීම.
- කිරි අල ගස් ගලවා කොළ කපා දමා දඬු කොටස සිටුවීම.
- පොල් වගාවේ අතුරු වගාවක් ලෙස කිරි අල කහ ඉඟුරු වැල් අල වගා කළ හැකිය.
- අල බෝග වගාවේ දී අළු රශ්මිය එතරම් වැදගත් නොවේ. වඩා වැදගත් වන්නේ වගා කිරීමෙන් පසු පස් දැමීමේ සාත්කූවයි. බතල වගාවේ දී කාණු ගොඩකර සිටුවීම වැදගත්ය. අළු තවරා වැලි යට සිටුවීමද කරති.

රත්නපුර දිස්ත්‍රික්කය

- ලොකු වළවල් කපා එහි පස් පුරවා දිරා ගිය දහයියා හා කොළ රොඩු දමා වැසි කාලයට සිටුවීම. තද ඉඩෝරය එන විට අල බැස තිබේ.
- සිකුරාදා දිනයක සවස් වරුවේ සිටුවීම. කිරි අල හා දේසේ අල පෙති කපා අළු ගා සිටුවීම.
- අටවකින් පසු මාසේ පොහොය ඉදිරිය බලා අඟහරුවාදා, ඉරිදා දිනවල සවස් වරුවේ සිටුවීම.
- කිරි අල සිටුවීමේදී අඩි 2-2 වළවල් කපා පොල් ලෙලි හා පස් පුරවා එහි මත පැළ සිටුවීමෙන් නියම ඵලදාව ලබා ගත හැකි ය.

අනුරාධපුර දිස්ත්‍රික්කය

- වියළි කලාපයේ අල වගාව මාස් කන්නයට සුදුසු ය. ජලය සැපයිය හැකි නම් යලට මැයි මස කළ හැකි ය. බතල, මයියොක්කා, කිරි අල, ඉන්නල, කහටංගල, කිඩාරන් අල වැනි අල වර්ග වගා කරනු ලැබේ.
- බතල වගා කරන කල්හි පස සී සා හෝ පෙරළා වැටි දමා බතල ඉති අඟල් 4-5 පරතරයට සිටුවීම.
- පස බුරුල් කර ඒ මත අඩි දමා සිටුවීම.

කෑගල්ල දිස්ත්‍රික්කය

- සවස් වරුවේ කුප් හෝරාවෙන් අල වර්ග සිටුවීම. අනුර මා පුවසල නැකැත්වලින් සිටුවීම.
- වලවල් කපා පොල් ලෙලි කොම්පෝස්ට් ද දමා අල කොටස් කර සිටුවීම කළ යුතුය. කොහොඹ අතු හා දහයියා අගුරු යෙදීම ද මැනවි.
- දහවල් දොළහ පසු වී ගුරු හෝරාවෙන් වගා කිරීම.

කෑගල්ල ප්‍රජා සංවර්ධන මධ්‍යස්ථානයේ පවත්වන ලද වැඩමුළුව

- ප්‍රනාවස මා නැකැත් සහිත ගුරු ශනි දිනක රෝපණය.
- බදාදා දිනයේ සවස් කාලය යොදා ගැනීම. වන්ද්‍ර හෝරාව අල සිටුවීමට හොඳයි.
- සැප්තැම්බර් අවිච්චියා හැඬලීමෙන් පසු අල ගැලවීමට කාලය පැමිණේ.

ආටි වෝක්

අඩ දන්දින

බුන්සරණ

දන්දින

කිරි අල

කිඩාරන්

කහටාල

හිගුරල

මහතල

නටල

පොඩි ඇඟිලියා අල

පත්තාල

හුළංකිරිය

සෙවෙලාල

6.4. බහු බෝග වගාවට අදාළ දේශීය දැනුම

හේන (අනුරාධපුර දිස්ත්‍රික්කය) යූ.බී. චන්ද්‍රපාල මහතා

වචන කොටාලා වල් ගිනි තබලා බිතර බසට බිජු
ලබුන් පුසුල් ඇට සැමදේ චක්කර ඔස්සී නැතින් නැග
පලුන් ඔහන් ඇති රැහැණේ කුරක්කන් වලලු ගැසී බිබ
සලුන් පැලඳ ගෙන රැසිර් අඟනෝ කුරක්කමට සැරසී

වපුරන්නේ
සිටුවන්නේ
වැනිවෙන්නේ
යන්නේ

සළ දින මුව සිරිය විතුනය
වම හෝරාව කිව් දසවනු
වෙලෙස යෙදුනු දින වතුගස් ලුඳ
තෙලෙස් ඇවිරි මුල් තුන් පෙල දැන

සමගින්
තබමින්
වන්න
ගන්න

ගම්පහ දිස්ත්‍රික්කය

- සාම්ප්‍රදායිකව මෙම ක්‍රමයට භාවිත කරන වචනය හේනයි. හෙවෙත හෙවීම යන අර්ථය ඇතුළත් ය. බෝග කීපයක් එකට වගා කිරීම මෙයට අයත් ය. එසේම විවිධ කාලවකවානුවල පීදෙන ප්‍රභේද කීපයක් එකට වගා කිරීමෙන් මාසිකව අස්වනු ලබා දීමක් සිදු වේ. එලෙසම ප්‍රධාන බෝගවලට අමතරව තම්පලා පෙතිතෝර වැනි දෑ ඉබේම වැවීමෙන් අතිරේක ආහාරයන් ලැබේ. ඉඩම් නීතිරීති මගින් හේන තහනම් කර ඇති බැවින් ඒ මූලධර්මය භාවිත කර හෙවෙත බෝග ගොවිතැන නව ආකාරයට ගෙවතු වල කරති.
- කරවිල, වැටකොළ, පතෝල වැනි එළවළු එකට වගා කිරීම. එම පාත්තිවල දෙපස ගොටුකොළ මුගුණුවැන්න ආදිය වගා කිරීම.
- ගම්මිරිස් වගාව සමඟ කුරුඳු හා කරාඹු නැටි වගාව වර්තමාන කෘෂි වන වගාවට අයත් ය. එහෙත් එය හේනට නැකම් කියයි.
- පොල් ඉඩමක අන්තෘසි සිටුවීම. ඒ තුළ ඉදිරි කන්නය බලා බඩ ඉරිඟු සිටුවීම. කෙසෙල් සහ ගස්ලබු ද කිරි අල ද සිටුවිය හැකි ය.

බදුල්ල දිස්ත්‍රික්කය

- බෝංචි, මෑ, කරවිල, වැටකොළ වැනි බෝග එකම මැස්සක වගා කිරීම. බෝංචි තක්කාලි මිරිස් ආදී වගයෙන් මාරුවෙන් මාරුවට සිටුවීම. එක් කන්නයක් අල වගාවක් අනෙක් කන්නයේ කරල් ඇති වැල් සහිත එළවළු වගාවන් කිරීම.
- කොටසක උස එළවළු යටි ස්ථරයේ තවත් කොළ වගාවක් කිරීම.
- මාස් කන්නයේ වී වගා කර යල් කන්නයේ කටුසර ධාන්‍ය වගා

කරයි. ඉන්පසු එළවළු වගාවකට පොළව යොදා ගනී. මී මැස්සන් ගෙන්වා ගැනීමට මල් වර්ග ද තැනින් තැන වගා කරති.

- නිදිකුම්බා වැනි වල් ශාක තිබූ බිමක අල වර්ග වගා කිරීම.
- අර්තාපල් වගා කළ පසු බෝංචි වගා කිරීම. වී ගොවිතැනෙන් පසු මිරිස් වගා කිරීම. ප්‍රධාන බෝගය වටා අතුරු බෝග සිටුවීම.

රත්නපුර දිස්ත්‍රික්කය

- අල වගාවෙන් පසු රනිල කුලයේ බෝග වගා කරනු ලැබේ.
- භූමිය කොටස් දෙකකට බෙදා එක් කොටසක් සත්ව පාලනයන් අනෙක් කොටසේ බෝග වගාවක් සිදු කරනු ලැබේ. අනතුරුව වසර දෙකක් පමණ ඉකුත් වූ පසු මේ බෝග භූමිවල බෝග මාරු කරනු ලැබේ.
- බඩ ඉරිඟු සිටු වීමේදී එම භූමියේම මෑ සිටුවීම, තක්කාලි සිටුවූ පාත්තිවල ඊළඟට බටු සිටුවයි.
- බෝංචි මෑ කවිපි මුං වැනි බෝග සිටුවූ පසු ඊළඟ කන්නයේ බටු මිරිස් පතෝල වැටකොළ සිටුවීම.
- මැස්සක් සාදා මැස්ස උඩ එහි වැල් බෝගත් යට බතලත් වගා කළ හැකි ය.
- ලොකු එෂු වගාව අතර බණ්ඩක්කා වගා කිරීම.

අනුරාධපුර දිස්ත්‍රික්කය

- කුරහන්වලට අබ, මිරිස්, උඳු සහ අබ කලවම් කොට ඉසීම. එසේම බඩ ඉරිඟු වගාවක යටි තලයේ වට්ටක්කා වගා වේ. මඤ්ඤෝක්කා වගාවක වැල් සහ එළවළු වගා කළ හැකි ය.

ගෝවා වගාවක් තුළ අඩි තුනක පරතරයක් ඇතිව මිරිස් වගා කළ හැකි ය. එක බෝගයක් පාළු වුවත් අනෙක් වගාවෙන් එලලබා ගත හැකි ය.

- වී වගාවෙන් පසු බඩ ඉරිඟු, මුං ඇට, කවිපී වගා කළ හැකි ය. යල කන්නයේ වැසි අඩු බැවින් එයට ඔරොත්තු දෙන බෝගත් මාස් කන්නයට සියලුම බෝගත් වගා කෙරේ.
- බටු සිටවූ පොළවේ ඊළඟට උඳු සිටු වීම. බණ්ඩක්කා සිටවූ තැන්වල කැකිරි සිටවීම.
- පාරම්පරික වී වර්ග යල් කන්නයට එක් වර්ගයක් ද මාස් කන්නයට තවත් වර්ගයක් ද සිටවිය හැකි ය.
- පොල් වගා කළ පසු දෙහි සිටුවීම හොඳයි.

වැස්ස වළාහක දෙවියන්
 අවිච්චියන් අල ඉදියන් කියන
 හිනේ කෝලි නෑ අපෙ ඔබ
 ඉන්නල ඇනේ ගෝනියේ කට

වැඩියාට
 වට
 ගින්නට
 පුරාවට

කෑගල්ල දිස්ත්‍රික්කය

- අල බෝග අතර මිරිස් ගොටුකොළ සිටුවීම. කෙසෙල් වගාව යටතේ අල යටි වගාවත්, ඒවාට යට බීම පළා වගාවත් කළ හැකිය.
- පළා වර්ග අතර තක්කාලි මිරිස් වගා කිරීම.
- නියර වටා කුරහන් ඉසීම. කන්න මාරුවට වී සහ මුං ඇට දැමීම.
- එක් වර්ෂයකදී මඤ්ඤොක්කා වැල් අල ඉති අල සිටුවා අනෙක් කන්නයේ මෑ කරල් බෝංචි කරවිල වැනි බෝග සිටුවීම.
- එළවළු වගා කර ඒවා ඉවත් කර බීම පුලුස්සා අල බෝග සිටුවීම.
- එක් කන්නයකදී ලොකු එෆ්ෂු වගා කර අනෙක් කන්නයේදී බඩ ඉරිඟු වගා කිරීම.

සහි මා නැකන කනතාවෙන් සැදු
 වැටී අල ඔබ් ඔස්සක් තුඩා
 ඊවි ජෙහෙහෙය ඕනෙය සමග වූ
 බොහු නැන ඊසින් කී ඔස් වේ නියම කල

6.5 ආහාර කල් තබා ගැනීමට අදාළ දේශීය දැනුම

දහයිසා අළු මත තක්කාලි බීජ කල් තබා ගැනීම (නිමල් කුමාරතුංග මහතාගේ ඉදිරිපත් කිරීමකි)

කුරක්කන් දෝහි - බදුල්ල දිස්ත්‍රික්කය

වරකා ගෙනිය ගැටි ගැඳු වල්ලන
දෙනි ගෙනි තෝරලා සඟවමු අලු
හේන් කැකිරි ඉරලා ලමු දුම්
ගැනි කළු ඇති වෙන්න වේවා

ගැස්සේ
අස්සේ
ගැස්සේ
භිරිගැස්සේ

කරවල ගැකරල වම්බු
දෙනි අල කැලි මල්බු කැකිරි
කළු පොල් අඹරවිත් තුකුලන්
ලමු ඇන්නම් හොඳයි රස

මාඹව
ඇඹුල
ආනාම
නියඹලාව

රත්නපුර දිස්ත්‍රික්කය

- වැලි ගොඩක අල වර්ග යට කර තබා ගැනීම. දෙහි වැලි යට දැමීම.
- රතු එෂන් දුම් වැදීමට දුම් මැස්සේ එල්ලා තැබීම.
- බටු, කරවිල, කොස්, දෙල් කපා වේලා මැස්සේ තබා ගැනීම.
- මුං ඇට කල් තබා ගැනීමේදී දෙහි කොළ, අළු වැනි දේ මිශ්‍ර කර තැබීම. පැඟරිකොළ මුට්ටියක දමා ගැට ගසා මැස්සේ තැබීම. බඩ ඉරිඟු ඇට නොගලවා දුම් මැස්සේ එල්ලා තැබීම.
- කහ උණු දියේ බහා වියළා තබා ගැනීම. ඉඟුරු වැලි යට ගැසීම.

අනුරාධපුර දිස්ත්‍රික්කය

- මස් මාළු ජාඩ් කර තැබීම. දඩමස් පැණිවල බහා තැබීම.
- ගෝනියක් තෙත් කර එළවළු අතුරා වැඩි කාලයක් තබා ගැනීම.
- කැකිරි වට්ටක්කා කපා වේලා තබා ගැනීම. එළවළු ඇට පත් මල්ලක දමා දුම් එල්ලා තැබීම. මුංඇට පොතු පුළුස්සා අළු ගෙන මුංඇටවලම දමා කල් තබා ගැනීම.
- කුරහන්, කවිපි, මුංඇට වියළා අළු මිශ්‍ර කර තැබීම. ඉරිඟු කරල් වගයෙන් බැඳ දුන් හැන්දේ තැබීම.
- කැකිරිඇට, වට්ටක්කා ඇට මැටි බිත්තියේ ඇළ වීම.

- අවිච්චි වියලා ගත් පසු කොහොඹ කොළ හා වෙල් මුඩ කොළ එකතු කළ පසු ගුල්ලන්ගෙන් හා ඉපියන්ගෙන් බේරා ගත හැකි ය. දුන් හැන්දේ නැටි යටට හරවා තැබීම. කළුපර පක්ෂයේ දී ගබඩා කර ගත යුතුය.

කෑගල්ල දිස්ත්‍රික්කය

- අල පොඩි පෙතිවලට කපා වියළා තබා පසුව පිටි කර ගැනීම
- කොහුබත්වල සඟවා තබා ගැනීම. මැටි ගසා තබා ගැනීම.
- ඉඳුල් නොකර පැහැක එල්ලා තැබීම. පුහුල්, වට්ටක්කා එල්ලා තැබීමෙන් දිගු කල් තබා ගත හැක.
- කරවිල, වම්බටු, අලු කෙසෙල් තෙලෙන් බැඳ තබා ගැනීම.
- කොස් ඇට මයියොක්කා වැලි යට දැමීම.
- අල කල්තබා ගැනීමට ජීව කුඩ යොදා ගැනීම. වැල්, අල ඇඟිලි අල, දේසාල දෙසැම්බර් මස ගලවා වියළි ස්ථානයක එල්ලා තැබීම.
- එළවළු බීජ දෙවනි මුරයේ පැසි ඇති බීජ ගෙන බෝතල්වල කොහොඹ කොළ වේලා දමා තබා ගැනීම.
- මුව සිරස නැකතින් දිවුල් පිළිලයක් කතා නොකර කඩා ගෙන 'ඕනමෝ බතලය ඒස්වාහ' යන මන්ත්‍රයෙන් 108 වරක් මතුරා බීජ අටුවේ හෝ වී අටුවේ තැන්පත් කිරීම.

6.6. කාලගුණයට අදාළ දේශීය දැනුම

නියං සමය දැක්වෙන බටහිර අහස

අහසේ පූර්ණ කෙටුමෙන් වැසි ලකුණු	දැනේ
අහසේ රත් පැහැය නියඟයේ ලකුණු	මුණේ
මන්ද මණ්ඩලේ වටකුරු ලෙසම	පෙනේ
තුන් දවසින් වැසිසක වැටුණොත්	සහනේ

ගම්පහ දිස්ත්‍රික්කය

ප්‍රධාන වශයෙන් සතුන්ගේ හැසිරීම් රටාවෙන් ද වැසි වලාකුළුවල වෙනස්කම් මත ද පරිසරයේ ගස් වැල් අලුතෙන් හට ගැනීම මඟින් ද පෙර නිමිති දැක්විය හැකි ය.

- වර්ෂාව ඇති වීම - ගෙදර ඇති කරන සුනඛයාට දහඩිය දැමීම. කුකුළන් වැනි සතුන් වැලි කෑම. ගෙම්බන් කැගැසීම. වැහිලිහිණියන් අහසේ පියාසර කිරීම. වැස්සට පෙර කක්කුට්ටන් ගුල් සාදා ගැනීම. නියඟය අවසන් බව දැන්වීමට නියඟලා අලයෙන් පෙනී දෙකක් පමණ මතු වීම. දලුක් ගසේ දල්ල රවුම් වීම. මිදෙල්ල මල් පිපීම. එක් රාත්‍රියක් තුළ බුලත් කොවුල්වල වේ පස් නැගීම. හනසු ආදියෙහි ද එලෙස වේ පස් බැඳීම. කටුස්සන් කැගැසීම. කොරවක්කන් ගොඩබිමට පැමිණීම. උකුස්සා කැගැසීම. වැසි බිත්තර වලාකුළු අහසේ දර්ශනය වීම. ගැඹවිලුන් මතු වීම. සඳුන් ගස හේබෑම තියේ නම් එදිනම වැසි ලැබීම. කැබැල්ල ගෙඩි, මාදං ගෙඩි උග්‍රව හට ගැනීමෙන් ගංවතුරක් ළඟ බව දැන ගැනීම. වැස්ස අධිකව ලැබේ නම් කිරල්ලු උස් කඳුකරයේ ගැවසීම. කුහුඹුවන්ගේ ගුල්වල වැටි දැමීම හුළඟ හමන දිශාවට මේ වැටි දැමීම. වන්දුයා ගඟ පිහිටි දිශාවට නැඹුරුව පවතින්නේ නම් වැසි ලැබේ. මෙරුන්ගේ ඉහිලීම.
- නියඟය - වන්දුයා ගොඩට බරව පායයි. කිරලා වෙල් යායේ ගැවසේ. කපුටා මඩ වතුර නෑම. බස්නාහිර අහස රත් පැහැයෙන් යුතු වීම. රාත්‍රියේ මීදුම් බෑම. දේදුනු දෙකක් එකට පායා තිබීම.

බදුල්ල දිස්ත්‍රික්කය

- වැස්සකට පෙර මොනරුන් කෑ ගැසීම. වැහිලිහිණියන් පියෑඹීම. තද රශ්ණය හා උකුස්සන් පියෑඹීම. පැවිල්ල සැර කිරීමට ප්‍රථම සුළං වැස්ස පැමිණීම. නැගෙනහිරින් හමන සුළං වැස්සක පෙර නිමිත්තකි.

- කක්කුට්ටන් වළවල් භාරන ආකාරයෙන් වැස්ස කිව හැකි ය. ගිනිදැල්ල දුම ගහක් සේ ඉහළට ගමන් කිරීම වැස්සක පෙර නිමිත්තකි.
- වර්ෂාවට පෙර වැහිලේනුන් පොළවට කිට්ටුව ගමන් කිරීම. ගැඹවිලන් පත්තෑයන් පොළව මතුපිටට පැමිණීම. ජලාශවල ශබ්ද ඇති වීම. කඩි පොළව මතුපිට පේළි සැඳි ගමන් කිරීම ද මකුළුවන් අලුතින් දැල් සකස් කිරීම ද වේයන් අලුත් හුඹස් ඇතිකිරීම ද වැස්සක නිමිත්තකි. මල් කොට්ටෝරුවන් කැගැසීම.
- කුඹුරක පලුමං ආකාරයෙන් අහසේ වැහි වලාකුළු තිබේ නම් වැසි ඇති වන බව කිව හැකි ය. වලාකුළු එකතු වීමෙන් ද රාත්‍රී අහසේ වැඩිපුර තරු දැකීමෙන් ද වර්ෂාව ලැබේ. තොරන් වලා දැමීම වැස්සක නිමිත්තකි.
- මාස් කන්තයට, නිකිණි පාළුවට වැස්ස ආරම්භ වේ. යලට නම් මැදින් මස ආරම්භ වේ. නිකිණි පාළුවට සහ නවම් මස බිම් සකස් කිරීම. මුල් වැස්සෙන් පසු ස්වභාවිකව ඇට පැළ වේ. මැදින් කළුවරට වගා කටයුතු ආරම්භ කිරීම.

රත්නපුර දිස්ත්‍රික්කය

- වළකුළු බර වීම කෑදැත්තන් උකුස්සන් වැනි සතුන් මොර ගෑම ද මාස් කන්තයේදී නම් අවිච්චියා ඇටි කුකුළා වැනි පක්ෂීන් නාද කිරීම ද සුළඟ අවම වී උෂ්ණත්වය දැනීම.
- රැහැයියන් වැඩි වශයෙන් නාද කිරීම නියඟය ආසන්න බව හඟවයි.
- කුහුඹුවන් කෑම ගොඩ දැමීම. අහස රතු වීම භූම නාග වළල්ල හිස බස්නාහිරටත් වළිගය නැගෙනහිරටත් හැරීම දක්නට ලැබේ නම් වැසි ලැබේ. බටහිර වැසි ලකුණු උතුර දකුණ ඉඩෝරය.
- කන්දේ ඇති බක් මී ගසේ මල් පිපීමෙන් ඒ නම් පෙරමහේ මහ වැස්ස සතියකින් පමණ ලැබේ යයි කියති.

- මැයි මස සිට අගෝස්තු මස දක්වා තද සුළං ඇවිත් නතර වී නැගෙනහිර ආකාශය පාන්දරට රතු වීම ද බස්නාහිර පැත්තෙන් හැමු තද සුළඟ නැගෙනහිරට බර වේ. වර්ෂාව නැගෙනහිරෙන් එන බවට ලකුණයි.
- නියඟය ඇති වීමට උදෑසන තද සීතල, අහසේ කැටි වළාකුළු දක්නට ලැබීම, නැගෙනහිර අහස රතු වීම, වේයන් පස් බැදීම, ගේ කුරුල්ලන් වැලි නෑම නියඟය යි.
- වේයන්, මෙරුන් මතු වීම, ඇටි කුකුළා, උකුස්සා, ඇටිකිත්තා හඬ දීම, කපුටන් කුඹුරේ නෑම, බෙල්ලන් ගල් මතට ඒම, අහසේ තරු වැඩි වීම, බස්නාහිර අහස රතු වීම වැසි පෙර නිමිති වේ.
- පෝය ඊට්ටා දිනවල අහසේ වෙනස් වීම මගින් වැසි හඳුනා ගත හැකි ය.

අනුරාධපුර දිස්ත්‍රික්කය

- දිවුල් වැඩියෙන් එල ගන්නා වර්ෂවල සහ මී වදවල වැඩියෙන් පැණි රැස් කර තිබෙන වර්ෂවල වැස්ස වැඩි ය. වැස්ස පටන් ගත් පසු තිත්තයන්ගේ වරල් රතු පැහැ වීමත් වෙලන් ගස්වල කොළ උඩු අතට හැරීමත් සිදු වීම වැස්ස දිගටම පවතින බවට ලකුණු ය.
- උලලේනා ඇඬීම, උකුස්සන් කැගැසීම, නරියන් රංචු වශයෙන් කැගැසීම, කුඹි බිත්තර ඇදීම, ගවයන් උදේම අවදි වීම, තණකොළ කෑම, හවස ගවයන් දිවීම, කක්කුට්ටන් ගෙවල්වල කටවල් වැසීම, සඳ මඬල දැමීම වැසි ලකුණු ය. අහස රතු පැහැ වීම ද සඳ දකුණට ඇලවීම ද වැසි ලකුණු ය.
- දෙබර බිම බැදීම, දඬුවැල්ලා පාමුල බැදීම, එක කපුටු පැටවෙකු සිටීම නියං ලකුණු ය.
- නියමාකාර වැසි එල ලැබෙන විට පොසොන්, ඇසළ, නිකිණි මාස වල තද සුළං පවතී. කැඩෙන පෙරළෙන වලාකුළු සහිත

අහස සුළං සහිත වැසි බර තත්වයකි. නැගෙනහිර විදුලි කෙටීම ද දහවල් කුකුළන් හැඬලීම ද වැසි එල දීමකි.

- දිවුල්, මොර, කරඹ, කටුකැලිය, කළුකැමිබේරිය සෑදී තිබීම, මී ගෙඩි වැඩියෙන් සෑදීම, දඹ ගස්වල කොළ ගෙඩි සෑදීම වැසි එල ලැබෙන ලකුණු ය.
- වැසි කාලයට පෙර ගවයන් පෙම් කෙළීම, උදේ නිදාගෙන දින දෙකක් වන තුරුම නිදීම, ගස් ගෙම්බන් කැගසා දින තුනක් ඇතළුත වැසි ඇද හැලීම, උකුස්සන් කැගැසීම ද වඩු කුරුල්ලන් කුඩු සෑදීම ද ඉක්මන් වැසි ඒමකි. කපුටු පැටව් තුනකට වඩා සිටීම.
- අහසේ වලාකුළු බිම පෙරළෙන පිඩලි මෙන් කැරලි සහිත දිනවල දී සංවහන වාසි ලැබේ.

කෑගල්ල දිස්ත්‍රික්කය

- ඇටි කුකුළා හැඬීම මොනරා පිල් විදහා නැටීම වැස්සක පෙර නිමිති වේ.
- දහවල් කාලයේ වැඩි රස්නයක් ඇති වීම ද වැස්සක පෙර නිමිති වේ.
- වැස්සක් ළං වන විට ගස්වල කොළ කෙළින් සිටීම. ගෙම්බන්ගේ හැඬීම සවස පාට වලාකුළු දක්නට තිබීම වැසි ලකුණු වේ.
- අවිච්චියා කැගහන කල්හි වැසි බලාපොරොත්තු විය හැකි ය.
- නියඟලා ළඟ ළඟ දළ දමයි. වැහිලේනුන් පොළවට කිට්ටුවෙන් පියාසර කිරීම. හුඹස්වල දලු ලෑම වැස්සක පෙර නිමිති වේ. මොණරුන් පිල් විදහා නැටීම වැසි පෙර නිමිති ය.
- කිරලා කුඹුරේ බිත්තර දැමීම, යල් සුළඟ හමා යෑම නැති වීම නියං පෙර නිමිති.

6.7. පාරම්පරික දැනුම ඇතුළත් ජන කවි

කුප්පා වනුලොත් වේ කෙත්
 ගුරුදා යස දේ කිව් දින
 පහදා දුන දින කළහොත් ඔප්
 සැමදා සිරි දේ ගොවි සතු කර

පාලුම
 විලසම
 කම
 පෙම

ඊව් කුප් දෙදා මම හෝඟා
 සඳු දැක්විය සඳු හෝඟා
 මැට පිටුවොත් නොවරදවා වීදු
 මැට දැනි තෙක් තෙති දැලියෝ කිව්

කටකයෙහි
 කටකයෙහි
 ලෙසින්
 වෙයින්

ගම්පහ දිස්ත්‍රික්කය

කොළ අට අග සතර වැඩ සිදු නොවන්නේ ය
 වැලකර සතර කොරු කා පාච වන්නේ ය
 මුල තුන වීන් පසුව කලකින් නසන්නේ ය
 වැල වැද අට මුලන් සද සසල වන්නේ ය

මදුල්ල දිස්ත්‍රික්කය

උණ දඩු කපන තැන උණ දඩු රිකිල්ල
 බට දඩු කපන තැන බට දඩු රිකිල්ල
 වතුර බසන තැන හොල්මන් රිකිල්ල
 සිව්පද කියන අය කවීරුන් වෙල්ල

රොඩු බොල් නැතිව බිත්තර වී පොලාපත්
 හොම බෝ නොකර අත්තට වී භලාපත්
 පෑරුමල් ලෙසට වී ඇඟ පොවාපත්
 සන් දිනයට කුඩුරට වී වැඩම වාපත්

තනවා කණු පිට පඹයෝ කෑදුන්
 බලවා ජප කර වැලිගෙන ඉසින්
 වළවා බැසසන් පිළිමුත් භරින්
 ගලවා ගෙන ගෙවිනැන්වල රකින්

වී පෙඟවීමේදී හැලියට ගොම ස්වල්පයක් එකතු කරයි. ඒ හොදින් වී කණු කැපීමටයි. පසුව අංකෙන්ද කොළ, පොතු, ඉත්ත කොළ පොතු, බැලතණ, ගල් කුර, එලමල් අල, ගැට තුඹ, සැබෝ ආදී ශාකවල සාරයට වියන් දුඹුළු කලවම් කර වී යහනට දමති.
 (පැරණි ගොවිතැනේ අසිරිසිරි - අශෝක කුමාර කරුණාරත්න)

මුදුන් මුදුන්
 ගොයම් කපන්
 කොළ තෝරන්
 බන් දන් දෙති ව

අඟ දෙන්නෙන්කල
 වළදන්නෙන් වල
 උගේ නමන්
 උව වන්නෙන් කල

රත්නපුර දිස්ත්‍රික්කය

පෙර අප මුතුන් බිත්තන් කී බසකි උපා
 උපා වපුරාලා කුඩුරට වැට බඳුන වපා
 වීන් හීන් කුඩුරට රවටන්න වපා
 කල පසු උනන් යල පසු කර ගන්න වපා

කල් බලා නොවෙද හොවිනැන් කරන්නේ
 බල්වරා නොවෙද කිරි වැද පැසෙන්නේ
 පවි කපා නොවෙද වැසි වල නුදුන්නේ
 ලොවිතුරා මුදුන් කවදද දකින් නේ

පාන්දරම මා පින පිට යන කලට
 කිරිල්ලියක් පැන පැන කති කරල පිට
 හෝය හෝය කියනා කොට ඉදලකට
 තවත් බෙවැනි වේ ගම ගොවි දෙවලකට

කඳු දිගපහළොසක් අඟුල්ලේ
 කඳුවට ගනු අට අඟුල්ලේ
 නඟුලිස ගනු හැට අඟුල්ලේ
 බෙලෙස සදනු සුම නඟුල්ලේ

අනුරාධපුර දිස්ත්‍රික්කය - ජනකවි

කුරක්කන් තුනක් වැසිභවේ උක්කු
කපන්ටත් බැරිව අතපය
අරින්නටත් බැරිව ලොව හඹ
ඉතින් නැනො ඉපනාලේලේ

භලේ
භද්‍රාවේ
සිනාවේ
සුඛාවේ

ආරලිය ගල් අරණේ
මෝභලිය දඹුවන් වඩ
සීභලිය ඇගේ වචලස
නෝභලිය සමනෙකු වීන්

ලඟින්නේ
වඳින්නේ
භොනන්නේ
නගන්නේ

මාමය මමය හඳු පානේ භාන
කුඹ මීමෙක් ආවය මොල
වටපට බැලිමි ගසකුන් නැන
පිටපට ගසා නැග්ගේ මාමගෙ

කොට
අනින්නට
නගින්නට
කරට

යාලු වෙලා එක නැන සිටියේ
මාලු නොකා මාලය බැන්දේ
පා නොදැන සංභල කීවේ
වචදක් නොකර සිඵගෙට යැවිවේ

කවුද
කවුද
කවුද
කවුද

මල්ලිය මමය ගියගිය උල් කෙත්
මලයා සැඟලනේ එම උල් නේද
සතරවරන් දෙවියෝ නැද්ද වේ
ගෙදර යන්ට එළි බැඟපන් මගේ

කැලේ
කැලේ
කැලේ
මලේ

දුභතු මසේ දී කැලයට
මසක් පමණ කල කැලවල
මැදින් දිනේ දී මල් ගිනි
කුරහන් ඉසිමුව කළුවර

වැදිලා
කොටාලා
නමාලා
මලාලා

පිනි පිනි පොදේ ගණ අදුරේ නනි
මල්ලෙක් ඉඳු මුරිය බහුගේගන
කෙල්ලක් ඉඳුන් දො නාරිනි ඇගේ
මල්ලක් කදුභා කන්නෙමි විගස දොර

මැදුරා
නසුරා
කුරිභා
අරා

අදුරා ලලා න වැසි කළු උඩින්
පදුරා ලලා න භොයමේ භොම
වදුරා ඊලා මෙන් කොළ ගෙඩි ගෙනත්
පදුරා වෙලා යන තෙක් නව පැල්

ගියා
මැරුණා
කනා
ඵකනා

කැගල්ල දිස්ත්‍රික්කය - ජනකවි

තුනක් ඇදුණි කොළ පෙති ජල
මදක් පමණ වෙන කොට පස්
දණක් පමණ වෙන කොට සිඳු
සයක් ඇදුණි කොළ මොරා නැන

මන්නේ
පෙන්නේ
පෙන්නේ
සන්නේ

ඇදුණු සතක් කොළ පෙත් අගනුඩු
පොර. සුනිල් තණ පත් ලෙස නද
ඇදුණිය පුරාකක් නිසි කල
පිපණි භොයමි මල් නව පෙන්නේ

පොරොපොරො

කිඵල හිඬුට මල් කුඬුරේ
කිඵල හඳුට එනි ඌරෝ
ඇදුගෙන යයි නුඹ අඵගෙන
කනා නොකර හිටපන්

පැලේයා
ප්ලේයා
කැලේයා
පැලේයා

සිටිනි පෙලින් පෙළ ඵන්තුභා
ගිනිනි එරන් කැනිදඟසක් හැම
දමනි ඵන් කැනි මාව සැම
කපන් භොයමි අඟනෝ බැස

මිලසට
මිට
මිට
කුඬුරට

බොහෝම ගන්නනම් නෙළුමෙන්
 බෙහෝම හොඳට නෙළුමක් බිනූ
 කොහොම කපන් බෑ නොහෙළ
 නෙළුම තබයි අපේ පුරුදුම

අස්වන
 වන
 අස්වන
 කහවුණු

කන්දේ ගලේ වී වැපිරුවේ
 එක කන්න කක්කුට්ටන්
 පොල්කිව්වා හිස පිරින
 බට්ටන්තට හින දෙමුවා

මනාවයි
 දොමාවයි
 පනාවයි
 මනාපයි

උඩ අහසේ තරු
 බිම පොළවේ වැලි
 මහ මුහුදේ ජල
 බැන වැටියන් එ

ගානේ
 ගානේ
 ගානේ
 ගානේ

එල්ල වෙන්න කවි කර කිවෙමි
 කොල්ලකන්ට පැමිණෙති සතුරෝ
 ගොල්ල සමග මන උරුරෝ
 හිල්ල අඹති සත් දවසින්

බොහෝම
 බොහෝම
 සැමදාම
 බැලුවාම

අලට කන්ට බැරි අලගල්ලේ
 මනට කන්ට බැරි මතලේ ගල
 හුණට කන්ට බැරි හුන්නස් හිරි
 වේ කඳුතුවට නායක සමනල

කන්ද
 කන්ද
 කන්ද
 කන්ද

ඇත්තමයි පවසන්නේ නියම
 සත්ත ඇති නැකත් සුම තෝරා
 තිත්ත නිරතතර දෙවියෝ මුදුන්
 කැත්ත ගෙනත් වල් ගෙවිදුම පඳුරා

කොට
 මව්ට
 කොට
 වට

සුරිය සුනෙර වට දෙවරක්
 සුරිය යනෙහ රත දරන
 විරිය කරන රාහුට
 සුරිය උදා නුගේ මක්

හියාදෝ
 ඉහලුණාදෝ
 අසුමුණාදෝ
 හිසාදෝ

කුඹුරේ ඇල් වීද හේනේ
 වේ බඳු මතල හැම තැනකම වගා
 කාටත් හොඳය කරගන්නොත්
 කම්බැලිකම දරලා නැගිට්ටු මිතුරේ

මියයොක්කාද
 හොඳ
 වගාවද
 අද

පුලල දෙමව් සැම හෝපල දොඹ සපු
 පලොල් මුහුණ මල් බිඳු වැල් ද බඳු වද
 පියල කොහොඹ පුවකුන හෙල් බෝලිද
 පනල පනස නෙල්ලි ද සිනුක් අඹ

ද
 ද
 ද
 ද

අහසේ පිට ඉන්න වැහි
 පොළොව පිට ඉන්න රණ
 කඳුන් පිට ඉන්න සකනල
 හැට රැව හොඳයි කණ

ලිහිණියන්නේ
 මොණරියන්නේ
 ලියන්නේ
 බැඳිරියන්නේ

තනා වංගු ඇර නෙක රැකවල්
 සිනා වෙමින් පැල් රැක හිඳු
 මනාප වෙන්න අඹුවට ගොස්
 මණ්ඩි උනා ගොයමන් දැන්

කෙරුවා
 නොලමනවා
 නෙපලනවා
 පුදිනවා

මහේ කෙත් කපති වෙන රටවල
 ලහේ ලන්ට විශ්ටක් දැක්වෙහි
 දාහේ කොපන් වැඩි රැපියල් වෙනම
 නාහේ නොවිදු හොන්නුය ලොකු

ගොවියෝ
 නැතිවියෝ
 හියෝ
 සංභලයෝ

(7) නිගමනය

1 - බීජ ප්‍රභේද වර්ගීකරණය

පාරම්පරික බීජ වර්ගයන් වගා කිරීමට සුදුසු කෘෂි පාරිසරික කලාපයන් තවදුරටත් හඳුනා ගැනීම සහ ඒවායේ ඖෂධීය ගුණාංග විද්‍යාත්මක දත්ත මගින් තවදුරටත් තහවුරු කළහොත් ප්‍රාදේශීය විවිධත්වයන් අනුව වැඩි අස්වැන්නක් සඳහා එම බීජ ගුණනයට යොමු කළ හැකි ය. පාරම්පරික බීජයන්හි විශේෂ ලක්ෂණය වන්නේ දේශගුණික හා භූගෝලීය විවිධත්වය අනුව හැඩ ගැසී තිබීමයි. ගම්පහ, බදුල්ල, රත්නපුර ආදී දිස්ත්‍රික්කයන්හි කරන ලද වැඩමුළුවල දී මෙම මතය සනාථ විය. එම නිසා බීජ වර්ගීකරණයට අවශ්‍ය පර්යේෂණ දියත් කිරීම සුදුසු වේ. ඒවායේ හැඩය ඡායා රූප මගින් පමණක් නොව චිත්‍ර සටහන් මගින් ද තහවුරු කිරීමෙන් විද්‍යාත්මක වර්ගීකරණයකට එළඹිය හැකි ය. නිදසුනක් වශයෙන් දිවයින පුරා වගා කරන හීනැටි ප්‍රභේද රාශියක් ඇත. එම සියලු ප්‍රභේද මෙලෙස වර්ගීකරණය කර ගැනීම මගින් විද්‍යාඥයාට පමණක් නොව ගොවීන්ට ද අවශ්‍ය බීජ තෝරා ගැනීමට පහසුවක් ඇති වේ.

2 - බීජ සංරක්ෂණය (කල් තබා ගැනීම)

බීජ සංරක්ෂණය කිරීම පිණිස පැරණියන් භාවිත කළ දැනුම තුළ දේශීය ඖෂධීය ශාක වර්ගයන් පිළිබඳ ඉඟි පළ වේ. එම වර්ගයන් පරිස්සමින් තෝරා බේරා ගෙන එහි අඩංගු වීස නාශක ගුණයන් හැදෑරීම කළ යුතු ය. එහෙත් දේශීය දැනුමෙහි ඥාන දර්ශනය මත පමණක් පිහිටා නව ශාක සාර බිහි කිරීම කළ යුතු ය.

නිදසුන - බීජ කල් තබා ගැනීම සඳහා

- (i) ගම්පහ දිස්ත්‍රික්කය - කලවැල් ශාකය සක්කර සමග කොටා පල් වෙන්නට තබා පෙරා ඉසීම.
- (ii) බදුල්ල දිස්ත්‍රික්කය - තිත්ත කොළ, ධුනාකොළ සහ පස්පැඟිරි කොළ කොට පල්වෙන්නට තබා ඉසීම.
- (iii) රත්නපුර දිස්ත්‍රික්කය - කපුලෙලි දෙහිකොළ පුළුස්සා දුම් ඇල්ලීම
- (iv) අනුරාධපුර දිස්ත්‍රික්කය - පිදුරු වෙහි බීස්ස තුළට කොහොඹ සහ නික කොළ දැමීම
- (v) කැගල්ල දිස්ත්‍රික්කය - නැකැත් බලා කටුහක් බෙල්ලා කොහොඹ කොළ යකඩයක් සමග ගඳපාන මල් අඹරා ගබඩාවට යෙදීම.

මෙම ප්‍රාදේශීය විවිධත්වයන් මත පර්යේෂණයන් ආරම්භ කළ හැකි ය. එහිදී විවිධ ශාක මගින් බීජ සංරක්ෂණයට ලැබෙන දායකත්වය පිළිබඳව විද්‍යාත්මක වාර්තාවක් සකස් කිරීම වඩාත් උචිතය. නමුත් සංයුතිය පදනම් කොට ශාක සාරයන් ලබා ගැනීමට වඩා මුල් තැන දිය යුත්තේ ප්‍රාදේශීය විවිධත්වය මත ඇතිවන වෙනස්කම් වඩාත් ඥානාන්විතව යොදා ගැනීමයි.

පැරණි ගබඩා ක්‍රම ඉතා විශේෂිතය. විවිධය දැනටමත් පසු අස්වනු තාක්ෂණ ආයතනය විසින් අධ්‍යයනය කර ඇත. ඒ තත්වය තුළ ජනතාවට මේ පැරණි ගබඩා ක්‍රම හඳුන්වා දීම සඳහා වැඩ පිළිවෙලක් අවශ්‍ය වේ. ප්‍රාදේශීය විවිධත්වය අනුව ගබඩා ක්‍රම වෙනස් වීම ද මෙහිදී සැලකිල්ලට ගත හැකි ය. නිදසුනක් වශයෙන් බිස්ස සහ අටුව අතර තිබෙන වෙනස්කම් සහ සමානකම් හැදෑරීම මඟින් නොයෙකුත් පළාත්වලට උචිත ලෙසට නව ගබඩා ක්‍රම හඳුන්වා දිය හැකි ය.

3 - පළිබෝධ පාලනය

පළිබෝධ මර්දනය සඳහා දේශීය දැනුම යොදා ගත් ආකාරය ඉතා විශේෂිතය. භෞතික ප්‍රතිකාර සහ කෙම් ක්‍රමයන් මෙහිදී හඳුනා ගැනේ. භෞතික ප්‍රතිකාරයන් ගැන කිව හැක්කේ ඒවා පරිසරයට ඉතා අහිතකර සතුන් පළවා හැරීමට පමණක් යොදා ගන්නා ශාක සාර විකර්ශකයන් බවයි. එහෙත් මෙම ශාකසාර වැඩි දියුණු කළ යුතු වන්නේ පාරම්පරික ඥාන විභාගයන් මත පදනම්ව බව සඳහන් කරමින් නවීන ශාකසාරවලින් පරිසර පද්ධතිය බිඳ වැටෙන බව ද ඒ මඟින් සකස් කර ගන්නා ආහාර කල් තබා ගත නොහැකි බව ද පෙන්වා දිය හැකි ය. (උදා- කිතුල් මල් පදම් කිරීමට යොදා ගන්නා කැස්පර්) එසේම කෙම් පහන් මඟින් කුඹුරුයායක හෝ කොරටුවක ඇති කරන සමෝධානයට වැඩි අවධානයක් යොමු කරන සංස්කෘතික වටපිටාවක් යෝජනා කිරීමෙන් දේශීය පළිබෝධ මර්දන ක්‍රමයන්ට පැවතීමට ඉඩකඩ ලැබෙන බව කිව හැකි ය.

4 - පාංශු පොහොරණය

ගොවිපළ පොහොර කිරීම ද කළ හැක්කේ කන්නයට සහ දේශගුණික සමතුලිතතාවයට අනුව ය. ඒ බැව් මේ දැනුම් පෙළ විමර්ශනයෙන් පැහැදිලි විය. නමුත් කාබනික පොහොර මඟින් පස සරු කිරීමේ ක්‍රියාවලිය අඛණ්ඩව කිරීම ද අවශ්‍ය වේ. ගොවීන් විසින් නිරන්තරයෙන් සඳහන් කරන ලද පොහොර නිපදවිය හැකි දේශීය ශාක වර්ගයන් වර්ග කර ඒ පිළිබඳ පර්යේෂණයන් දියුණු කළ හැකි ය.

5 - දේශගුණය

වර්ෂාව පිළිබඳව තිබූ පැරණි මනිමතාන්තර සොබාදහම හා බැඳී පැවතුණකි. නමුත් වර්තමාන දේශගුණික විපර්යාසයන් හමුවේ මේ අනාවැකි යම් තරමකින් වෙනස් වන අවස්ථා ඇත. එහෙත් වර්ෂ සියයක පමණ කාල වකවානුවක කාලගුණික වෙනස්කම් අධ්‍යයනය කරමින් මේ පැරණි දැනුම හා සංසන්දනය කළහොත් ඒ පිළිබඳ නිවැරදි නිගමනයකට එළඹිය හැකි බව විශ්වාස ය. එයට අනුවර්තන පර්යේෂණ අවස්ථා විවර කළ යුතු ය. නිදසුනක් වශයෙන් යොදා ගත් දිස්ත්‍රික්ක පහේ කාලගුණ දත්ත ලබා ගෙන ඒවා වගුගත කර නියං තත්වය සහ වර්ෂා තත්වය ක්‍රමානුකූලව වෙනස් වන ආකාරය පිළිබඳව විද්‍යාත්මක වාර්තාවක් සකස් කළ හැකි ය.

ආශ්‍රිත ග්‍රන්ථ

1/ පුණ්‍යවර්ධන, බී.වී.ආර්. (2008). ශ්‍රී ලංකාවේ වර්ෂාපතනය හා කෘෂි පාරිසරික කලාප, කෘෂිකර්ම දෙපාර්තමේන්තුව

ISBN 978-955-9282-19-8

2/ සෙනෙවිරුවන්, මතුගම, (2005) යලට මහට කලට ගොවිතැන

කර්තෘ ප්‍රකාශනයකි.

ISBN 978-955-54780-0-7

3/ සිරිපාල, නෝමන්, (1990) ගොවිගෙදර ජන කවි

ප්‍රකාශනය -ගොවිජන සේවා දෙපාර්තමේන්තුව

ISBN 955-9094-00-9

4/ පොඩ්දප්පුහාමි, කේ.බී. (2006) රජරට හේන් පුරාණය

ප්‍රකාශනය - ඇස්. ගොඩගේ සහෝදරයෝ

ISBN -955-20-6799--5

5/ තෙන්නකෝන්, එම්.යූ.ඒ. (1993) නියඟය හා ගොවියා

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

ISBN 955-575-014-9

6/ හෙල්විටාස් ශ්‍රී ලංකා, (2002) පාරම්පරික ගොවිතැන් ක්‍රම සහ ජාන සම්පත

ප්‍රකාශනය -

ISBN 955-8699-06-3

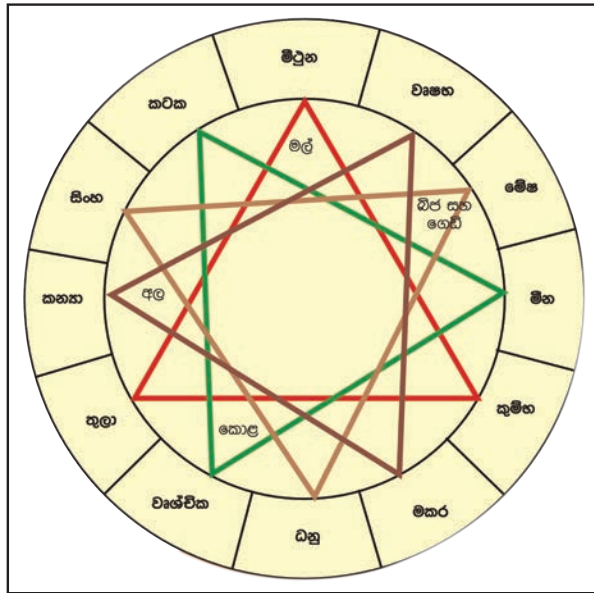
7/ මහජන බැංකුවේ, (2016) ආර්ථික විමසුම -2010 අප්‍රියෙල්/ මැයි -

8/ කහඳගමගේ, පියසේන, (1991) කෙතේ මහිම - කමත

ආර්ය ප්‍රකාශකයෝ - වරකාපොළ

ISBN 955-53050-5

රාශිගත චන්ද්‍රයාගේ හැසිරීමෙන් ජනිත විශ්ව ශක්තිය මත හෝග රෝපණය සඳහා මූලධර්ම

ගොවිතැනට සත් කරණය

ලිතේ මූලික පංචාංගයට අයත් කරණය සඳහන් වන්නේ බව, බාලව ආදී වශයෙනි. එම කරණය මෙම ලිතෙහි සිංහ, ව්‍යාජු ආදී වශයෙන් දක්වා ඇත. එහිදී දිනකට කරණ දෙකකි. දිවා රාත්‍රී වශයෙනි. නමුත් ගොවිතැනෙහි සත් කරණය යෙදෙන කල්හි එක තිථියකට එක් කරණයක් බැගින් සටහන් වෙයි. මෙම කවි පෙළින් දක්වා තිබෙන්නේ එයයි. එම නිසා කරණය ගැනීමේදී මෙම ලිත සටහනේ පවතින කරණ අනුපිළිවෙල අනුගමනය කරන්න.

දවවක ඉරා දියවක ගජ කරන	වනු
නියවක කුකුළු ජලවක දිවි කරණ	වනු
පස වළ කරණ සැවවක ගජ කරණ	වනු
සත්වක සිංහල දවවක සුකර්ප	වනු

නව ගජ දස කුකුළු නිකොලොස්වක
 දොලොස වළ නෙලෙස් දැනගන් ගව
 නුදුස් සිංහ දමාවක් සුකර්ප දැන දවට
 වේ ලෙස දැන ගෙන

දිවිකරණ
 කරණ
 කරණ
 කියන

දැන ගෙන වෙලෙස වක් හිඹ කරණ
 යොදවන වර්දු නොවනට යෝනි සැම
 සදවන මොහොත් සැම ගව වැඩ කරනු
 සත්වන සපල වේ ගුන් දැනගන

සිලිවෙලා
 බලා
 ලොලා
 නොවලා

වක සිහ දෙක ඉරා නියවක ගජ
 ජලවක කුකුළු පස දිවි සය වළ
 සත් ගව දව සිංහ නව සුකර්
 දසවක ගජ කරණ දැනගන් වේ

කරණ
 කරණ
 කරණ
 ලෙසන

යෝග කරණ සහ තීරී සුභා සුභ

විශ්කම්භ	පටන් ගන්නා වැඩ පසු කාලීනව මන්දගාමී වේ
ප්‍රීති	ලාභ සතුට කරන කටයුතු සඵල වීම
ආයුෂ්මන්	කල්පැවැත්ම ශ්‍රියාව ඇතිවේ
සෞභාග්‍ය	සියලු කටයුතු සඵල වීම
ශෝභන	නිරෝගී බව දියුණුව
අති ගණ්ඩ	පටන් ගන්නා වැඩ වලට තද බල කරදර ඇතිවී අතර මග කඩා වැටේ
සුකර්ම	සතුට දියුණුව ප්‍රසාදය
ධෘති	බාධා අවහිර ඇති වේ
ශූල	නොසිතූ විරූ කරදර හිටි හැටියේ ඇති වේ
ගණ්ඩ	පටන් ගන්නා වැඩ විටින් විට නවති
වෘද්ධි	ලාභ පැවැත්ම
ධෘම	පටන් ගන්නා වැඩ එම තත්වයේම පවතී වැඩා දියුණු නොවේ
ව්‍යාසාන	පටන් ගත් වැඩ සතුරු පීඩා ලෙඩදුක් ධනහානි නඩුභබ නිසා අඩාල වේ
හර්ෂණ	ලාභ දියුණුව ශ්‍රියාව ලැබේ
වජ්‍ර	පටන් ගන්නා වැඩ විවේචන වලින් පිරී යයි
සිද්ධි	දියුණුව ලාභ ප්‍රසංසා ඇති වේ
ව්‍යාතිපාන	ධන භංගත්වයෙන් පීරීහීමට පත්වේ
වාසීයන්	උනන්දුව කාර්යක්ෂමතාවය
පරිස	අවුල් වියවුල් බාධා ඇති කරයි
ශ්‍රීව	දියුණුව ප්‍රසංසාව
සිද්ධ	සාර්ථක බව පැවැත්ම
සාධ්‍ය	හැකියාව ඇතිවේ ප්‍රථිඵල ලැබේ
ශුභ	ලාභ සතුට ලැබේ
ශුභ්‍ර	දියුණුව ක්‍රමවත් බව ලැබේ
බුන්ම	බුද්ධිමය ආධාර ලැබේ දියුණුව ලැබේ
මහේන්ද්‍ර	මිථ්‍යා දෘෂ්ඨිය නිසා වැඩ අඩාල වේ
වෛධෘති	වෛර්ය හීන වීම නිසා වැඩ අඩාල වේ
කරණ	
බව	කල් පැවැත්ම ස්ථාවර බව
භාලව	යහපත් ධාර්මික ව්‍යාපාර සඳහා
කෝලව	සම්බන්ධතා හා හිතේ සතුට ලැබෙන කටයුතු වලට සුභයි
තේකිල	සියලුම සුභ ඵලදායී වැඩට
ගරජ	ගොවිතැන් ලාභ ලබන වැඩවල දියුණුවට
වනිජ	සමාජ සේවා ව්‍යාපාර උරගා බැලීමට

විෂය	සියලුම ඇණහිටීම් බාධා
ශක්තිය	සියලුම පියාසර සතුන් ගෙන් හානි වේ
චක්‍රස්පාද	සියලුම සිවුපා සතුන් ගෙන් හානි වේ
නාග	සියලුම උරග සතුන් ගෙන් හානි
කිංස්තුස්න	දිලීර පණු පලිබෝධ හානි
කිරිය	
පුර පැලවිය	සිද්ධි----කල් පවතින වැඩට
දියවක	කාර්ය සාධක----සියලු සුභ වැඩට
තියවක	ආරෝග්‍ය---වෙහෙස වීමට
ජලවක	හානි---රික්තා දෝෂ කරන වැඩට බාධා
විසේනිය	සුභ----සියලුම සුභ වැඩට සුභයි සත්ව වැඩට අසුභයි
සැටවක	අසුභ----බාධා ඇත සුභ වැඩට අසුභයි
සතවක	සුභ-----සියලු වැඩට සුභයි
අටවක	ව්‍යාධි නාශක----ආර්ථික දුර්වලතා හා බාධා ඇති වේ
නවවක	මෘතජ අසුභ----රික්තා දෝෂ කරන වැඩට බාධා ඇති වේ
දසවක	ධන----සියලු සුභ වැඩට සුභයි
එකොලොස්වක	ශුභ ලාභ----ලිං කැපීම නිධන් වස්තු සෙවීම අසුභයි
දොලොස්වක	සර්ව සිද්ධි----ගෙබිම් කටයුතු බලට සුභයි
තෙලොස්වක	සර්ව සිද්ධි---සියලු වැඩට සුභයි
තුදුස්වක	උග්‍ර----රික්තා දෝෂ බාධා සහිතයි
පසලොස්වක	ප්‍රභූ----සුභ කටයුතු සඳහා සත්ව වැඩට අසුභයි
අව පැලවිය	අසුභ----වෙහෙර විහාර තැනීමට පුණ්‍ය කටයුතු වලට
දියවක	කාර්ය සාධක----සියලු සුභ වැඩට මධ්‍යමයි
තියවක	ආරෝග්‍ය----ලාබ බලා කරන වැඩට මධ්‍යමයි
ජලවක	හානි---රික්තා දෝෂ සියලුම වැඩට අසුභයි
විසේනිය	සුභ-----සියලු වැඩට සුභයි මධ්‍යම ඵලයි
සැටවක	අසුභ----සුභවැඩ වලට අගුණයි බාධා ඇති කරයි
සතවක	සුභ-----සියලු වැඩ වලට මධ්‍යම ඵලයි
අටවක	ව්‍යාධි නාශක----සුභ වැඩ වලට බාධා අසුභයි
නවවක	වකන්සු අසුභ----රික්තා දෝෂ බාධා අසුභයි
දසවක	ඕන සුභ----ලාබ බලා කරන වැඩ වලට මධ්‍යම ඵලයි
එකොලොස්වක	සුභ ලාභ----සුභ වැඩ වලට මධ්‍යම ඵලයි සත්ව වැඩට අසුභයි
දොලොස්වක	සර්ව සිද්ධි----සුභ වැඩට අසුභයි
තෙලොස්වක	සර්ව සිද්ධි----සියලු වැඩ වලට මධ්‍යම ඵලයි
තුදුස්වක	උග්‍ර අසුභ----සියලු වැඩ බාධා අසුභයි
අමාවක	ඉතා අසුභයි----සියලු වැඩට බාධා අසුභයි

ශ්‍රී ලංකා මහවැලි අධිකාරියට අයත් මහවැලි පාරිසරික ගොවි ලිතෙහි ආකෘතියෙන් කොටසකි

නමෝ බුද්ධාය!

විස විය හැරවීම් - මහවැලි ගඟ

මහවැලි පාරිසරික ගොවි ලිත 2017-2018

ප්‍රධාන අංශය - මහවැලි කේන්ද්‍රය, ශ්‍රී ලංකා මහවැලි අධිකාරිය

ලිපිනය: මහවැලි පාරිසරික ගොවි ලිත, මහවැලි, කොළඹ 13

දුරකථන: 011 2540 1234

ෆැක්ස්: 011 2540 1234

ශ්‍රී ලි. ව. 2540 වර්ග - 2017 - අප්‍රේල් මාස රටිය - මේස රටිය

දින	වර්ග	මාස	රටිය
01	01	01	01
02	02	02	02
03	03	03	03
04	04	04	04
05	05	05	05
06	06	06	06

ශ්‍රී ලි. ව. 2540 වර්ග - 2017 - අප්‍රේල් - මැයි මේස රටිය - වසන්ත රටිය

දින	වර්ග	මාස	රටිය
07	07	07	07
08	08	08	08
09	09	09	09
10	10	10	10
11	11	11	11
12	12	12	12
13	13	13	13
14	14	14	14
15	15	15	15
16	16	16	16
17	17	17	17
18	18	18	18
19	19	19	19
20	20	20	20
21	21	21	21

රාජ්‍ය කළය

අලු - 4.30 - 6.00	අලු - 7.30 - 9.00
කොරොල්ල - 3.00 - 4.30	අලු - 12.00 - 1.30
ලොරොල්ල - 1.30 - 3.00	අලු - 10.30 - 12.00
කොරොල්ල - 9.00 - 10.30	

ශ්‍රී ලංකා මහවැලි අධිකාරිය

මේ මාසේ ආරම්භ වන වගාකරුවන්ගේ වගා කළය

මේ මාසේ	මේ මාසේ
මේ මාසේ	මේ මාසේ
මේ මාසේ	මේ මාසේ
මේ මාසේ	මේ මාසේ

ගොවිතැනට සහතික දීම

- රටිය
- මේ මාසේ
- මේ මාසේ
- මේ මාසේ

ගොවිතැනට සහතික දීම

මේ මාසේ ආරම්භ වන වගාකරුවන්ගේ වගා කළය

මේ මාසේ ආරම්භ වන වගාකරුවන්ගේ වගා කළය

මේ මාසේ ආරම්භ වන වගාකරුවන්ගේ වගා කළය

මේ මාසේ ආරම්භ වන වගාකරුවන්ගේ වගා කළය

මෙවැනි නැකත් රාශියකින් සමන්විත 2017-2018 වාර්ෂික සම්පූර්ණ ගොවි ලිත මහවැලි කේන්ද්‍රය, ශ්‍රී ලංකා මහවැලි අධිකාරිය මගින් ලබා ගත හැකිය.

ගොවි ලිත පිළිබඳ පාරම්පරික දැනුම

පෘතුචිය සූර්යයාට සාපේක්ෂව වටා අවුරුද්දකට වටයක් බැගින් ගමන් කරයි. පොළවේ ගමන් මාර්ගය සූර්යයා වටා වළල්ලක් මෙන් වලයා කාර ගමන් මාර්ගයකි. සූර්යයාගේ මේ වටවූ ගමන් මාර්ගයට සූර්යානය යයි කියනු ලැබේ. මේ සූර්යානය සමාන කොටස් දොළසකට බෙදා දක්වා ඇත. රාශි දොළස යනුවෙන් හැඳින්වෙන්නේ එයයි.වන්දයා ගේ ගමන මහ පොළව වටා සිදු වේ. වන්දයාගේ ගමන නිසා සෘතු හේදය ඇති වේ. පැරැන්නන් කාලය මනින ලද්දේ මේ සෘතු හේදය පදනම් කරගෙනය. වන්දයා මුල් කොට කාලය මැනීමේදී පූර්ණමාන්ත සහ අමාන්ත යයි දෙවිදියකි. පසලොස්වකින් පටන් ගෙන පසලොස්වකින් අවසන් වන්නේ පූර්ණමාන්ත ක්‍රමයයි. අමාවකින් පටන් ගෙන අමාවකින් අවසන් වනුයේ අමාන්ත ක්‍රමයයි. වන්දයා වක්‍ර වෙමින් මාසයක් සම්පූර්ණ වීමට ගත වන කාලය දින විසිහතක් සහ පැය කීපයකි. මේ වන්ද මාසය සඳේ වක්‍රය නොහොත් තිටිය අනුව පුර පස සහ අව පස යනුවෙන් බෙදා දක්වා තිබේ. පුරාණ ජ්‍යෙෂ්ඨයන්ට අනුව දින යෝග කරණ තිටි නකත් යන පංඤ්චාංගය විග්‍රහ කිරීමෙන් සොබා දහමේ වෙනස්කම් හඳුනාගත හැකිය. ගොවිතැනට අදාළ වන වෙනස් කම් මෙහිදී දැනගත හැක්කේ වන්දයාගේ සහ සූර්යයාගේ ගමනෙන් ඇතිවන විපර්යාසයන් අනුවයි. පැරණි සිංහල ජනතාව ගොවි ලිතක් සහ වගා කාලසටහනක් අනුගමනය කරන ලද්දේ සොබා දහමේ වන මේ වෙනස් කම් නිවරදිව ගණනය කරමින් වැසි රටාව හඳුනා ගනිමින් සාර්ථකව පළදායීව අස්වැන්නක් ලබා ගැනීම උදෙසාය. මෙහි දැක්වෙන ලිත මෙම දැනුම මත සකස් කරන ලද්දකි. වත්මන් පැය විසිහතරේ ඔර්ලෝසු කාලයට මෙය ගලප්පන ලද්දක් වුවද සඳේ වක්‍ර වීම සූර්ය දිනයන් මෙන්ම පොහෝ දිනයන් ද ඒ ස්ථාන සහිතවම දක්වා තිබේ. ගොවිතැනට අවශ්‍ය වන වන්ද වාරයද එය භාවිතා කරන ආකාරයද දක්වා තිබේ. ඒ අනුව අවශ්‍ය අවස්ථාවලදී මූලධර්මයන් පිහිට කොට නැකත් ගණනය කළ හැකිය.

සූර්යයා ලංකාවට දෙවරක් මුදුන් වෙයි. වෙසෙසින්ම බක් මාසයේදී නිකිණි මාසයේදී එය සිදු වේ. (ජනවාරි 15) මකර රවි යේ සිට මිථුන රවිය (ජූලි 15) දක්වා කාලය උත්තරායනය ලෙස ද කටක රවිය (ජූලි 15) සිට ධනු රවිය (ජනවාරි 14) දක්වා කාලය දක්ෂිණායනය ලෙසට ද හැඳින්වේ. මේ කාල දෙක අතරින් හිරුගේ වර්ණ සංකලනයේ බලපෑම මත ගහ, කොළ වැඩි කිරි පුපුරා ගෙඩි හට ගන්නේ බක් මාසයේදී ය. නැතහොත් උත්තරායනය කාලයේදී ය. මේ සිදු වීම ඔප් නැන්වීමටත් සොබාදහමේ විශ්මිත බලවේග සතුටු කිරීමටත් විවිධ පුද පූජාවන් මෙන්ම උත්සවයන්ද පැවැත්වූහ. අළුත් සහල් මංගල්ලය මුට්ටි මංගල්ලය කිරි අහාර පූජාව මෙන්ම ප්‍රධාන වශයෙන් අළුත් අවුරුදු මංගල්ලය පවත්වන ලද්දේ ගොවිතැනේ සශ්‍රීකත්වයට සහ ජනතාවගේ ශ්‍රී සමෘද්ධිය උදෙසාය. පහත පෙනෙන වක්‍රයෙන් පෙන්නුම් කරන්නේ යෝග කරණ තිටි ආදියෙන් ඇතිවන සුභාසුභයන්ය. එසේම ගොවිතැනට අවශ්‍ය කරණ විභාගය ගැන ද ගොවීන් හොඳ දැනුමකින් සිටිය යුතුය. සඳේ වක්‍ර වීම අනුව ඇතිවන තිටිය පංඤ්චාංගය තුළ දිවා රාත්‍රී වශයෙන් ගැණ බැලේ. නමුත් ගොවීන් ගොවිතැනට යෙදූ සත්කරණය තුළ එලෙස දිවාරාත්‍රී බෙදීමක් නැත. සිංහ, ඌරු, ගජ, කුකුළු, දිවි, එළු සහ ගව වශයෙන් පිළිවෙලින් පුර පක්ෂයේ සහ අව පක්ෂයේ තිටි අතර මේ කරණ සහ හුවමාරු වේ. මේ අතරින් විශේෂයෙන් සිංහ සහ දිවි කරණ යොදා ගනිමින් වන සතුන් ගේ හානි වළක්වා ගැනීමටද ඔවුහු දැන සිටියහ. මේ ලිත ඇසුරින් අප ප්‍රගුණ කළ යුත්තේ එයයි. එසේම මෙම ලිත දින පොතක් ලෙසටද භාවිත කිරීමට හැකිය. දෛනිකව වර්ෂාව ඇති වන ආකාරය පැය ගණන සටහන් කිරීමට මෙම ලිතේ ඉඩකඩක් ඇත. ඒ මඟින් ඉදිරි වර්ෂ වල ඇතිවන කාලගුණ වෙනස්කම් ගැන කල්තියා අවබෝධයක් ලබා ගත හැකි වනු ඇත.

අපගේ ප්‍රතිඵලය

ජාතික විද්‍යා පදනමේ සභාපතිතුමිය, මහාචාර්ය සිරිමලී ප්‍රනාන්දු මහත්මිය ඇතුළු කලමනාකරණ මණ්ඩලයේ මගපෙන්වීම යටතේ එළි දක්වන මෙම ග්‍රන්ථය ජාතික විද්‍යා පදනමේ විද්‍යා හා තාක්ෂණ ප්‍රතිපත්ති පර්යේෂණ අංශය, දේශීය දැනුම පිළිබඳ කමිටුව සමඟ 2014 සහ 2015 වසරවල බස්නාහිර, උභව, සබරගමුව හා උතුරුමැද පළාත් තුළ සිදු කරන ලද දේශීය කෘෂිකර්මාන්තය පිළිබඳ දැනුම එක් රැස් කිරීමේ වැඩමුළුවල දී ලබාගත් තොරතුරු ඇසුරින් සකස් කරන ලදී. මේ සඳහා නොමසුරු දායකත්වය ලබා දුන් පහත නම් සඳහන් සියලු දෙනාට අපගේ ප්‍රණාමය පුද කරමු.

ජාතික විද්‍යා පදනමේ දේශීය දැනුම පිළිබඳ ක්‍රියාකාරී කමිටුව

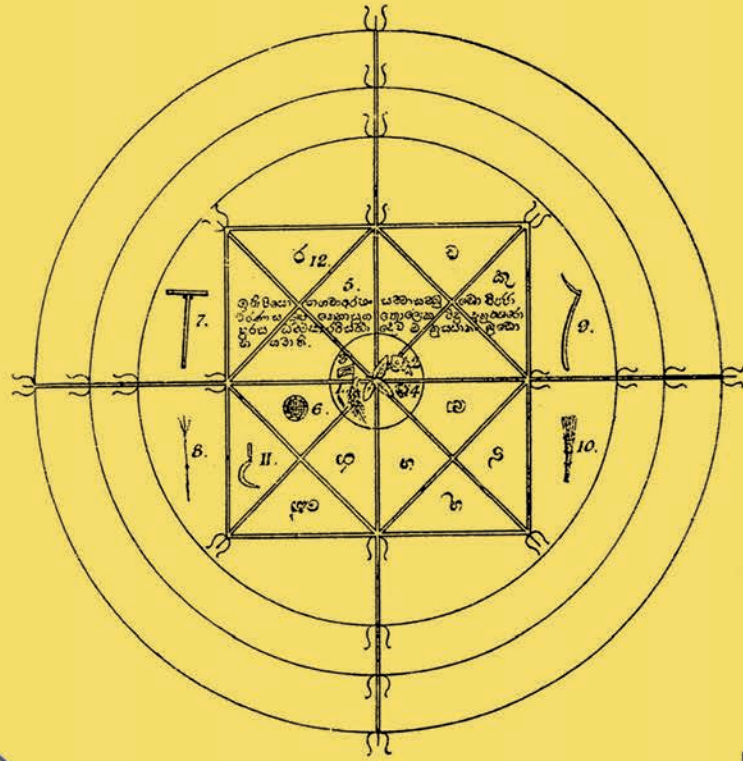
■ මහාචාර්ය මාකස් කරුණානායක (සභාපති) ■ එම්. අශෝක ටී. ද සිල්වා මහතා ■ වෛද්‍ය අරුණ මුණසිංහ මහතා ■ ආචාර්ය පී. බී.ධර්මසේන මහතා ■ මහාචාර්ය ලයනල් බෙන්තරගේ මහතා ■ නීතිඥ ජගත් ගුණවර්ධන මහතා ■ ආචාර්ය කේ. එම්. මොහොට්ටි මහතා	■ මහාචාර්ය නිමල් ද සිල්වා මහතා ■ නන්දකුමාර සෙනෙවිරත්න මහතා ■ ආයුර්වේද වෛද්‍ය නිමල් කරුණාසිරි මහතා ■ මහාචාර්ය ඩබ්. එල්. සුමතිපාල ■ වෛද්‍ය ජේ. එම්. එස්. බණ්ඩාර මහතා ■ ආචාර්ය ඇලෙක්සැන්ඩර් කපුකොටුව මහතා ■ ආචාර්ය සීතා අයි. වික්‍රමසිංහ - හිටපු අතිරේක අධ්‍යක්ෂක (ජා.වි.ප.)

මේ සඳහා දායකත්වය ලබාදුන් විද්‍යා හා තාක්ෂණ ප්‍රතිපත්ති පර්යේෂණ අංශයේ කාර්ය මණ්ඩලය

■ ආචාර්ය පී.ආර්.එම්.පී. දිල්ලුකුමාර - අංශ ප්‍රධානී ■ ඩී.එම්.ඩීලාන් රසික - විද්‍යාත්මක නිලධාරී ■ උපුලි රත්නායක - විද්‍යාත්මක නිලධාරී ■ ඉසුරි ධර්මසෝම - විද්‍යාත්මක නිලධාරී ■ යොහාන් සිල්වා - පර්යේෂණ සහකාර	■ තනුජ සෙනෙවිරත්න, අයේෂා ගුණසේකර, සඳරුවන් - පර්යේෂණ සහකාර ■ අජන්තා කාන්ති, ලහිරුකා අබේගුණවර්ධන - කලමනාකරණ සහායක ■ එච්.ඩී. ලක්ෂිත, චන්දිමා සමරසිංහ - පිටු සැකසුම

අනෙකුත් සම්පත් දායකයින්

- බළංගොඩ ප්‍රාදේශීය ලේකම් කාර්යාලය - ප්‍රාදේශීය ලේකම් - වම්පික ධර්මපාල මයා
- බදුල්ල පෞරව විවිධත්ව මධ්‍යස්ථානය - ඒ.එම්.එස්. අත්තනායක මහතා
- කැගල්ල ප්‍රජා සංවර්ධන මධ්‍යස්ථානය - දමයන්ති ගොඩමුල්ල මහත්මිය
- කැබිනිගොල්ලුව සර්වෝදය - යූ.බී. තෙන්නකෝන් මහතා
- සියලුම සම්පත් දායකයින් හා වැඩමුළුවට සහභාගී වී අප සමඟ ඔවුන් සතු පාරම්පරික කෘෂි දැනුම බෙදාගත් ගොවි ප්‍රජාව

ජාතික විද්‍යා පදනම
විද්‍යා, තාක්ෂණ හා පර්යේෂණ අමාත්‍යාංශය

**NATIONAL
SCIENCE
FOUNDATION**

විග්‍ර ටීර්මාණය - ජනනිද ජයසේකර | ග්‍රැෆික් ටීර්මාණය - උදාර කුමදිත

ISBN - 978-955-590-126-0

978-955-590-126-0